10
658

فردانه خانم حکایه‌سی

محرری م . ه

مترجمی
عبدالصبور زاده عبد العزیز

ناشری میرزا ابراهیم ولی الله اوغلی تیرینوولف

طبع اولندی قزانده مطبعهٔ کریمیه‌ده ۱۹۰۱ نجی یلده

بوکتاب باصلماقینه پیطربورغ سینزوری طرفندن رخصت ویرلمشدر ۱۷ نجی فیورالده ۱۹۰۱ نجی یلده

Дозволено цензурою, С.-Петербургъ.17 Февраля 1900 года

Типографія Торговаго Дома Братьевъ КАРИМОВЫХЪ въ Казани.

فردانه خانم حكايه‌سى

١

استانبولده بك اوغلى اوچاصقه سننك شمال(تون ياق)طرفنده اولغان بر اورامده
آينك اون اوچ اون درتى كونلرى بيك ياقتى بر كيچده ايكى يطاژلى اوينك ايكنچى
قاتنده برقارت كشى ترزه توبنه اولطروب بيك قالون عمسز طاوشلرى ايله بيك
قچقروب توبنده‌كى سوزلرنى سويلمكده ايدى : (آى قزى ! سنك حسرتك نى ؟
بونى قدر آتاعه اطاعتسزلك ؟ ايندى سنى باشقه اوصال آتالر كى صوغوب قيناب
رسواى ايترم بيت . اش جكدن اوتدى پچاق سوياككه تاياندى . آتا سوزين توتماغان
قزنك جزاسنى تيزراك بيررگه كيرك) بونداى سوزلرنى كشى ايشتماسون ديب بيك
آقرونغنه سويلركه تيوش ايسه‌ده اول بتون اورامنى ياروب سويلى ايدى . اورامدن
اوتكان كشيلر بونك بوسوزلرنى ياعقل سزلقدن ياخود ايسركلكدن سويلى‌در ديب
اويلارلق ايدى . بوطاوشلر آراسنده بيك نچكه بيك صاقلانوبقنه قارتنى توقتاتورغه
طرشوب سويلكان برخاتون طاوشيده بار ايدى . خاتون نى قدرلى توقتاتورغه طرشسه‌ده
هيچ فائده ايته آلماينچه بارى طاوشنك آرتوونه‌غنه سبب اوله ايدى . طاوش شولقدر
آرتديكه بوحالكه بتون كورشيلر وبالالرى جيولوب اورامنى كشى يورى آلماسلق
درجه‌ده طولدروب اشنك آخرى نى بولار ايكان ديب طڭلاب آرى بيرى يورسه‌لرده
قارتنك اوز اوزينه سويلنوندن بر نرسه آڭلى آلماينچه آيتراشب طارالماعه باشلاديلر .
بوندنصونك قارتنكده آغزى قارشوب ترزه توبندن كيتكاچ اوزاقلاماينچه اويده‌كى
اوطلار سونوب اوينى بر قرانغيلق قاپلادى . چونكه يوقلار وقت بيك يتكان ايدى .
اما چيتدان كيلكان بر آز ياش يكتلر اشنك حقيقتنى آڭلامق ايچون اورام قاراولچيسى
بولديلر . آنق بلمديم ساعت اون برلى اون ايكى‌لى ايدى الكى ايتكان يكتلرنك برسى
همان كيتمكان ايدى . بو آراده يوقاريده تعريف ايتدكمز اوينك ايشكى آقرتنغنه آچلوب
طشقه ايكى قارارتى چيغوب بر ايكى آدم كيتكاچده قول لرنده‌غى فنارلرنى ياندروب
آلغه تابا يورى باشلاديلر . اشنك آخرينه منتظر بولغان كيم بولسه‌ده بو فرصتنى
بوشقه يبرمس ايدى . شونك ايچون تكى يكتده ايكى قارانك آرتندن كيتمكه باشلادى .
بويكت بر آلغارق كيدوب بر آرتقه قالوب تكى‌لرنك نينداى كشى ايكانن آڭلاب يتكزدى .

آلارنك

آلارنك برسی بر خدمتكار قارچق ایكنیسی قارا آطلاس كولمك كیكان بر یاشكنه
قزایدی . كولمك اتكلری بتونلای یرنی سپروب بارا ، بیك آشغچ بارغانلقدن آیاغنه‌ده
اورالا ، وباشنه برقاراشال یابنغان ایدی . قاراكربكلرینك یغلاودن اویشوب بتدیكی ،
وكوزلری قارالوب توسی آق یاق اولدیغی ، آره تیره شالون آچوب یابوتدن آكلاشله
ایدی . بیزگك توتقان كشی شكللی تی‌نك در در قالطراوی تش‌لرینك شقردامه‌سندن
سیزیله ایدی . بووجهله بولار همان آلغه تاباكیتدیلر . ئكی یكتده بولار آرتندن قالمیچی
بارا ایدی آخری طوله باغچه قبرستانه قدر كیتدیلر . ئیچك بولسه‌ده قبرستانك یكی
یاصالغان قاپقاسی آچق بولغانلقندن اچكه كروب یوغاری باشده یاكاغنه دفن ایدلكان بر
قبر یانته كیلبده یقدیلر شول آراده اوق ئكی یاش قز طاشنی قوچاقلاب آچی طاوش
ایله یغلاب فریاد وفغان ایتمكه باشلادی . بو آغلاوی ایله یاننده‌غی قارچقنی ایسسز
ایتوب قالدردقدنصكره برمنوت توقتاب طروب یكی‌دان فریاده باشلاب صارغایغان
یوزلرندن صالنوب توشكان ساچلرینی یولقماغه كرشسه‌ده هیچ فائده كورمادیكندن
تكرار تاشنی قوچاقلاب كوزندن اینجو كبی یاشلرنی توكوب شول سوزلرنی سویله‌دی :
آه ! یاربی ! ای قدرتلی الله ! سن یاشرینلرنی سیزوب غائب‌لرنی بیله‌سك . قلبلرنی
تفتیش ایدوب مرادلرنی ویروسك ، بنم كبی فقیره ، صالحه وچن عشق اوطندن
یوراكی یانمقده اولان برقزنك سویكاننی طوپراقلر آستنه آ . . . .
الهی ! . . . اوف ! . . . . (كشی بیك یلاسه سویلی آلمی) عجبا نی گناه‌مدر ؟
گناه ! . . . بویاش چاغمده هلاكه دلالت ایدن گناه ! . . آه ! سوكیلی جاناشمنك
یوزینی شول قارا طوپراقلر ایله قابلاب ، كورشمك امیدنی كسوب طوپراقلردن
یاردم استركه مجبور ایتكان گناه ! سعادتمنك آچی یاشلرگه ، بتمز عذابلرغه آلشماسنه
سبب اولغان گناه : عجبا نیندای ساعتمه طوغری كیلدك ؟ ای الله بیلیرم گناهمنك
كوبلكندن حسرتمه هیچ فائده یوقدر .

آه ! حسرتمه نی چاره ؟ یوراكلرم بیك پاره (كیسك) اوف ! نی عمان قایغوغه
توشدم . بیچاره واه ! سوكیلم ! تمنی تل‌لرنك ایله بنم قارشومده سویلنوب طرونك
بولكاچده باچقلر آراسندن حسن جمالكنی ازلاتوب بنی حسرتكه توشرمك اچون نمی ایدی ؟
سنك نزاكتلی حركاتكنك عشق ومحبتمنی آرتدرمقی بو قورقنچلی كیچه‌لرده زیارت
طاشكنی قوچاقلاتوب اسیر ایتمك اچون نمی ایدی ؟

سنك نادر الامثال كوزللكنده قلبمده محبت حاصل ايتدردكدنصكره اوزك بيك تيز يوغالوب كيتمك اكنك بنم طاش وطوپراقدن ياردم تلملك لكم ايچونمى ايدى ؟
آه ! سوكيلم ، جانم ! سنى يوغالتمقدن حاصل اولغان قايغو جسرتلردن ، ير ، كوك شاهد اولسونكه حاضر قبرك يانده ياش عمرمه نهايت ويرمك ايله ، قورتيله جغم . بوچاره‌سز آورودن ، ماتم توشكلردن آرتق كوركان قبركنك طاشلرى اوستنده جانمنى تسليم ايتمك ايله ، قورتيله جغم .
آه جاناشم ! ايندى ، سنك فصيح سوزلرنك ايله چين وحيله‌سز عشقلرنكنى صاقلاغان كوكراكنى مزار طاشكه قربان ايتوب بو قايغودن قورتيلرم . امان ياربى ! بونه قيون حاللر ؟ ديب شول قدر قانلى ياشلر توكر ايديكه بو وقتده آنك بوحالندن يانده بولغان كشيلر هيچ يغلامايچه توزارلك دكل ايدى . شول آراده قايغو وحسرتدن برياقنه ايولگان باشنى كوچكه كنه كوتروب قاردن آق اولان بوغازنى كوكرچين كوكراكى شيكللى قبارتارق شول جرلرنى سويله‌دى :

ای سما ! ای كوك ! ياكرهٔ ارض * نه سفيل احوال ! نه صوك عقوبت
بيلورم اوت شمدى بى احتراز * شوكنج عمريمه ويرم نهايت

صكره كيسه‌سندن بركچكنه كنه شيشه چيقاروب آغزينه ياقين كتركان وقتده يوقاريده مذكور يكت بريرده قاچوب طوروب اننك آخرين كوتوب طوره‌قده اولديغندن تكى قارچقدن اول قزنك فكرنى سيزه‌رك يوكروب باروب قزنك قولندن شيشه‌نى تارتوب آلور قزده بونى كوركاچده ايسى كيتوب يغلر .

٢

ياش يكتنك بوقورقنچلى حاللردن شاشوب قوللرى دتره‌مكده ايسه‌ده قارچغمزنك حالى بيكراكده يمان ايدى . شولاى بولسه‌ده ابى بيك كوچكه كنه يكتنك يانه كاوب : اوغلم ! سن كيمسك ؟ بونى بيوك (ضور) اللهنك رحمتى دركه ؟ سن بويرده بولغانسك . الله بيله براكى ساعتدن بيرو حالم بيك ناچاردر : چونكه قارتلغم اوستنه دوچار اولديغم بوقورقنچلى حاللردن قوللرم آياقلرم قيملدماز بولدى . شول آچق ياتقان قزنك آه وزارنى ديكلاب يوراكلرم ياندیغندن قولمدن براش كيلمى باشلادى ، بارتنم دتره‌ب يوراكلرم تيبه باشلادى . حاضرده بونده كيلكانه‌ه اوكنوب بته آلماين اشنى باشدن آياق سويلركه‌ده حاجت يوق ، سويله‌مككچى بولسمده

بلكه

بلکه سویلی آلمام . اکر بز کیلکاندن بیرلی بونده بولسك حالمزنی بیك یخشی بلکانسکدر ؟ اوغلم ! یاردم ایتوب شول مسکین قزنی بو یردن کوتروب اوینه ایلتمك نك چاره‌سنی ازله ! بندن بر معاونتده کوتمه ! زیرا بن بتون حالمدن آیرلدم . بوندن بولای تو قزنك سوزینه ایاروب بوکبی قورقنچلی یرلرکه کیلمم . استغفر الله استغفر الله توبه کیلمم . . . کیلمم . . .) دیدی

یاش یکت — انکایم ! سن بنم حالمی اوز کنکندن آرتق دیب اویلامه . جناب حق‌غه معلومدرکه ایکی ساعتدر قورقوایله دتره‌رم . حسرت ایله کوز یاشلری توکرم . بنم بولای بولماقلغمه سبب شول یاش قزنك حاضرکی قورقنچلی حالیدر .

بو قزنك نی‌سبدن بولای بولغانن بیلمکانلکم ایچون همان قایغودن قورتیلا آلمیم . قزنك قولندن آغو شیشه‌سنی آلغان وقتمده یوراکم‌نك تیبوی اوف ! . . . بنداي یمان مشکل بر حال . . . . قزلرمنك حالی بتوب بر آطلارلقده حالم قالمغان ایدی . الیده الله‌غه شکر نیچك بولسه‌ده قولندن شیشه‌نی آلورغه یتشوب قزنی بربلادن قوتقاروب سلامت قالونه سببچی ولدم . سویلرکه نی حاجت شاهدمده‌سن دکلیسك ؟

قارچق — ای بالاقایم سنك بو جسارت وغیرتکی هرساعت وهرزمانده بیك ماقتارلر . ایندی اوزك بونداي هیبت یکت بولغاچدن بو بیچاره قزنیده آیاب آنی بو بلادن قوتقارونك چاره‌سنی تابارسنك .

قارچقنك بو سوزلری یکتکه بیك تأثیر ایتدکندن تیزوك قزنك یانینه باروب :

طور خانم ! ایسکنی جی اوزکنی تلف اولمقدن قوتقارغان یکت سکا نینداي شادلق بیره طرغان سوزلری سویله‌یه‌جك طور دیکلا ! دیب بیچاره قزنی کوتاروب بر طاش اوستنه اولتروب وآلدنده تیزلانوب جکسز رجار ایله — جاناشم ! کرچه اشنك اولندن بیلمه سمده سزنك بو حسرتکز بر سویکانکزنك اولوندن کلدیککنی آزراق آکلادم .

احسان ایله نازیکم ! بو فانی دنیانی نرسه‌که اختیار بیره ، بیلمزمیسنکه ؟ الك قوتلی آدملر والك غیرتلی قهرمانلر بو اولمدن قوتلا آلمایلر . الك مشهور عالم وفیلسوفلرنك‌ده قلملرینك حکمی بو طوغریده یوری آلمادیغنی بیلمی‌سکمی ؟

حوری کبی قزلرنك وصلو یکتلرنك حسن وجمالری بو اولم وقتنده اصلا حکم وتأثیر ایتمز . عقلم ! شول سنك نازیك وقاردن آق یوزلرکنی صارغایتقان

حسرتنی ترك ایت ، یوق بارفکر وخیاللرنی کونکلدن چیغار . دنیاده هیچ برسی باقی دکلدر ، هر برنرسه بته‌جکدر بترکیدر بوقرانغی لقده کیدر ، بوقایغیده کیدر . حاصلی هر بربلا ، آورو ، قایغو وحسرت بترکیدر ، بونك یرینه شادلق وسونچ علامتلری کلور . قایغی وقتنده نیجه بیك حسرتلر ایله اطرفکنی طولدروب وشادلقدن امیدکیسوب اوزکنی اوزك هلاك ایتمك عقللی کشی‌لرنك اشی دکلدر . آزوقتده سوینچکه تبدل ایده‌جك قرانغی‌لقنی یتمس دیب اویلاب ، یانوب کویوب ، جانکنی قیذاب برکون هلاك اولورسك . کوب کشیلر شولای صبر ایتماینچه چیالنوب اوزکالنوب بریری ایمکان‌کالنك صوکنده حسرتلرنی اونوتوب کونکل‌لرنده باری تننده‌کی ضعیف‌لك لریکنه قالمشدر .

حرمتلو طوطاش ! بونداى عذابلی حالنی اوزکز اوزلاب آز وقتده کونکلدن چیغا طرغان نرسه‌لرنك اوز ایونه سببچی اوله‌سکز بونك چاره‌سی بر آزصبر ایتمکدر . یکت‌نك بوسوزلرنی دیکلاب طورغان قز ، آغراق هوشنه کیلوب — یاربی ! شول بخشی سوزلرنی سویلکان نیندای یکت ؟ اول بویرکه نیچك کیلکان ؟ دیدی .

یکت — عفتلم ! بیکارکه حیران بولمه . بنم بویرکه کیلوملك سببی بیك آشکاردر . سنك کبی برکناه‌سز قربانی اولمدن قوتقارمق ایچون ایمش . بوکا اوزم رضا بولوب کیلمه سمد . لکن کیلوم بوشقه کیتمادی . یلمکه بونده یاشرین برسر باردر .

قز — (تچقروب) سنك بوجرکانك بیك ضور یخشیلق بولسه‌ده لکن شونی بیك آنق بیلمکه عمرم ایله برکه حسرتمنك آرتونه‌مسن سببچی بولدك . کاشکی بن اوله ایدمده بوقایغودن قوتیله ایدم . بوقایغولرنی ترکه بنم‌اچمده‌کی عشق ومحبت هیچ ایرك بیرمیدر . وهم تیوشیدم شول . چونکه دنیاده مونمده اولغان فرض‌لرنك اك ضورسی سوکلیمی جان وتن ایله سومك ایدی .

چن وحقیقی بولغان محبت بونداى یوقبار سوزلر ایله کیترمی ؟ چن‌عشق اوطی ایله یانغان یوراك بونداى تسلی‌لر ایله هیچ توقتاماز . کثرت عشق اولم آجی‌سی ایله برلشدکدن صکره قلبنی تارمار ایتماینچه کیتردیب هیچ اویلامه . ایی کیتمز بوکون اولماز ایسه برکون هلاك ایتر . جانم بیکارکه مشقتلنمه . هردرلو یخشیلقلری ایله محبتمنی آرندوغان یکت شول طاش آستنده‌دو . بنم عشقم شول قدر قوتلی‌درکه اوزمنی بویکتکه ایپداش ایتماینچه بوحسرتلردین قوتیلا آلمیم وصولك توکل اوشبو یقین‌لرده .

یکت

یکت ـ خانم ! شول یوق سوزلرنی تاشلا بو سویلکانلرك انسانیتك خلافیدر . چونکه آدم‌نك عمرندن قیمتلی‌نی نرسه بار ؟ اوز قولی ایله عمرنی بترکان کشیکه دیوانه دیمزلرمی ؟ سنك عفت و کوزللكلرك بوندای کیلشمکان اشلرکه کرشوکه اختیار بیرمس .

قز ـ آه یکت ! اکر بو حسرتلردن یوراکم‌نك نه درجه‌لرده یاندیغنی بیلسك ایدی؟ اوزکده ، بوندن اولمانچه قورتیلار حال یوق ایکان‌دیر ایدك .

یکت ـ آی قزی ! قایغودن کیلکان بوندای قورقنچلی حاللر آراسنده دنیانك عذابلی حاللرنیده ایسکدن چیقارمه . بو دنیاده بوندای اشلرکه تحمل ایتکان کشیلر قورتلور وصبرسزلر هلاك اولور . واولکان‌نك صوڭنده‌ده اشلکان اشلرنی خزنه‌لرده بیك ماقتاب سویله‌مزلر . سزنك کبی نزاکتلی . ظرافتلی اولغان قزلرغه نیچك بولسه‌ده بوندای اشلر کیلشمی دیب حدسز ، حسابسز وعظ ونصیحتلر ایتدیکه آنك بو سوزلری‌نك قزنك حسرتنی ایله عشقنی آرتدرودن باشقه هیچ فائده‌سی یوق ایدی . یکت‌نی قدرلی مشقتلنسه‌ده قزلك قایغوسنی توقتاته آلمادی . یکت قزنك اچ سرنی سویلتوب بوکا کوره سوز سویلمك نیتیله یکادن سوزکه کرشوب دیدیکه ـ کرم بیور خانم ! انسان کوبراك وقتده قایغوسینك چاره‌سنی یعنی قلب شادلقنی اشنی باشدن ایاق سویلمك ایلاتابادر ، وبنده کزکه اشنك حقیقتنی حاضرده بلمایمن . کرچه بیلوب ایشتلمه‌سی آرزو اولنوراق نرسه بولمسه‌ده ممکن اولسه فقیر کزکه التفات ایتوب حقیقت حالنی بیان ایتکزکه بنده شول مصیبت‌نك نیدن اولغان بله‌یده آکا کوره سوز سویله‌یم . اکر اول وقتده‌ده سوز آڭلاته آلماسام اشکنی اوز قولکه تابشرار منده باشمنی آلوب قاچارمن . قز بو یکتنی فکرنه مانع اولماسون دیب اویلاب ـ آه ! یکت سویلرکه هیچ حالم یوق حسرتم سویلمکه فرصت ویرمز . آندای غریب (یاط) اشلرنی ایسمه تشروم حسرتمنی بیکراکده آرتدرسه‌ده برمعلوماتلی یکت ایچون هلاك اولغان صالحه قزنك یریوزنده شاهدی اولمه فکر ایچون ممکن قدر حکایه‌نی بیان ایدرم وسنده صکره بیلدککی سویلرسك

٣

اسمم (فردانه) واتکایم (ساهب) اسمنده هنوز بورنه مدنیت ایسی کرمکان بیسك قزو طبیعتلی برکشی اولوب بکا اصلا سربستلك (ایرکنچی‌لك) وجسارت ویرمسکه طرشسه‌ده بن نیچه تدبیرلر ایله آزراق اوقومق یازمقغه اوکرنوب بونك

ایله باشقه تربیه‌لی ملتلرنك خاتونلری شکللی علم ومعرفتدن آزراق خبردار اوله بیلدم . اما اتکایم هر حالنی تیکشروب علمکه اولغان محبتمنی بترکه وبنی جاهله قالدرارغه طرشار ، اوقوسام طاوشلر ، یازسام آچولانور ایدی . ومدنیتکه متعلق نی کنه اشلاسمده قزار ایدی . نهایت یوزمنه اول دنیاغه کلوب هیچ علم لذتنی کورمایچه اولوب کیتکان قزلرکبی بنمده نادان قالماقلغمنی تلاب برکون اوقوب اولطرغان فرانسزچه رومانی ترزودن ارغتوب تاشلادی . الحاصل قولمده کتاب ، قلم کورسه بنی آیاق آستنده تیبکالاب یورته جکنی سویلب بنمده اوزی کبی نادان قالماقنی تلی ایدی . بوچاقلی خلقسز آتا یاننده طروب بوقدر معلوماتنی نیچك کسب ایتدك دیرسك ایندی سن اویمز اوزمز نکیدر . بروقت اتکایکه آقچه بیك کیرك بولدی . شوندن صوك بزاوینك بر یاغنه فازگه برطول خاطوننی کرتدك . اول خانون یاش چاغنده ترکچه وفرانسزچه اوقورغه یازارغه اویرنکان ایکن اول اویمزده توتاش درت یل توردی بن شول وقتده آندن اوقو یازو اوگره‌نوب بر آز علمنك لذتنی بیلوب قالدم شول معرفتلو خاتون آرقه‌سنده فکرم وکوزم آچلوب قالدی . لکن اتکایم بیك اوصال کشی بولغانلغندن آندان قورقوب علممنی بیك آرتق آوتدرا آلمی ایدم . ایندی بنم آتامنك نیندای کشی ایکاننی آکلاغان سکدر . شونك ایچون اللهدن هروقت اوزمه لایق برعالم کیوتلی ایدم . خدا تعالی‌ده بیك کوب یلاتماینچه ربیك هیبت بیك معرفتلو یکتنی نصیب ایدکان ایدی . . . اوف ! طاغنده حسرتلرم قوزغالدی آه ! باراشم آرتقه تابه کیته باشلادی .

اینجودانه‌سی کبی یکتنی قولمه توشرکانم ایچوننی قدر سوینسامده آنی یوغالتقانم ایچون اون قات آرتق حسرتده من . ایندی بن شول طاش وطوپراقلردن یاردم استمکه (تلامکه) مجبور اولدم می واه ؟ . . . دیب قز طاغی زیارت طاشی اوزرینه یقلدی . بووقت یکت قزنک یاننه کلب فردا نه خانم ! آیاقلرکنی اوبه‌یم طور طور شول اوزه‌گمه اوتکان قورقنچلی خبرلرنی سویلاب بتورده ایکمز برگه یغلایق دیب قزنك قولندن باشندن توتوب بیك کوچکه گنه قزنی یاتقان یرندن طرغزوب بیك قایغولی بر قسورمه ایله ینه‌ده قزغه قاراب خانم سوزمنی طڭلاب حکایه‌نی سویلب بتوسنه‌دیدکده بیچاره قزقانلی یاشلر توکوب بیك قچقروب یغلی ایدی . قز آزراق ایسنی جیوب یغلاویله قاتوش برطاوش ایله قرداشم

! بختسز افندمنی بیك سویدکم ایچون بنی عیبلی ایتمه ودخی اویلامه‌که بو قز آتاسی
آناسینه قارشوب زماننك‌نادان قزلرینـك عادتنه ایاروب یوری ایکان دیب .
بن ، بر قزنك نفسی ایچون بریکت‌گه محبت ایدوب یرونی یاراتماسمده بو بختسز
یکت بنم عقلمنی بتونلای بتوردی . یورکنی اوزینه جلب ایتدی قلبمده بولغان
حسرتلرنك هیچ برسی آندن یاشرین توکل‌ایدی . ایکمز برگه آه وزار ایدرایدك .
اوف ! تقدیر خدا ! بن آنك یرینه اوزمنی قربان ایته‌چکم یرده اول بندن ایلك
کیتوب ایندی بنیده اوزی آرتندان چاقرا . قبرگه‌تابه‌ایلوب (کلورم جانم کلورم
خفالانمـه) دیر ایدی باشنی کوتاردکدنصکره یکتنك قاراب آه ! افندم ! اگرسن
اول یکت‌نك ماتورلغن وسوزکه اوستالغنی آزراق بیله ایدك سنده بنم حالمه کلور
ایدك . اوزی آور طبیعتلی سوزلری بیك فصیح وگوزل خلقلی ایدی . اسمیـده
اوزینك جسمنه موافق اولوب (عرفان) تسمیه قیلنمش ایدی . بو وقتـده تکی
یکت بیك عجب‌سنوب آمان خانم ! کوکلمه کیلـکان باشمه کیلماسون دیب قورقا
باشلادم الله‌اول یکت اوتکان‌یل‌اسکداردن سزنك اوراممه قاترغه چیققان یکتمی؟
اول یکت ایلك پارسکه (پاریژغه) باروب تحصیل علوم ایتمش وآندن قایتقاچده
بر آز کتابـلر یازوب نشر معارف ایلمش ایدی . (هی واه ! آنك کبی عالـم .
شفقتلی یکـت زمانمزده بیك آز تابلور .

قز — سن آنی بیله‌سکمنی ؟ — بیك بیلم آنی بیك یاراتا طرغان ایدم وهم بیك
یاقین دوستم ایدی . ایکمز برگه کیلساك سویله‌شوب طویه آلمی ایدك . لکن بخت
بولماغاچ علم ومعرفتنك‌نی فائده‌سی بار . آنك قابلیتی بولسه‌ده بخت یاغی بیك اورته
ایدی شونك ایچـون مقصودنه یتشه آلمی‌جی بیك یاشلای اولب کیتدی . اوف !
یاربی بو نی حکمتلی حاللر ؟ الهی اوزم سیز‌یانیجه صادق دوستمنك قبری یانـه‌می
کیلدم ؟ بو آه وزاره دوچار اولوبده آنك کوکلنی جواترغه طرشقان قزم آنـنك
سوکلیسی‌می ایمش خانم ! قباحتمی عفو وحالمه مرحمت ایدوب هیچده کوکلگه
کیترمه‌که بونیچك هیچده قـبرنی بلمه‌کان آدم سنك دوستك بوله دیب . الله عالم
ورحیم درکه بوطالعسزلك‌دن چکمه‌گان مشقت وزحمت قالمادی اوز اوزمنی خراب
ایتـدم . لکن رخصتکرله شونی سـویله‌یم‌که بویکت خسته‌لکدن اولمایوب برفاجـع
اولوم ایله اولدی . سویلرکه نی‌حاجت ؟

بوسوزمه انشاالله سنده اوشا نورسڭ : چونکه بیچاره (عرفان) بك (بی اوقوله) نك وفاتی کوننی یکی آولده براشم اولوب شونده کیتکان ایدم اوف ! هیبتلو ساعت . قایتقاچ دوستمنك حالنی ایشتوب یوراکلرم یانوب اوزکلرم اوزلسه‌ده بوحرکتلرمنك حسرتمه هیچ برفائده‌سی اولمادی . شول کوندن بیرونه قدر دوستمنك قبرینی زیارت ایتوکه اویلامامده کوکلم آنسك اولگاننه اشانمایننچه ایسن شکللی طویلا ایدی . یا ! قدرتلی مولا ! بونی قدر بیوك وحکمتلی واقعه ؟ خدا تعالی دوستمنك قبرینی تانیماقنی بوساعتکه یعنی سوکان جاناشینك قورقنچلی حال ایله زیارتنی قوچاقلاغان وقتمه طوغری کتردی . بووقتده بویکت برآزراق طوقتاب طورودقدنصکره تکرار قزغه قاراب (حرمتلو فردانه خانم ! (عرفان) بك نك نی لکدن بولای تیزگنه اولکاننی بیله آلمادم بونك حقنده هیچ کمسه‌دن براشانچلی خبر اشتمدم شونك ایچون رحیم ایتوب ممکن بولسه سببنی سن سویله‌سنه دیدی .

قز — (آنی صوراما ایندی . قایغو حسرتمه سبب اولغان شول دکلمی ؟ امان نیه کلدی . . . بکا اختیار وبر . بن اوزاوزمنی تلف ایدمیم) دیب بیك قاتی طاوشلر ایله قچقروب توکان کوز یاشلریله زیارت طاشلرینی چلاتوب کوگرچین کبی سلکنوب یکادن برحسرتکه دوچار اولوب قالدی . بووقتده حیرات تکی قارچقغه کلدکندن اول سوزکه کرشوب — (یا ! یر وکوکنك صاحبی ! بونیندای آوروغه توشدك ؟ بویکتدن بز بوحسرتلی حالمزکه برآز فائده بولارمی دیب طرساق کوردکمی اشمز بنندای حالکه کیلدی ؟ . اللهی ! بویله ناچار وقوعات آراسنده قالغان بر قارچق نیچك بوقایغنی بتروکه طرشار ؟ ونصل (نیجك) هیچ عمرنده کورمکان واشتمکان دهشتنك (قورقنچنك) منعنه طرشار ؟ ای ! بارچه مخلوقاتنك صاحبی بوبیچاره‌لرغه یاردیم ایتمك سنده گنه قالدی شو مسکینلرکه رحمتکنی صالوب قارتلغم حقینه یاردیم ایت ! دیب بونلرنك حسرتنی بتراركه قولندن کیلکانچه طرشماقده ایدی . صکره قزنك سلامت قالونه سببچی بولغان یکت نك قولندن توتوب — (بالام) ! نیشلاب سوزلرك کیسلدی ؟ نیك اوزسوزکنی اوزك طوتماینچه کیری قایتوی ممکن اولماغان جنازه ایچون سنده آه وزاره باشلادك ؟ دیدی

یکت — خیرالکایم ! سوزمنی طاکمایم بیکارکه حسرتلنب اوزاوزینی هلاك ایتکانلر جمله سلمدنده توکلمن . لکن کونکلنی جواترغه طرشقانم قزاوزمنك دوستمنك سوکانی

ایمش

ایمش ! بیلمیدم واولنی اونوتدرمغه طرشقانم یکت کندی عزیز دوستم ایمش . اما اشنك حقیقتی بلنکاچ قایغوغه دوچار اولماق ممکن می ؟ سندن صورویم بوندای بر حاله کرفتار بولغان کشی نی قدر طاش یورکلی ونی قدر صبرلی اولسه ده بر آزراق قایغرمیچی بولورمی ؟ بیکرکده ، برده اویلامغان برده انسان بوندای برحالکه اوچراسه آنك قلبینك آستی اوستنه کیلمایچه قالوی ممکنمی ؟ اگر آلداغی اشلرنی ، بولماسدن اول بیلوب اولاایدی بن نیچك بواسه ده اوزمه برتورلی غیرت ویروب دهشته قارشو طورار ایدم . اما اشلرنی آلدن بیلوب طرو محال بولدیغندن حسرتنك قاتیلغندن جینکلمکه مجبور اولدم . لکن بنم حسرتم باشقه کشینکی کبی همان بولوب طورمی آزراق طورغاچده یته تسلی بیر وچیده کیرك توکل . اوزاوزمنی طوقتاته بیلم . بتونلای اوزمنی هلاك ایتمام . آه ! کاشکه (فردانه) ده بنم کبی اوله ایدی) دیب فردانه غه قاراب . (محبتلی خانم ! بکا قاراده عبرت آل بندن اول شول قبرلرکه قارا) دیب شول بیتلرنی سویلمکه باشلادی .

بیت

سوکیلی خانم قیل جزئی نظر * نیچه لر بورده دالمش اویقویه
آنلرده بردم اولدی کرفتار * عجب نه ؟ مشکل یاس وقایغویه
شدید صدا ایله حدسز شماته * ایده مز موتایی اویقودن ایقاظ
کورکه نصل ویرمش فلك رابطه * بیك افغان ایلسك دکلز نیاز
بو بوش طاشلری بیهوده صانمه * نیچه وحشی یه اولمشدر ضابط
سوکیلك ایچون فضولی یانمه * هزاران جوان المشدر عبد
کورشمدی نصل اولوب قیص قوراق * جمله سی بردن شورایه صیغمش
مکدر انسان همان اوتمق * ایچون اوستنه طاش طپراق ییغمش
اچار آکلاردق اولیدی قابل * شو بیك عقوبت درد دفترینی
کیمی براقدی عیالك سفیل * کیمی ترك ایتدی یتیم پدرینی
کیمی آرادی بولمدی وسعت * آه وآه ایله کتدی الحاصل
بعضیسی الدی انواع مراد * ینه اولمدی اولمکه قائل
کیمی مشرف کیمی پریشان * کیمی مکدر کیمیده مسرور
جوقمی بیچاره بعضیسی شادان * مدت اجل ایلدی مرور
بعضیسی امیر بعضیسی مأمور * اکثری مغلوب کیمیده غالب

چوقلر معذب سوورکن عمر * ینه اولمدی اجله طالب
عرفلی اجل شدید خشم ایله * هپسین ایلدی بر ایله یکسان
اصلا باقمدی یبلواران دله * جانوار کبی ایلدی تالان
هب کسدی دوکدی ادنا واعلا * هیچ مساعده ایتمدی زنهار
دیمدی بردم بوزیر بسو بالا * استرایبه‌ك حدسز نیازایت اظهار
عقل وقوت مهارت غیرت * بودمده ایتمز خیر وفائده
قالور عالمك چکدیکی زحمت * نه تدبیر یورر نه‌ده قاعده
هیچ بر حیوانی ایتمز وقایه * اکر چشمنه اولورسه منظور
طوتوب سوق ایدردار بقایه * هب تعلقك ایدوب بیحضور
نجه نازنین حسنه قیزك * صیجق یورکك سوندردی بوخاك
عجب نقدر بیك سر فرازك * آتشلی قانك دوندردی طپراق
باغ حیاتك کسوب ختم ایدر * زفافده اولان زوج وزوجه‌نك
نه بیلور دادرنه اصلا مادر * نه‌صبی صبیان نه‌ده کنج کلین
آتوب طیریانك اوت کبی بجدی * عجبا نیجه تکمیل فاملیا

هزار قپولر کلیدلیوب کچدی *
* قالمشدر ویران شمدی ذالمنا *

ای ! نازلی دخترسنده بو بابده * غائب ایدوب بر کنج اولدك جکرسوز
لکن نه فائده چاره‌سز ماده * ایتمز انتفاع هیچ بر معروض
ایمدی ابراز ایت دارات جلال * شو مسکین دهشت اولسون ازاله
بی قید اول قورقه تکری متعال * براقمز سنی بویله مأیوسه

بو اوزون بیتلری دیکله مقده‌اولان قزصوك جوابی ایشتنکاج ایسن جیوب بر آزراق شادلندی . صکره یکتکه قاراب ـ ابی بکم تکری وتعالی حضرتلری بنی وغیری بنده‌سنیده دائم قایغو حسرت ایچنده قالدرماسون . ایندی سکا سوکانم نکنی سبیدن بولای تیزکنه‌اولوب کیتکانون سویله‌یم صکره‌سنده بنم حالمی آکلارسك .

٤

عرفان بلك‌که نی سبیدن عاشق ونی ایچون آکا محبت ایتدیکمی‌اول سویله‌کان ایدم .

آنك

آنك بيك معرفتلو وكوزل خلقلی برافندی اولدیغنه الحمد لله سزده قول قویدکز .
تكاینك قهر وظلمندن عاجز بولوب طرعانمده الله تعالی بو یکتنی قولمه توشروب
ایچی‌لرم تاراب بونك برینه شاداقلر کیلکان ایدی اول شفقتلی یکتده بنم آتامنك
یندای کشی ایکانن بلکان‌لکدان آره تیره بکا خطلر یازوب کوکلمه تسلی بیررکه
طرشا ایدی ... اوف ! طالع ...

بعض وقتده حدا طوغری کتروب بر بریمز ایله کورشه‌جك اولسه‌ق کوبراك سویلشکان
سوزمز اتی‌نك نادانلغینه برخلقسزلغی اولورایدی . عشق ومحبت طوغرسندن یا هیچ
سویلشمز ایدك یاکه سویله‌شه باشلاساقده وقت بیك تار قالدیغندن کوزلرمزدن قانلی
یاشلر توکوب بر بریمزدن آیرلغه مجبوراولورایدك . بووجهله بر بریمزله ایرکنلب سویلشه
آلماغاج آیرلغانمزنك صوکنده بیك قایغرشار ایدك سوکانم ایله آرامزده بولغان سوزلرنی
طاوش‌سز طنسز بولغان قارانغی کیچه‌لرده توشك اوستنده ایسبلب هر کیمنك راحتلنوب
یوقلی طرغان وقتده بن حسرت دریاسنه چوموب یاتار ایدم کوکده تیزلکان
یولدزلرنك بتون دنیانی یاقترتوب طرغان آینك بنم قایغولرمنی بترکه هیچ بریاردمی
یوللازایدی . اوتکان ساعتلرنی ووقتلرنی ساعتلرنك صوغوندن واتچ چقروندنغنه
آکلارایدم بو بو قلامایئجه حسرتلنب یاتقانمنی اتکایم سیزوب اورشماسون دیب
قورقوب الله‌نیندای اویلرغه توشوب کیچ قاراولچوسی اولمش ایدم . بنم بو قایغو
وحسرتلرمنك بارچه‌سی معلوماتی وخلقی ایچون سویکان عرفانم ایچون ایدی .
اوف ! . . . بن بوجاهل آتامنک ظلمندن شول سویکلم آرقه‌سنده الله قوتولارمی
دیب اویلاغان ایدم . آه ! اول بیچاره قولمدن اوچوب کیدوب امیدسز قالدم .
وای ! . . . حالمه .

یکت ـ قوی آلای دیمه سلطانم کیلشمکان نی سویله‌مه بارچه مخلوقاتنی یاراتقان
الله تعالی حضرتلرینك رحمتندن بوندای عدالت دریاسنده برطامچی صوایچون امیدنی
کیسو بیك ضور کناهدر . (چونکه آدم بالاسی بر طامچی صودن یاراتلماندر) سنك
بواشك اللهنك تقدیرینه قارشو کیلو بوله . برواوزی کناه‌ایکانن بله طوروب قیلسه
دنیاده آندن مسکین کشی بولماس .

خانمم ! سنك بوندای کناهلرغه دوچار بولوشکه برده کونکلم راضی توکل .

قز ـ بن الله تعالینك رحمتندن هیچ بر وقتده امیدمنی کیسمایم لکن بنم اتکایم همان

شوشلای بولوب طورسه بن هر تورلو راحتلردن محروم قالاجغم .
یکت ـ ایندی سن بوندای یاخشی نیتلرده بولغاچ الله تعالیدن امیدکنی کیسولک یرده کیلشمی چونکه بوندای یاخشیلقلردن هیچ کیم منع ایته آلماس هر نیچوک بولسه‌ده صبر ایتوب حدا تعالینک تقدیرینه راضی بولارغه کیرک .
قز ـ بك سویله‌گان سوزنی یاخشی اویلاب قاراکز ! اللهنک مرادینه قارشی کیلکان کشی اوزینک بلاسنی ازلکان بولور . اما اك عقللی واك فضیلتلی اولماق آشقامایننجه اش قیلو بولسه‌ده بولسون . لکن هر نیچوک بولسه‌ده دشمانلردن صاقلانوب راق اش قیلمایچی بولملی‌در . بو دشمنلرغه قارشو طریق بر بولتقه (سیاست) در .
آه ! مسکین سیاست آه ! سننک قولکده اولمکدنده حاضرده اوزاوزمنی هلاك ایتونی بیك قات آرتق کورەم وسننك قولکدن قورتولوب اوزم تلکان اولم ایله اوله‌جکم .
یکت بو وقت قزنك سوزلرینك حسرتکه تابا بارغانون سیزوب تیزکنه .
خانم ! حکایه‌کنی تمام سویلب بتورمایننچه زنهار بوندای سوزلرنی سویلمه دیدی .
قز ـ بن ، بر کون بو قاینولردن قوتلوب بونك یرینه شادلقلر کیلور دیب اویلاب یوری ایدم سوکان جارمنك اکسزدن اولوب کیتوی بنم کوتوب تورغان شادلقلرمنی بتونلای بتوروب بنی ییکرا کده ضور قاینی‌لرغه توشوردی . بوکاده سببچی خلقسز بولغان آتامدر . چونکه اوزك بله سك برفکرده (اویده) بولماغان ایکی کشی هیچ بر وقت بر برسینه محبت ایدوب دوست بوله آلمایلر . شونك ایچون بولارده بربرنی دشمان کوره‌لر ایدی . بر کون نی نیچك بولسه‌ده اتکایم ایله سوکانم (عرفان) بك بر یرده آشده طوغری کیلکانلر . آه ؟ کاشکی اول آشقه کیلمکان بولسه ایدی . . . بو مجلسده عرفان بك‌نك بیك اویاله تورغان کشیلر یده بار ایکان . نیچکده بولسه مجلسده سوز مدنیتدن چیقغاچ آنك دشمانی بولغان اتکایم بزنی بوحالکه کتورگان مدنیتدر دیمش . بونی خورلق ؟ بزنك بعض یاشلرمز اوزمزنك یرمزده بولغان کیوملرنی کیمایننچه آلافرانقه (فرانسزچه) دیکان بولوب الله‌نیندای قصقه ، طوغری کیسه‌لی ، قایتارمالی یاقه‌لی کیوملر کیکان بولوب یوریلر دیمش ،
صکره بنم سوکانم سوزکه کرشوب : (افندم ! مدنیت کیومنی فرانسزچه کیو دیب ایتکان سوز توکلدر بلکه علم وهنرنك آرتوی دیمکدر) دیر دیمز ظالم اتکایم سکروب طوروب اکسزینك یکاغنه برنی قویوب قالغان . بیچاره عرفان شول یرده ایسی

کیتوب یغلغان . اتکایم بونك ایله ده قناعت ایتمایوب (چیق موندان ! کوزمه
کورنمه‌سون سن اتنی نی وقت برمدنیت سوزی چیقسه سن بکا قاوشو طورواسك .
یوغال کوزمه کورنمه دیب) دنیا صاصتوب قچقرا باشلار . بو وقتده بونك کوزلری
قزاروب قوللری آیاقلری قالتراب هر مینوتده بر کوسکه کرونه یانده بولغان
کشیلر آپتراب بو آدم توکلدر جندر دیلر ایکان . بزنك شب اتکای نیچه تورلی
یامان سوزلر ایله عرفان بك نی سوککان ضوکنده یانده آپتراب طوزغان کشیلرکه
قاراب اوزن اوزی آقـلاوغه ترشقان بولوب بیلمیسکز افندیلرم پچاق سویاککه
تایاندی ، برده صبر ایتر خال قالمادی بونك بکا اشلمکانی قالمادی تشلریمه قان
اوتورتدی . دوکغزنك آناسون تانوتارغه وقت ازلاب یوری ایدم اوخ . . . .
الحمد لله بیك یخشی ایتدم) دیب اوز اوزنی جواتر ایچون تورلی سوزلر سویلی
ایکان ، اتکایمنك بو اشلکان اشلری ایله سویله‌کان سوزلرنی جیولغان قونـاقلر نی
قدر یاراتمه‌سه‌لرده بو اشلرینك کیلشمکان لکن ایسه اتکایکه ایتوب آکلاتو ممکـن
بولماعاچ آفرین آفرینغنه شادلق برلن کرکان اویلاردن حسرت بران چیغوب
کیتکانلر . بزنك ظالم اتکاینك مجلس طار الوینه‌ده بر آز آچوی کیلوب قوطرغان
ات شیکللی اویکـا قایتقاچ آنده مونده یوکـروب یوری . ای الله ! . . . اول
کیچنی یولغان حاللر . . . نی قدر مشقت لنسمده تفصیلا سویلب بتوره آلمام .
باری شول یرنیکنه سویلمکه اکر بـار آچولانغان کشیلرده بزنك اتکـای کـبی
سویلانوب قیلانوب یورسه‌لر آچولانغان کشیلرنك برده قوطورغان صخردن آیرمه‌سی
قالماس . سبحان الله سویله‌مدیکی سوز ، ایتمدکی کفر ، اشله‌مدیکی عجائب (غرائب) ، کرمکان
قیدافی قالمدی . سوکیلم عرفان غه قوشمغان اسملر قالمادی . بو وجهله بنی و بتون کورشیلرنی
بیحضور ایتدی . صکره بنیده بوشقه قویمـادی . یاننه چاقروب آغزنه کیلـکان
تورلی یامان سوزلر ایله سوکـدیکنه قارشوسنده یغلاب طرودن باشقه برجواب
قایتارارغه‌ده قولمدن کیلمادی . امان تکرم ! . . . اول وقتده بولغان قایغولرم .
کوزلرمدن دوکدیکم یاشلر . حسرتمدن یولقدیغم ساچلر . هیچ بر قایغومنی توقتاته
آلماز ایدی . کاشکه بن بونك ایکی قاتنه دوچار اوله ایدمده سویکانمنـك باشنـه
بو حاللر کیلمه‌یه ایدی . کولدن نازیك بولغان تن لرینـك هیچ بوندای قیونلرغـه
چیدار حالی بولمغانی بلور ایدم . شول مجلسده کورکان خورلقلرندن اویالوب

بوندن بولای هیچ اورامغه چیقماس ایندی دیب بیك قورقغان ایدم . واقعا بنم
اویلاغانمچه اولدی . شول طاپاق آشاغان کوندنصوڭ هیچ کیم ایله کورشورکه
نصیب بولمادی) دیب سویلب بتورکاننك صوکنده‌ده قزنك تکرار کوزلری
یاشاروب اوز اوزینه ــ آه ! بختسز فردانه آتاڭ بوقدو جونسز اولوب سنك
ریوزندن قیمتلی کورکان سوکیلك‌نك وفاتنه سببچی اولغاننك صوکده ایندی سکا
دنیاده طرموك قزینی قالدیمی ؟ بوسوزنی سویلب بترر بترمز یکادن زیارت اوستنه
یغلدی . بوحالده یکت نکده سویلرلك قوتی قالمسه‌ده نچك بولسه‌ده طرشوب قزغه
قاراب ــ نازیکم ! الحمدلله سن سوزکه توشنماسلك کشی توکل‌سڭ ایلك سویلکان
سوزلرمنی تکرار سویله‌یم درس سنڭ باشڭه کیلکان بلالر برکنه تورلی توکل .
شولای بولسه‌ده بولارنڭ باریسی اونوتولار یالغز چککان زحمتلرڭ قالور باشقه
برنرسه‌ده بولماس . بویغلاولرڭی قویده بنم سویلی طرغان سوزومنی آزراق دیڭله .
قاراسنك سلامت لکنڭ ایچون نی‌لر حاضرلادم) قز طاغیده سوزکه کرشوب
(بیکارغه ! دیدی . اگرسن دنیاده آدم چیللکدن باشقه برضوردرجه حاضرلمش
اولسڭده بنم ایچون هیچده قدری یوق اکر بتون دنیاغه آلشدرمای طرغان سویکانمنڭ
اولوم ساعتلرنده اوز قولی ایله یازغان سوزلرینه اعتبار ایله قاراسڭ بنم شکللی فقیر
ویچاره قزغه تلفدن باشقه‌نی چاره بار ؟ دیرایدڭ . ایی شولای تلف اولایم
تلف ! ...) یکت خط دیکان سوزنی ایشدر ایشتمز عجبا سوکیلسی بوکا قور
قتوب بر نصیحت یازغانمی ؟ اول نصیحت غه قاراب بوقز هیچ برتسلی قبول
ایتمه‌یه‌جکمی ؟ شول خطنی نچك بولسه‌ده آکلارم دیب اویلی ایدی . بوفرضلر
ایله بر آز منوت اوتکارکاننڭ صوکنده . ــ فردانه خانم ! الله‌تعالی حکمتی ایله
بویرکه طوغری کیلوب خالکی آکلادم وهم عرفان بك‌نك صادق دوستم اولدیغی‌نیده
بیلدردم . بنم . فکرمجه بوملا قاتمزدن فایده‌دن باشقه برنرسه‌ده حاصل بولمادی .
بلکه سنده شولای اویلی طرغان سڭدر . ایندی سکا طاغیده برسؤالم وارکه ممکن
اولسه الکی ایتکان خطنڭ مألنی سویله‌سڭ بیك ضورالتفاتکزدن اولور ایدی .
جونکه بوخط دیکان سوزنی ایشتکاچ الله بیلدای فکرلرکه توشدم . قز عفوایت
افندم ! ایندی سکا قصقه‌جه غنه سویلرمکه اوزون سویلرکه حالم قالمدی ودخی
بوخصوصده سنکده اندیشه‌ده قالوکنی تله‌مم سویکانمنڭ مکتوبی (خطی) قوینمده‌در

ویره‌یم

ویره‌یم قچقروب اوقو آخرعی ایشتوم کبی دیکلایم‌سن آغلاهم بنده ؟ . . .) بوسوزلرنی
سویلب بتکاچ کوکر کندن مکتوبنی چیقاروب یکتیکه ویردی واول دخی آی یاقتیسینه
طوتوب اوقوی باشلادی . مکتوبنک صورتی (فورمه‌سی)

عفتلو خانم !

هر حالم عمرمنک آخری یتدکنی بیلدرمکه باشلادی اجلنک قورقنچلی هیئتی (فورماسی) عمرمنک طویولمز لذتی ایله برلشوب کوزمنک آلدنه کلمکه باشلادی . هی واه ؟ فردانه ؟ بوندن صوک سنک جمالکی کورمک بکا ممکن اولمایه‌چقدر . دوست ایندی جمالکی کوره آلمام دخی شونیده یخشی بیلکه اجلکه قارشو طرغان قورقنچلی ساعتلرمده‌ده سنک رسمکا (صورتک) قارشومدن کیتماس . سنک عفتک ایله کوزللکک‌نی قبرکه کرکانچه چاقلی کونکلمدن چقارمام . اجلنک هیبتلو آچی‌سی سکا اولغان محبتمنی کونکلدن چیغارماز . سنی سوه‌رم فردانه . بیک چن کونکلدن سوه‌رم اما انکایک اولومه سببچی بولدی لکن بوکا قاراب سندن کونکلنی صوتار دیب اویلامه آتاکننک بکا ایتدیکی حقارت نی قدر اولسه‌ده اولسون سکا اولغان محبتمه طوزان قدرلیده ضرر کترمز . محبتمنک قوتی شوندای بر بیوک یره‌درکه نی قدر کشیلر بتروکه طرشوب نیچه تورلی حیله‌لر قورصه‌لرده آلارنک بارچه‌سینی ینکوب اوستلرنده قویاش کبی یالترامقده‌در . ایسکه توشوو خانم ! ایلکی سویلشکان سوزلرنی ایندی آلارنی توشکده کنه کورارسنک . عمرم آز ایدی آلماسم (بر قیملی طاش) کوب تورمایچه سندن محروم بولغان غرفان اجلنک قوللرینه تسلیم اوله‌چق . لکن بوندای شریف اولوم ایله اولکانم ایله ایچون افتخار ایدرم (ما قتا فام) بونک ایچون سنده بنی عیبلی ایتمزسک . فکرم (اویوم) انکایک نکنه خلاف بولوب اولومه سببچی اولدی . سنک ایله سویلشکان وقتده اوزم ایله بر فکرده بولغان برقز طوغری کترلدم دیب بیک شادلنه ایدم بلکه سنده ایندی بنم ایچون قایغرارسک . لکن بنم تلف بولومنی ایسکه توشرکان چاغکده بوعلم یولنه بنم کبی نیچه‌لر کتکانی وکینه جکلرنی اویلاب کونکلکی جوات ؟ بن اولورم فردانه ؟ احتمالکه آرتمدن طاغی نیچه‌لر کیتر . لکن سنک آتانک کبی ظالملرنک ظلمی نی قدر آرتسه‌ده مدنیتی اولتره آلماز . یشار . . . یشار مدنیت مبارک اسمی آخرتده قولاغمزنی طولدراو . . منه جانم ! ترک لکمه ایدلکان حکملرنک اجلانی . کوزلرم قارالمغه . ویوزلرم صارغایماغه باشلادی اولوم وقتی یتدی . .

فکر ایشله‌مز اولدی . قولم تبرنمز آغزم قوریدی . توسم بتدی . قانم نك یروی توقتادی . خانم سوکلو خانم ! کاشکه بوساعتده یانمده بوله ایدك . کاشکی جانمی آلدکده تسلیم ایده‌ایدم . کاشکی اولومنك شدتندن آغزدیغم صغوق ترلری کوز یاشکنی سورتکان یاولق ایله سورته ایدك . آدمکه قورقنچ ویرن صوك بباعتلرم کوزك آلدنده نچه ایدی . اك ضوك محبت اوطی ایله یانماقده بولغان قولکنی اجلنك بوز شکللی ایتکان قولمه آلوب براللّٰهغه طاپشردق دیب ایته‌ایدم . قوللرمنی قولـک ایله کوکرکه قویه ایدك اول قورقنچلی کفنمنی کوزلرکدن آقان یاشلر ایله چلاتوب اوزنك تکه ایدک . آندن صوکره بن قاره‌لر کینوب یاسمی یوتمغه وبن قاره طوپراقلر آستنده چرمکه کینه‌ایدم . بن بولرایچونده حسرتلنمیم چونکه سن یراقده ایسکده یرینه تلف اولدیغم شریف مدنیتنك محبتی بنم ایله‌در .

صاف بولغان قلبمده صاقلیمن . اولوم قورقوسی هیچ وقتده بومحبتی بندن بیره آلمادی . ملله شونك ایچوندوکه بنده علم ومدنیت یولنده قربان اولمقدیم اولوم آچیسیله سویلرمکه بن دنیاده برکون لذت کورمانچه اولمکه مجبور اولدم . باری سن صاغ اول عقلم بوندنصکره آخرتده کوروشرمز عرفان . یکت مکتوبنی بتورکانچی کوچکه‌گنه توزوب طوردی ودخی قزلکده قایغوسنی آرتدرماس ایچون ظاهرده حسرتسزکبی کورنرگه طرشدی . شوشی قایغی‌لر آراسنده یکت بیك تیرن اویلرغه چومدی . یعنی عرفان بك اوزی‌نك بیك یاقین سرداش دوستی بولغانلقندن نیچه مرتبه آرالرنده اویلانو خصوصنده سوز چیقغان ایدی . شول وقتده عرفان بك جماد بككه (خطابا (اولنمك بیك ضور براشدو چونکه آلاسی قزی کیلشسه‌راحت کیلشمسه محنتدر . ایندی سکا دوستلغم ایچون‌اوتنم‌که بوطوغریده هرنی قدراوزك بلمکانچه اشلیم دیسکده بکاده کینکاش ایتمایـنچه قالدرمه چونکه بن‌اوزم‌بوخصوصده قولمدن کیلـکان هربر تدبیرده قصور (کمچیلك) ایتمه‌یوب الحمد للّٰه اوزمه موافق اهل عفت (شایارمغان) برقز طابدم دیکان ایدی . اما عرفان بك‌نك وفاتی ایسه بواولنو خصوصنده آنـك بله کینکاش ایتو امیدنی بتونلای کیسکان‌ایدی . ایندی نیشلرگه کیرك ؟ حماد بك اویلادی اویـلادیده آخرنده عرفان بك شکللی زیره‌ك یکتنك سایلاغان قزینی اوزینه آلودن باشقه عرفان بك‌نك وصیتی طوتارغه یـول تابمادی . بـوطوغریده تورلی فکرلرکه توشـدی اك صوکره عرفان بك‌کبی صادق

دوستی

دوستی ایله آرالرینـنك بیك حسابسز یراقلاندیغنیده اویلاب آنـنك سویکان قزنی
آلوب دوستینـنك توبسی ایدوب توتارغه اویلاسه‌ده بوفکرنی قزغه ایترگه قیه آلمی
ایدی . چونکه قز آچولانور دیب قورقا ایدی . بووجهله تورلی اویلاردن صوڭ
دوستی‌نـنك وصیتی ایله حاصل اولغان عشقنی قورقونه ترجیح ایدوب قزغه قاراب
— افندم ! یوغالتقان نرسه‌نك بیك ضوردر وهرنی قـدر قایغورسکده حقك بار
لکن شولای بولسه‌ده قوینکده صاقلاغان سویکانـنك حطینه‌ده بیك رعایت ایتمکه
بورچلیسك بو حسرتنی بتوروب یرینه شادلق کتروزگـه طرش چونکه سنـنك
سویکانـنك سکا قایغرارغه قوشمغان . مدنیت ایچون اولوی ایله ماقتانغـان . علم
یولنده اولمه‌کنی دنیانـنك باشقه لذتلرندن آرتق کورکان ایندی شولای بولغـاچ
بولای قایغرارغه تیوش توکل . بوفانی دنیاده حسرتلی قالماس ایچون سویـکانك
حقنده بولغان پاك محبتکنی آنـنك کبی معلوماتلی ایکنیجی بریکتکه اوتودت منه
شوشلایچه دنیاده بولغان آزغنه عمرنی راحتلك ایله اوتکارارگه طرش .
قز — آپترایم سنـنك عقلکه آخرسی بهن نیم بووقته چاقلی سویلکان سوزلرمدن
برنرسه‌ده آکلای آلماغان‌سکدر ایندی بن بونڈای آلماس شکللی یکتنی غائب ایتکاچ
آنـنك آرتندن اولودن باشقه لذت بولماس . باشقه کشیکه کونکل ویرمکمی ؟ الله
صاقلاسون آکا بولغان محبتمنی باشقه کشیکه صوزمام .
یکت — خانم ! برپاش قز هرنی قدر بریکتکه محبت ایتمش اولسه‌ده اول یکت
اولکانـنك صوکنده قزنـنك ایکنیجی‌سنه میل ایتـوندن طیه آلماز محبت‌نـنك
شرطی بربرینی چن کونکل‌دن سوب بونده هیچ بربرینی تاشلاماسلق بـولسه‌ده
لکن بوشرط بعض سببلر ایچون کوب وقتده بوزله کیلـکان . سنك سویکانـنك
اللهنـنك امری بوینچه سنی وبو دنیانی ترك ایترکه مجبور اولغان .
آنـنك بولای بولوی سنی برکه آلوب کیتو ایچون یاکه باشقه بر کشیکه محبت ایتمز
ایچون توکل . سنـنك انسانیتـنك سنـنك طوغریلغـنك اولمه‌سدن ایلك بولغان
محبتکه هیچ کمچیلك کیترمزلك وحیانت ایتمزلك ایدی . ایندی سن بـولارنی
ادا ایتدنك سنده برقصورده قالماذی . صکره اللهنـنك امری جاری بولغـان
بوکا هیچ کیم حتی اڭ قوتلی قهرمانلرده قارشو کیله آلماغانلر . هریرده غیرت
کورستکان کشیلر بوخصوصده براشده اشلی آلماغانلر .

اولگان کشی ایچون چکدن طش حسرتلنوب اوز اوزکنی تلف ایتر درجه‌که جاقلی
کیلو آدم رتندن چیقوب بتونلای خدای تعالی‌نك امرینه قارشو کیلو بوله‌در .
قز — بو سوزلرنی یکتارکه کنه سویلیسنك . نم اقبالم نم راحتم کوردوم
بو جهانده سوکلم ایله بولار ایدی ایندی آنی یوغالتقاچ بتون عمرم قایغو ایله
اوته‌چك بوندنده اوزمنی اوزم تلف ایتوب قورتلورم .
یکت — زنهار شول تلف دیگان سوزنی باشلاسنه چونکه سننك سویکانك عشق
ومحبتدن اولمکان ، بلکه آننك وفاتنه سبب اولغان شی اوزینك ماقتانه طورغان
مدینیتیدر . بو مدنیت سننك تلف بولوکه هیچ برجهتدن سببچی اولماز .
قز — سوکانمنك وفاتنه سببچی بولغان نرسه کرك نم اولومه سببچی اولسون کرك اولماسون
لکن عشقم سوکلوم ایچون اولمگی . اولمانچه طروب هیچ برراحت کورمه‌یه‌چکمی
خبر ویرمکده‌در .
یکت — منه حانم اگر نم عاجزانه سویلکان سوزمه قولاق صالساڭز بو مشکللردن
قوتولارسنك . سننك صاف بولغان محبتنك هرنی قدر عرفان بك نی باشقه یکتلردن
آرتق کورسه‌ده ایندی اول وفات ایتکاچ ایکنچی بربختیراق یکتنی صایلاب آکا
کونکل اوتورتساڭ بلکه آنیده آفرین آفرین عرفان بك کبی کوروب یاراتا باشلاب
بتون قایغولردن خلاص اولورسنك .
قز — احتمالکه سننك بو بیلانك اوزکه بیك طوغری وبیك فائدلیدر . لکن نم
قاشمده برتینلکده قدری اولمایوب بارچه‌سی بوش وبیکار فرضلردر .
یکت — انساننك طبیعتنه موافق بولمغان هرنرسه بوش بولمی ، بیکار بولسه بلکه
سنك فکرلرك بیکار بولار چونکه بتونلای عقلغه مخالف حرکتلر ایته‌سنك .
قز — ایندی بن سوکلمی غائب ایتکاچدن اتکایم آرقه‌سنده کوره طرغان عذابلر قایغو
وحسرتدر بونلرنك آخری برکون سوکلوم کبی هیچ اولوب اونوتلمقدر آه !
عرفان سننك تیزلك ایله اولوب کیتوکه سبب اولغان ظالم اتکایم که آیداشلر
کوبایوب سننك کبی بی کناه قربان‌نك محاکمه‌سی مجلسلرکه‌ده توشمادی . ظالملرنك
قوتی . انصافسزلرنك وحشیانه جسارتی سن بیچاره‌نك طرفدارلرینه غالب
کله‌رك باری (جزاسنی برالله‌دن کورسونلر) سوزی ایله دعوالشودن توقتادیلر .

بك افندی ایندی سندن برسؤالم شول : بو مرحومنمز اتکاینک شروطلمندن قورتلور ایچون نیندای چاره‌لر ازلایم ؟

یکت - بر آتانک بالاسینه اولغان دخل وتعرضی عاقل وبالغ اولانه قدردر بالغ بولغانغه چیکلی آتانک حقده ناحق ایتکان امرلرینه اطاعت ایتمك وهیچده مخالفت ایتمه‌مك تیوش ایسه‌ده بالغ اولغاچ حقلقغه قارشو بولغان تنبیهلرنی دیکله ماسکده یاری . وسنده بالغه اولغانسك اختیارکی آتاکنه قولندن آلغانسك ایندی سنی اوزکنی حمایه (صاقلاو) ایچون ایکنچی معلوماتلی یکت صایلاب اولکینه بولغان میل ومحبتکنی شول یکتکه اولترت بوکا کرچه اتکایکك آچولانسه‌ده الله‌تعالی آچولانماز . منه سنك قایغو وحسرتلرکه بوندن باشقه دوایوق .

قز - بوسویلکان سوزلرك بنم اعتقادمنك بتونلای ضدیدر (خلافیدر) . فضیلت صاحبی اولغان قز اولوم ساعتنه قدر آتاسنك سوزندن چیقماز .

یکت بیك یاخشی سویله‌دك . اگرسن بو اطاعتکده ثابت بولساك سویکانك ایچون تلف اولماغه‌ده آتاکنك رضالغنی آلارغه کیرك ایدی . سنك مرادك اتکایکنك رضاسنه بتونلای قارشودر بونك اثباتیده اتکایکنك سویکالشكنك تلف بولونه سبب اولدیغی اولمایوب ایکنچی برنرسه‌در .

قز - عجبا اول نی ایکان ؟

یکت - اول دخی بوکیچنی بولغان طاوشدر . نی آندنده بی‌خبر دیب اویلامه بیك آنق بیلدمکه سویکانك ایچون قایغروکه راضی اولمادغی سویلی ایدی .

قز - سن اول وقتده بزنك اوی یانده‌می ایدك ؟

یکت - ایی شونده ایدم بنم بو یرلرکه کیلومه‌ده سبب سزنك اویدن چیغوب بونده کیلوکز بولدی .

قز بوسوزلرنی ایشتکاچده یکتنی آتاسی طرفندن ییرلکان جاسوس دیب اویلاب بیکراك قورقوغه توشوب اوز اوزینه : آه ! نی یمان یاکلشلق ایتوب بویکتکه باوسزنی فاش ایتدم دیب‌بنار کویار ایدی . صکره بر آزراق عقلن جییوب یکتکه خطاباً - کرم بیوو افندم ! سن کیمسك ؟ بونده نیکه کیلدك ؟ سن بونی بیان ایتمانچه جانمنی صیقغان اضطرابدن اوزمنی خلاص ایته المسام . زنهار بکم طوغری سویله .

یکت - یالغان سویلرکه نی برده کوچلمی وحتی یالانی عمرمده برمرتبه‌ده سویله‌مدم .

سنك بوسوزلركدن بنم حقمده بر آز شبهه‌كه توشكانلكك آكلاشله . ايندی سكا اوتنچم شول بنم حقمده هيچ بروسوسه‌كه توشمه وشونيده ياخشی بيلكه بن بورده منی محافظه ايچون كيلكان ايكانمن . چونكه كيچ اورامكزدن اوتكانده اتكايكنك طاوشنی قولاغمی طوندرديغندن بونكسيبنی بيلمك ايچون بر آز طوقتاب طوردم . وبعده طاوش كيسلوب شول ابی ايله سن طيشقه چقدك يورشكزدن ، طورشكزدن خوف ايله كيتكانلككزكه هيچ شبهه‌م قالمسادی . قايده ، ونی ايچون يخشی كيتدككزنی كلامق ايچون آرتكزدن كيلكانمن بوبرده سنك ياش عمركنی اجلنك نيچه‌سندن (طرناقلن) الله‌نك ياردمی ايله تخليص ايتدم . بونك ايچون اوزمنی بيك بختلی ديب اويلاودن باشقه بر فكرمده يوق .

قز — اكر سويلكان سوزلركزده هيچ برياكارلق اولمازسه بوانسانيتكزه بيك راضی اولديغمدن باشقه . اكر بوجسرتمدن اولمانچه ايسه‌ن قالسام بوكا قارشوبنده بر آدمچيلكده بولنمغی بويمه فرض ايتدم .

يكت — الله شاهد اولسونكه حقيقت حال بنم سويله‌كانم نينك عينی در (اوزی در) . اكر اتكايك ايچون بندن قورقساڭ آتاكنك نيندای قورمه‌ده اولديغنی بيلمه‌ديكمه دينم حقنه يمين (آنط) ايده‌يم .

قز — اه ! كاشكه شولای بولا ايدی ؟ اولوقت ربرمز ايله افكارچه اولان ضديت (قارشولق) بيك تيزحل اولنور ايدی .

يكت — بربرمزه قارشو كيلرلك برحالمزده يوق خانمم ! آتاكنك چركين طبيعتلو ايديكنه سزنك سوزكدن باشقه كيمكه اوشانه‌يم ؟ لكن اتكايك هرنی قدر خلقسز كشی بولسه‌ده بن سكا آننك اخلاقنی توزاتوركه طرش ديب نصحيت ايتمايم . بنم نصيحتم اوز آوروكنه دوا ازلامكنك ايچوندر . بونك دواسيده اوزكنی قاينودن قورتارمق ايچون ايكنچی برطريق (يول) غه كرمكدر . بوطريقده يكی يكی كونكلكه جيبولغان شيلر اولكيسينك بتونلای اونودلماسنه سبب اولور . چن بخت ايله سوه‌جك ايكنچی بريكت ازلا ديكانم ده بوننك ايچون ايدی .

قز — سوزلرك بكاده تأثير ايتمكه باشلادی . لكن بو اشلرننك بولوی بيك مشكلدر . چونكه بوصوكنی يكت ايلكيسی شكللی بولسه بيك يخشی . . . . آلای بولاور ديب برده اميد ايتمايم . اكرده عرفانم چاقلی اولمايوب هركون انی ازلانسه بوانك جسرتلی برحال دكلمی ؟ بوسنك اويلاغانلرك بتونلای الله تعالی نك رضاسنه مغايردر .

بو نی قدر امیدسزلك؟ دنیاده انسانیت ومدنیت صاحبی بتکانمی؟ سنك حاضرده بورچك
اوزکنی شاد توتوب باشقه احتیاجلرك ایچون اللهغه صیغنماقدر .
قز — واقعاً شولایدر بو افادهکه بر دیه‌جکم یوق . یالکز اتکایمدن قورقارمکه
اوزینك یاوزلقی ایله هر بر لطفکه قارشو کیلوب جناب حقی ده آچولاندرار .
یکت — قایغرمه طوطاش ! الله تعالی انسان کبی اتکایکه آچو ایدوب اوچنی سندن
آلور دیب اویلامه .
قز — آلای بولسه بر آز ایسمنی جیبیوب اویلاب قارایم
یکت — اویلاکز ! همده بیك یخشیلاب .
قز — آیهای بو اشلرنك بولونه بردن اشانوب بته آلمیم .
یکت — نه اللهدن امیدکنی کیسمه دیب ایتدم بیت سکا .
قز — اللهدن امیدنی کیسمایم لکن دوچار اولدیغم حسرت بنی بر کون هلاك
ایتر دیب قورقام .
یکت — نه بو اشنك چاره‌سیده وقت اوتماس برون ایکنچی بر یکتکه میل ایتمکدر .
قز — کاشکه ممکن اولسه ایدی !
یکت — بو بولماساق بر اش دکلدر سویکانکه اولان صادق دوستلغمی فعلا اثبات
ایدوب سنی اجلنك قونچاغندن خلاص ایلدیکم کبی حسرتدن دخی قوتقارمق
ایچون بو ساعتده حاضرم سنی چن کوکلدن سومك زوجك (ایرك) اولماغه وموفق
دونتمك اجل مساعده ایتمایچه طاشلاب کیتکان سنك کبی برامثالسز ماتورنی
اولکانکه چاقلی دوستمنك توسنی ایتوب توتارغه حاضرمن .
قز — یا ! . . . خیانت یا ! . . . سنك بو وقتغه چاقلی سویلکان سوزلرك
هر نه قدر قلبمه تأثیر ایتمکه باشلاسه ده بو آخرغی سوزك باراشنی بوزوب یبردی .
سنك بو درجه‌ده طرشوب سویلاولرك اوزك بنی ایلکتروب قالو ایچون ایکان .
بولماس ! . . بولماس افندم ! آچولانساك آچولانورسك بو تکلفکنی هیچ
بر وقتده ده قبول ایتمام .
یکت — خانم ! یخشی اویلاسن سکا ذره قدر عیب کیلترمجك حرکاتده بولنمادم
یاری شونی غنه مطالعه ایتمشمکه بو یولنشوم ایکیمز ایچونده فائده‌لی اولاچقدر .
کونکلکده بولغان نی یاشرمایچه بکا سویله یاشلکم اوزرینه یمین ایدرمکه سنی جان تن

ایله سووم . ایلکی سوکانکدن برنقطده کیم بولماسقه طرشارمن . بونلرنڭ باربنی خاطرمه کتورکان وسنی سومکه مجبور ایتکان سویکانڭ عرفان بك اوزیدر. چونکه اول حرمتلو ذات سنی اوزینه زوجه انتخاب (صایلاو) ایتمس . بکا یکادن تیکشروکه حاجت قالمادیغندن باشقه اکا کیلشکان قزبکادن اوخشایدر . بوسوزلرکه قارشو قزدن برجوابده ایشتمکاچ یکادن . سلطانم نی ایچون سکوت ؟ ایده سڭ دیدی . بن سنڭ گوزللککنی وصا وپاك محبتکنی صادق دوستمدن میراث قالدی دیه چکم آنڭ عشقنه سکا محبت ایده چکم . عزیز بردوستمڭ توسی دیب سنی بتون وجودمدن اوستون توته چغم . اقبالی سعادتمی وحیله سز محبتمی سنڭ حسنڭ اورنینه قویوب سنی هر برقیمتلو شیلرمدن آرتق سوه چکم .

قز _ افندم ! سنڭ بو آغر تکلیفکه نیندای ؟ قزنڭ صالحه وخالصه یوراککی راضی اولور . ونیندای قزنڭ قلبی حقیقی محبت بالقنلیه یانماینجه چدار ؟ بن اوز محبتمه تاب تیکزمام افندم ! وبروجهله ده ثباتمنی بوزمام .

یکت _ خانم « سنڭ ثباتڭ ، حقیقتڭ هر دقیقه (مینوت) ده : کوزمه کورنه سویکانڭ حقنده اولغان سونمز عشق اوطنی یاش کوزلرڭ ایله سوندراركه کوز آلدمده طرشاسڭ وآنڭ ایچون ایتکان حسرتلرکنی کوره من . مسنه عفتلم ! نم یوراکمنڭ آستی اوستنه کیلونه سببده بولار دکلمی وسنڭ ثباتکدن کیلکان آه وزارڭ وصحیح عشق وعلاقه دن طوغان تأسفلی سوزلرڭ وغائب اولغان سویکانڭ ایچون اوزکنی تلف ایترکه طرشقان حاللرڭ الله بردر بنم قلبمنی تله دز . عقلمی فکرمی اوزمدن آلدی . بونڭ ایله برابر یوراکمنڭ ایچینه اوطلار ساجوب یالقنلری بتون تنمنی یاندرمقده در . وحقکزده اولان محبتمنی آرتدریور . لطف ایتا نازلکم ! حنی حسرتلندورمکه مجبور ایتکان سویکانکنڭ اورنینه بنی قویوب مقصدمه نائل ایت . بن بویله صالحه قلبنده قایناغان صاف محبتکه لایق اولوب سنڭ کبی اهل عفت ونزاکتده مالك اولایم .

قز _ بیکارکه اوزکنی مشقتلمه کرچه بن سنی امثالسز اولان سویکانم یرینه قبول ایتمه سمده سن بنی عیبلی ایته آلمازسڭ چونکه نم بو حرکاتم سزکه بیك ضور ظلم وحمیتسزلك شکلی کورنسه ده لکن اوزمه برفضیلت کبی در . اکر بنده بو ثبات بولمانچه کیم کورنسه شوکا کوزمنی یلتراتوب قاراب یورسم ایدی عرفان بکده بنی بوقدر سومز ایدی .

یکت

يكت ــ آه ! خانم افندی سنی سومکه وسکا دروندن دلدن عاشق بولماغه سبب بولغان سنك شول ثباتکدر . صادق دوستمنك اوزینه زوجه‌لکه سایلغان قزده بوندن آرتق هیچ طوغریلق بولماس .

قز ــ ایی اولماز . شونك ایچونکه بو کوز یاشلرم وبو آه وزارم برتوقتاوسز اچمدن آغوب چیغوب هرمنوتده اوزمنی تلف ایتمکه دعوت ایدیور .

یکت ــ عفتلم ! سنی قایغولی وحسرتلی ایتکان اشکه تلف بلان نهایت ویرمکدن نی فائده ؟ برایکی آوز سوزایله تسلی بولاچق یرده بوقدر قارشوب کشی سوزینی طکلاماودن نی چغاجق ؟ جانکایم ! بوعادی (قارشیلنی) ترك ایدوب خاطرکه کتورکه بوسنك سویکانك اورنینه قویاطرغان کشی آنك اك صادق دوستی بریکتدر . اولده سنی آندن کیم سومز . اولده سنك ایچون دیوانه اولور والحاصل هیچ برطوغریده سویکالمکدن کیروقالماز .

قز ــ افندم ! ایندی بونداى سوزلرنی کوب سویلامه ، یتر . چونکه بوسوزلر اچمنی یوشدرودن باشقه حسرتمنك آرتونه‌ده باعث اولادر .

یکت بونداى سوزلرنك بتمه‌یه‌جکنی وهم طاك آطارغه‌ده یقین قالغاننی بلکاچ همان قزنك آیاغنه یغلوب : جانم ! شوسنك ایچون آه وزاره دوشمش بر یاش یکتنی بتونلای محروم ایتمه . بنی آیاب فکرکدن یوق باراویلارنی چغارده صالح اولغان محبتکنی بکا صونماغه قرار ویر . قارشوب بغمده ، سکا قاوشه آلماینچه بلامراد کیتکان عرفان بك یاننه کیتومه سببچی بولما . اویلاب قاراکه بویکتده بر آزاولسنی اجلنك قوجاغندن خلاص ایله‌سه ایدی . وسنده مقابلنده (قارشوسنده) آنی قوتقارديب حسابسز رجا ونیاز ، آه وزار ایتدکدن صکره قزنك کونکلی برآز یومشاب یه آلاى بولغاچ سنکچه بولسون . لکن بولاى صاتاشقان کشی کبی بردن برزضا بولایم ؟ سنك کم اولدیغکی بیلمنلردن دکلم . نیچك آپ آصانقونه وعده ایده‌یم ؟ باخصوص انکایم آه اول انصاف سز انکای ! بواشکه هیچ راضی بولورمی ؟ دیدی

یکتنك امیدینه قوت ویره طرفان بوجوابلر آنك قیولق وحسارتنی آرتدروب خانم ! آلارایچون قایغرمه انکا کذلك رضالغنی آلوینده بکا طاپشور ، آندن آری صوك منه سویکانكنك قبری یانینده سوزویرمکه ثباتمنی وطوغریلغمنی آکلاماینچه طروب بکا هیچ میل ایتمه بوسوزایکمزنك آرامزده قالسون تمام صوراشوب بیلوب بترکاچ بکا محبت ایدرسك دیدی

قز ـ بيك ياخشى بوسوزلرنى اتكايمدن‌ده ياشرون توتايمنى؟
يكت ـ هاى! هاى! اش رتلنكانكه جاقلى طنكنى چيقارمه!
قز ـ كرم بيوروب اسمك كم اولديغنى سويله‌ودخى افكارجه مدنيت اصحابندن‌ميسك؟ ياكى قزان تاتارلرى كبى متعصب ميسك؟
يكت ـ اسمم (حماد) اتكايم متوفى مصرلى (منصور) آغا نامنده بر ذات ايدى. وبندكز اتكايمنك اك خاص دوستلرندن اولان فتح الله افنديننك سودا وكيـلى‌من (داؤرفنى) اما فكرمنى سويلركده حاجت يوق چونكه عرفان بك‌كه‌اولان محبتمدن اوك آنك كبى اصحاب مدنيت‌دن اولديغم آكلاشله.
قز ـ بنده سنك شونداى بولوكنى تـلايمن. سوكى عرفان بكمنك مدنيت حقنده سويلكان سوزلرى الى بولسه قولاغمدن كيتمى‌در اما اتكايم ايسه مدنيت دشمانيدر. عرفان بك نيده بوخصوص ايچون تلف ايتدى. اكرسنكده بوفكرده‌اولغانلكنى‌سبزسه بنى سكا بيرار ديب هيچ اميد ايتمايم. ياخشى بيلمكه بنم تلف بولومنى سنك كبى معلوماتلى يكتنكه بيرودن آرتق كوره‌در.
يكت ـ سن آلارايچون قايغرما آفرين آفرين هارسيده بولار
قز ـ اله اتكاينك رضالقنى آلغانچى افكاركنى ده ياشراركه ايته‌سكمى؟
يكت ـ اويمى ياشرومى؟ آنى خاطركدن چيقار. بنم ايچوى اك ضوو سعادت واك اوستون شرافت مدنيت يانده‌در.
قز ـ سوكى عرفان بك‌ده شولاى ديدر ايدى. آيندى اوزك بيله‌سك. تله‌كانكنى اشلرسك بنم اشم يوق.
يكت ـ خانم! سن آنداى اشلرنى بكا طابشروب اوزك برده قاتوشما. شفقده باندى. آيندى بزنك طرومز كيلشماس. كيته‌يك سنده ايرته‌كه اوزكه كيركاى اشلرنى تيككشر ديب قـزنك قوللرندن توتوب بربرلرنى جان تن ايله سوه جكلرينه عرفان بك‌نك قبرى يانده وعده‌لر ايتوب زيارتدن چيغوب كيتدى‌لر. يكت قز ايله قارچقنى اويلرينه قدر ايلتدكدنصكره جانم عهدكنى خاطرده صاقله حاضرده الله‌غه طابشردق ديب آيرلوب كيتدى.

٦

قزايله قارجق اوينك ايشكنى آفرين‌غنه چوب ايچسكه كردكدن صكره اوى ايچى

یاقترا باشلاغانلقدن یوقلارغه یاتارغه کیلشدرمانچه اوز آراسویلشه باشلادیلر .

قز — بو وقوعات حقنده نی دیسك ؟

قارچق — نی دیب ایتهیم حقمزده اشك خیرلو براش دیب ایتم قز — زینهار ابکایم کشیکه سویلی کورمه ایندی .

قا — الله صاقلاسون قزیم ! . . . اول نی دیکان سوز ! بنم صداقت وطوغری یلغمنی ینکابلهسکمنی ؟

قز — سنك بنی آیاغانکنی بیك یخشی بیلسمده قارتانهکدن اشنک آلدنی آرتنی اویلامانچه ایتوب قویماسون دیب ایتدم . . .

قا — انك ایچون قایغرما مستریحه اول وسوسهلنمه آلربواشلرنی کشی سیزسهبکاده یخشی بولماس بیت ؟ قزم بنم تککنده ئیشلکانمنی بیلهسکمنی ؟ شول قدر حسرتانده که سندن ایلك تلف اولاجق ایدم . آه ! اول نیندای قورقنچلی حاللر ؟ الحمدلله جناب حق قارتلقمه حسرت ایدوب بزنی بوبلادن قوتقاردی .

قز — یه آلارنی طشلاایندی کوب سویلما . اماتکی افندنیك سویلهکان سوزلرنی یاراتدکمی ؟ الله بنی ایسن قالدردی حسرتمنك نیچك بتکاننی اوزمده بلمیم .

قارچق — ایترکه یارامیایندی یاراتماساق بیکت توکل ماتوزلنی ، نزاکتی ، عقللی انی عالم الله کوب سوزلرنده عرفان بك که اوخشاتوب جداب بتدم . سنده قزم آرتق محبتکنی شوشی یکتکه باغلاب یوقبار اویلارنی کونکلکدن چیغار .

قز — ابی ! انیتك حالنی بیلهسکمی ؟

قا — جانم اکادهبرسوز آکلاتقان کشی یولارالی اولده عرفان بك نك وفاتنه یالغز اوزی سببچی اولدیغنی ایسبلاب آزواق قایغرماس دیسکمی ؟

قز — طابدك آنی طرعان کشی نی اول طاش یوراك عمرنده بر کشی نی آیادی میکان ؟

قارچق — یکه امیدلرکه قارشی بوندای سوزلر سویلمه . حماد افندی نك سوزلرنی اوتوتدکانی الی ؟ اول اوزم رهتن تابارمن دیعادیمی ؟

قز — آی ! . . . ابی بر ایاق طاوشی باراتکایم طوردی بوغای سوزلرمه قارا الی یوقلاماغا نالغم . آغلاغالغم بیلکای توکلی ؟

قا — بر آزواق یلکای بارطشقه چیغوب بیتکی یوراحتلانورسنك دیب قارچق ایشکدن چیغوب کیتدی . صکره قزده یوزنی یواروغه توبنکه توشوب کیتر . ساهب آغاده کیمنی

ایلك باشنه صالوب كاراواننده اولطردیغی حالده مریم ! مریم ! دیب قالون طاوشلری ایله قچرار قارچق تیزراك كیلوب بتكاچده اوط یاقدیكمی ؟ تیزراك برقهوه (كوفی) كتردیب امر ایتدی .

قارچق — افندم یكا یاغام الی .

ساهب — شول تروبكه‌نی آلوب بیرده شربی كتر .

قارچق شربی كتروب بیردكدنصكره كیدوب قهوه‌نی پشروب برچراك كاسه‌ده صالوب كیلتردی . ساهب آغا قهوه كاسه‌سنی آلغان وقتده قارچقغه قاراب مریم ! توغری سویله فردانه بو كیچ بیك آغلادیمی ؟ چونكه بوكون آنك حقنده الله نیندای توشلر كوردم دیدی .

قارچق — یوق افندم اوزلك یاتقاچده اوزا قلامایچه اوله یاتدی .

ساهب — یالغانلیسك . چیرتدراسك .

قا — بلمیم طاغی اوزینه یاتقاچ آغلاغان بولمامه .

ساهب — كیت . آلای بولسه چیغوب كوزلرینه كریكلرینه بر یاخشیلاب قارا آغلامغانغه . اوخشایمی ؟

مریم ایی كولمسربكه چیغوب كیدوب آری بیری یوردكدن صكره ساهب آغانك یاننه كروب یلاماغانغه اوخشای دیب طرعان وقتده ساهب آغانك خاتونی (هما) خانم ایچكه كروب نی بار دیب سؤال ایتدی .

هما — سنده عجائب آدمسك سنك اشلادكنكی تیمار خانه‌ده (صوماشیدشی دوم) كیلرده اشلمز . سنك كیچه‌كی ایتدكلرك البته آغلار اوزم جوكنه كرامكه بو كیچه اویقو یرینه كوز یاشی دوكمشدر . بیچاره‌نك یوزی كوزی صارغایدی اولوك توسلری كردی . الله‌غه شكر قزكدن ادبسزلك تربیه‌سزلك كورمادك . ایندی بوندن آرتق انسانیتلی قز كوركانك بارمی ؟ الله‌سكا شوشندای بربالا بیركان آندن باشقه قز واوغلان برنرسه‌ك یوق ایكان بردن بربالاكنی تلف ایتمكنی تلیسك ؟

س — آی قاتون یترایندی سنكا ایرتوك سن بكا درس ویرمكچی بولاسكمنی ؟ بن اوز اشمنی كشیدن صورامام .

هما — های ! الله سن قاتونلرنی برنرسه‌ده بلمیلر دیسكمی ؟

سا — ایی بلمیلر و بیلسه‌لرده آلارنك بلولری مقبول دكل‌در . بنم ظنمچه خاتونلر

ایرلرنك

ایرلرنک قولیدر . شونک ایچون ایرلرنی شویلسه‌لرده آلارغه خاتونلر قارشو کیلورکه
تیوش توکل .

هما ــ آلای بولغاچ الله بزنی اسیر ایدوب یاراتقان ایکان .

س ــ آنداینده یاراتقان سز کشیکه عذاب بیکز ! عذاب هما ــ بنم سکا سوزم یوق . حسن اللهنی اونوتقانسنک دیب هما خانم ایشکدن چیغار . صاحب آغا اوز اوزینه : آه های ! عرفان ایسن بولسه فردانه‌نی آکا بیروب تاخچی برن برن یولقدر ایدکز بو غای شکر حداغه آندان قوتلدم . ایندی نیچکده کونکلمه اوخشاغان بر یکت تابارمکه قارشومده قول قاوشروب سوزمنی توره‌لر سوزی کوک ایتوب طکلار . یاحشی دیسم یاحشی دیر یامان دیسم یامان . بن مدنیتی فلاننی بلمیم . بوزماننک یاشلری نه خلافه‌لرنی وته‌ده اولی کشیلرنی یاراتالر . اوزم اولگانچی اویمه آندای یکتلرنی آیق باصدرمام . بن اولگاچ دنیاسی تلسه آستی اوستنه کیلسون آنده بنم اشم یوق . صاحب آغا بونداهی معنی‌سز سوزلرنی سویلگان وقتده ایشکدن آچوب قولنه بر زاپیسکه توتقان بر بالا ایچکه کردی . صاحب آغانک اویده اولدیغنی بیلگاچ یوغاری بتوب زاپیسکه‌نی آکا تسلیم ایتدکدن صکره قولون باغلاب جوابنه منتظر بولدی . خط شول ایدی :

دوست قدیم صاحب آغا !

ذات شریفکزه متعلق بیک کیرکلی یومشم بولسه‌ده اویمزده قوناق بولغانلقدن اوزم بارا آلمادم . اگرچه سزگه مشقت بولسه‌ده کیچکمایینچه تشریفکزی آرزو ایدرم افندم .

فرهاد

خطده اشنک نه اولدیغی یازلمادیغندن صاحب آغا بر آز اویله‌قالوب (نیکه چاقردی) دیب بالادن سؤال ایدر . اول دخی (نیکه ایکانینی بلمیم لکن بوکون ایرته برلن اویکه بر کشی کیلدی . اتکای بارمزنی اویدن قوب چغاروب آنک برلن یاشرین بر آز سویلشدکدن صکره بو خطنی یازوب بیردی . آندن آرتغنی بارماچ آکلارسز) دیدی

س ــ بیک یاحشی بالام بار قایتده حاضر کیله دیکن . بالا ایس افندمزنکدر . دیب چیغوب کیتر صاحب آغاده آنک آرتندن اوزافلامایینچه کیوب فرهاد آغانک اوینه کیدر .

۷

فرهاد آغا اوز بولمه سنده اوزون بویلی ، چاغر کوزلی ، بیغی ساچی صاقالی - مانقایی شولقدر طارکه ساچ ایله قاشلرینک آراسی بیک آزدر . کیومریده بیک

پراستویغنه کینکان چراینه‌دن اوطوز اوطوز بش چاقرنده (توشکه کرسه قوطك چیغسار صورتنده) یمسز برکشی ایله اولترمقده ایدی . فرهاد آغانك قوناغی (ساهب آغا صوك قالدی بازارغه چیقار وقت ینه طباغیده برکشی یبرسه‌ك بولماسمی ؟) دیب طرغان وقتده ساهب آغا کیلوب کردی اول کیلگاچده ایکیسیده سیکرشوب طروب بوغاریغه اولترت دیلر . ایسانلك صاغلق صوراشدقدنصکره ساهب آغا فرهاد آغایه خطاباً (انشاء الله خیرلو بولور بیك تیز چاقرغانسکز) دیدکده فرهاد آغاده (ایی انشاء الله خیردر) جوابنی ویردی .

س - یگاغنه طروب قهوه ایچوب بترومه بر بالاحطکزنی کیلترب بیردی . الله بیلور نیچک کیلوب یتکاننی‌ده بلمیم چونکه زاپیسکه‌ده سبب بیان ایتموکزنی بیك اویغه توشردی .

فرهاد - سوز بیك اوزون بولغانلقدن زاپیسکه‌که یازماینچه اوزکزنك کیلوکزنی معقول کوردم . مشقته سمده عفو بیورارسز

س - استغفر الله کرچه سز بریومش سز چاقرساکزده کیلمکلك بنم بورجمدر .

ف - خدا عمرکنی ویرسون ! فرهاد آغا بونك کبی بر آز تکلفلی سوزلر سویلمکده ایکان برر قهوه کلوب ایچلدکدنصکره آراغه بر آز بوش سوزلر کرارکه بولارنی سویله‌ماینچه اشك کیرکلی بولغانلرینی‌غنه بیان ایده‌چکم . ساهب آغا یوقاریده تعریف ایتدکمز یکتکه بیك دقتلب قارامقده ایدی . اول دخی ترندوب اولتوردیغی حالده توسی بوزلوب تزینك الی برسنی الی برسنی آلشدروب وساهب آغانك هر یوزینه قاراونده بیك راحتسزلنمکده ایدی . ساهب آغا قوناقدنك بوحالندن آرتق بوکشی قز مشتریسیدر (صاتوب آلوچی) دیب اویلامقده بونك حقنده‌ده سوز چیغاروب سویلی آلماغانلقدن درین (تیرن) برفکرکه چومدیغی اوزی سیزماینچه برسوزنی قابات ساهب آغاغه قاراب (افندمنی اویده اولطراسکز ؟) الله برر قایغوکز بارمی !) دیدکده ساهب آغاده جواباً (حرمتم نیم یوق . بار اویوم بونده کیلومنك سببنی بیلمه‌دکدر کرم ایدوب شونی سویله‌سه‌کز آرو بولار ایدی) دیدی . اول وقت فرهاد آغاقوناغینه کوزاوچی ایله طشقه چیغاروغه اشارة ایدر . ایکوی یالغز قالدقدنصکره فرهاد آغا سوز باشلاب : افندم ! ذات عالیکزنی مشقتلوم فردانه حقنده بر خیرلو اش بولغانلقدندر برنیچه کوندن بیرلی اشنی تیزر بترومنی تله‌سه‌لرده سزکه بونك طوغریسنده برسوزده سویلمه‌کان ایدم . کیچه‌دن برو شول اولطرغان کشی کیلوب کیته مرادی

سزکه

سزکه کیو بولمقدر . بونك ایچون بنده اوتمکه نی ایتسکده تیزراك ایت . چونکه بو آدمنی کوب زماندن برلی تانیمن عمرنی بوشقه اوتکازکان کشی توکل . ایچکی که عمرنده اعتبار ایتمز بیك طرش سوداکر ایکمکنی تاشدن چیقارار بر کیمسه‌در . بالخصوص سزنك فکرکزده بیلیورمکه زمانه جاهللرنده کونکلکز یوقدر . زیرا بر سندن آوزك یشدی اما بو کشی سنك فکرکه الك موافق اولغان بر آدمدر . کوب سویلرکه نی حاجت بر نیچه کون کشیدن صوراشب تیکشروب قارا بنم دیمکانچه چیقسه تیزراك جوابنی ویره‌سز . ...

س ـ قولنده شهادتنامه‌سی بارمی ؟

ف ـ نی سویلیسك اوزینه کیرکنی بله ایندی آنك اوقوب ملا ، کتاب یازوب مؤلف بولاسی یوقبیت . صنعتی یورغانچی کناگه‌نی هیچ کمکه محتاج اولمایینچه اوزی یازا وبو کونده اوطزقرق بیك غروش (٨ تین لك آقچه) صوماسیده بولورغه کیرك .

س ـ لافکه‌سی ، کیبتی قایده ؟ اوزی کیم بالاسی ؟

ف ـ افندم بونك عموجه‌سی (آتاسی ایله بر طوغان ایرقرداش) بنم مرحوم اتکایم ایله قومپانیه ایدی . بو یکتنك آتاسی کوبدن وفات ایتدکندن بالا کوندن اوق عموجه سنك دکانینه کیلوب کیتوب یوری ایدی . اولوقتده ندوق تانمین اسمنه قسطمونیلی محمود دیرلر . . عموجه‌سی یورغانچی لغه اشنا ایتدکندن کره بر آز صومادن بر کان بولورغه کیرك . حاضرده اوزینه باشقه دکانده اولترا اوز آلدینه اولترا باشلاغانینه اون یلدن آرتغراق بولا ایندی . بوندن ایکی یل مقدم عموجه‌سیده مرحوم بولدی ایکی اوغل وبر قزیدن باشقه کشیسی قالماغانلقدن بوده آلارنك اوینده طورا . اکر تکلیفمزکه رضا بولساک یوزطقه کرتسکده یه بولماسه اوز تیره کزکه فاترکه چیغارساکده بولا .

س ـ بیك یخشی . شولای بولسه‌ده بنده بر آز صوراشوب تیکشروب قارایم الی

ف ـ نرسه‌سنه آشغه‌سك تلاکانچه صوراش .

س ـ اولا اوزکزکه ایته طرغانی ایته‌یده تحقیقنی صوکندن ایترز . اوزینك یمسزلکنده اشم یوق . قولنده شهادتنامه‌سی بارلغینده تیکشرمیم . اشی بر آزراق رتلی بولوب عیالنی طویدرارلق بولسه بنم ایچون شول کافیدر . سنده بنم شکلی بورنغی زمان کشی سی فکرمنی سندن یاشرمایم شول یونسز عرفان نك اتلکی ایچون بوندنسوك

آندای جاهللرکه قز ویرمسکه آنطاایتدم . اکر بوبکتده‌یکی فکرلی کشیلرکه قاتشوب
بنم امریمه قارشو کیلوزدای بولسه بنده قز یوقدر . صوکلدن اویکه‌لامه شونك
ایچون فکرمنی واویمنی حاضر بیلمدر یورم .

ف ـ افندم ! بنده‌کز سزنك نیندای افکارده اولدیغکزی هیچ کیمدن صورمام .
اکر اولده عرفان کبی اولسه ایدی بونی سزکه دیملاب سزنی مشقتلندروب یورماس
ایدم . بوافندینك سزنك کوکلکزکه اوخشارلغنی بیك یخشی بیله‌ن . حتی اوزی
بونده وقتده ذات عالیکزنی چاقرومنك سببی ده حال وقیافتنی کوزکز ایله کورسون
ایچون ایدی ! الحمدلله‌نی یولده‌اولدیغی طشقی یاغنداتوق بیلکای اسپایاتی وقوپشیلقدن
خبریده یوق . کوره‌سك کیملزیده الکی صاناتی ودخی زمان یاشلری کبی
تیاترولرکه‌ده باروب یوری .
طاعی برسوزایته‌یمی ؟
اکربن سوزمنی زمانه جاهللری یعنی مدنیت افکارنده بولغانلر یاننده سویله‌سم آنی
وبنی استهزا ایدوب کوللر ایسه‌ده سزده بنم کبی اتا وبابا عاداتنه وغایة ایتر
صورتنده بولغاللقکز ایچون بوسوزلرمدن فائده‌لنوکزده شبهه‌م یوقدر . طوغریسی‌نی
سویله‌سم دنیاغه بوکون کیلکان کشی کبی‌در . غزته‌نه ایکانی ده بیلمی حتی اسمنی
ده ایشتکانی یوقدردیسم یالغان بولماس . سزنك قورقوفانکزده غزته خصوصی دکلمی ؟
زمانمزده غزته‌لر جاهللرنك کوزنی آچوب آنلره درس ویرمك ایچون چیغه‌لر
وبزلرنی برشیدن خبرلری یوق دیب آدم رتبه‌ده کرتمیلر . بونك ایچون اوزم کفیل
من که اوبله شیطانچه اوقومق ویازمق وبوکا دائر برحالده بولماس . آنك اوزینك
جووغاندن باشقه دولتدن (پادشاهلق (وملتدن خبری یوق اوزینه کیرك مکان
سوزلرکه قاتوشمی . کوندز آلش بیرش ایله کیچ قالنادە کتابی قاراماقله مشغولدر .
افندم بوندای هریاغی طوغری کیلکان یکتنی آط یکوب ازلرکه چیقسکده‌تابا
آلمازسك . بوندن آرتق بولونی انشاالله سزده تلمز سکز .

س ـ فرهاد آغا ! بواشده برحکمت بار بزده بوش بولماسقه کیرك چونکه ایرته
بزلن قز ایچون خانونغه آچولانده‌م . بوندنصکره عرفانکزی ازلاب تابکز ایندی
انشاالله بن اوزمه‌اوخشاغان وایتکانمی توته طرغان بریکت تابوب بیره‌من کرك قارت کرك
یمنز بولسون آنده اشم یوق . بن باری اوزمه اطاعت ایتونه‌کنه قارایم دینب

طورغانمده سنك حظك كلدى . آنى بونده برحكمت بولورغه كيرك تيزراك برجواب بيراركه تيوش . انشاالله حقمزده خيرلودر . آلاى ديسكده برده آلدنى آرتنى اويلامانيچه ونده ايتوده كيلشوب بتمى . شونك ايچون بنده بر آز صوراشدرايم يانفش قيوغه توشميك .

ف ــ بكا قالسه صوراشدرارلرى يوق يوغنده قز آناسى سن تله كانچه تحقيقله .

ساهب آغا (هاى! هاى! بن كيتهيم) ديب طرار .

وبر آز آياق اوستى اشنى ياحشى تيكشرمهسنى فرهاد آغاغه تنبيه ايدوب چيغوب كيتر . طشده كوتوب طرغان قوناق ساهب آبزينك كيتكانون كورار كورمز ايچكه يوكروب كروب فرهاد آغانك يانغه كلوب قولى آياغى تترهيه رك (امان افندم ! اش نيدن قالدى ؟ (ديب صورار . فرهاد آغاده (طاوشكنى چيغارمه بر آز كونكلنى تابقاندای بولدم . هى نم قولغه توشكان اش البته بتر قوتلماز) ديب جواب بيرار .

محمود ــ صوماسى بار اچيده ديب ايتدكمى ؟

ف ــ هى ! بن آلارنى باريشى ايله سويلهدم .

م ــ اسپايلق وقوبشيلق بلمى ديبده ايتدكمى !

ف ــ جانم آلار بارسيده بتدى .

م ــ يالغزدن بر آغاى اينسيده يوق اوزك تلهسك نيشلتورسك ديبده ايتهسك قالغان

ف ــ ايى آلارنيده سويلهدم سن خفالنمه اشكده بول بن اوزم اشنى بترارمن لكن بنم ايتكانمنى اوتمه اوچ بيكدن كيم آلمام .

م ــ رحيم ايتوب ايكى بيك ايله بترسنه

ف ــ (حرصلنه رق) آلاى بولسه بن قاتشميم اوزك تلهسك نيشلرسك ديب يوزنى بر ياققه آيلاندرار .

م ــ آچولانمه آبزقايم ! آچولانمه آياغكنى اوبهيم بن سندن باشقهنى اشنى بلمم . بارى تيلك اوتنوبكنه قلوايم . الله شفقت ايتوب قبول ايترمى ديب .

ف ــ قبول اولنماى طرغان دعا ايكاننى اولده بلدرمادمى ؟

قاراسنك ايچون نى قدر زحمتلر چيكهمن . نينداى قاتى سوزلر ايله آنى اشاندرارغه طرشامن . سنك يوزكنى عمرمده بارى اوچ دفعه كورسمده ياش چاغندانوق تانيمن كسىده بيك ياخشى ديب آنطلر ايتسدم . الله بيلوركه كيتنكنك قايدو ايكانىده

بلمیم . باقسانه بو کون بازارغه چیغسارغه‌ده صوڭغه قالدم . بولارنی سنڭ بویك ایچون اشلادی دیب بله‌سڭ‌منی ؟ سنی هیچ تانیمادیغمی بیله‌سڭ بومشقتلر ، بوسوزلر دوستم ایله اوچ بیڭ فروشنڭ خاطری ایچوندر . سن بنم شیکانه کونده اشکده بول بن اوزم ونه قارای اش ایترمن .

یکت بیك یاخشی سن بله‌سڭ یالاسنکی‌در) دیب طرار .

صڭره فرهاد آغانك قولنی اوبوب طاعیده برایکی نیاز ایدوب چیغوب کیتر .

٨

برایکی کوندنصڭره فردانه خانم ساعت سکز طوقز تیره‌لرنده اولرینڭ یوقاری قاتنده اورام یاقغه قاراغان بولمه‌نڭ ترزه‌سی توبنده اولطرمش اوزاوزینه درین اویلارغه طالوب حماد افندی‌دن ایکی کوندنبرو خبر کیلمادکنی فکرلر وبواویلاری متوفی سوکلیسی عرفان بك حقنده اولان چکسز قایغوسنی توقتاتقان یکی امیدنی بترورگه طرشه ایدی . چوق دفعه یوزنده قایغولی کشیلرکه مخصوص کیفسزلكلر کورنه ایدی . حتی کونکلنه جیولغان خیاللر حماد افندی‌نی بر آلداوچی حکمنه کرتوب سویله‌مش اولدیغی اثرلی سوزلرنی‌ده ریا وحیله‌کارلقغه حمل ایتدیرسه‌ده ایکنچی یاقدن بوندای یاخشی سوزلر سویله‌کان آدم بر یولوق جوانسز کشی بولماس دیب اوزنی جواته ایدی . بوندای درلو فکرلر آراسنده حتی آنی جاسوس‌در دیب اویلامه‌غه باشلاسه‌ده آندای کشی بولسه بوکا چاقلی بر سوز ایشتلور ایدی دیب اوزنی تسکین ایده ایدی . منه شوشندای بولور بولماز اویلارغه توشوب نیشلرکه بلمی آپتراب اولطرغانده قارشولرندن کوبدن بیرلی بوش طرغان براوینڭ قابقه‌سی توبنه نرسه تویه‌کان دورت بش اربه کیلوب توقتادی . فردانه بونی کورکاچ فرضلرنی برياقغه تاشلاب آلارنك حالنی تیکشرمکه باشلادی . وکوردیکه ایلك کیلوب اوینی یوغان خاتونلر اربه طاوشنی ایشتکاچده یوگرشوب چیغوب نرسه‌لرنی تاشماغه باشلادیلر . اشنڭ آخری‌نی بولار ایکان دیب کوتکان فردانه‌غه بوحاللر بیك ضور بر جوانش ایدی . چونکه فکرنی یوقیار اویلاردن قوتقاروب آنی بر آز راحتلندرمکده وآنلرك کم ایکاننی بیلمك ایچون ترزه توبنی قاراوللتمقده ایدی . خاتونلر اوینی زینتلب جیشطروب بتکاچ اوزاقلامایچه فردانه‌نی بیك شادلاندراچق برحال وقوع بولدی . یعنی حقنده تورلی اویلار اویلاغان حماد افندی کلوب ایشکنی

قاغارقاقاز ایتیك آچلوب ایچکه کردی . بوندای پرده اویلاماغان ایش ظهور ایتکانده انسان نینك توقتمالغه یاشانه‌سی کیلمکانی شکللی فردانه‌ده حماد افندینینك کیلکانی کورکاچده قایغو حسرتلری تارالوب شادلقغه ایلانسه‌ده اول کروب کیتکاچده اویکه کرکان کشی حماد افندی توگلدر بلکه آنینك آغای اینیسیدر بر او اولوب یکی فاتوچیلرغه بر یومش ایله کیلکاندر دیب وسوسه‌لنمگه باشلادی . شولای بولسه‌ده اگر حماد افندی کورشی لرینه یقین کشی‌لردن بولسه بعض وقتده الله کورشر بز دیب قوانا ایدی . فردانه خانم بو طوغریلرنی فکرلاب اولطرغانده حماد افندی اوینینك یوقارغی قاتینه چیقوب فردانه اولطرغان تزه‌گه قارشی بولمه‌که کسراك کرمز آنی کوروب بیك شادلاندی . ودخی باش ایله موچنی بیلدرمك ایچون آنی سلاملادی قزده آنی سویکانی اولدیغنه شبهه ایتمه‌یوب پرده آرتینه ایشقلانوبغنه سلامنی آلدی . چونکه کشی سیزوندن قورقا ایدی . حماد افندی قزنینك صاقلانغانی آکلاغاچده کیسه‌سندن برخط چیغاروب و آکا اولدیغنی بیلدرارلك طورزده کورستدکدنصکره تو بیگه توشدی . قز دخی پرده‌نی توشروب طوغری (اوزکزکه معلوم) قارچق نینك یانینه باروب اشنینك اینه سندن جیبینه صاقلی آکلاتدقدنصکره (ابکایم ! آیاقلرکنی اوبه‌یم بروتنی تابوب شول خطنی آلوب چیغا آلماسن سکمی ؟) دیب یالوارمغه باشلادیغندن قارچقده نی ایترکه بلمانچه آپتراب قالدی . قز ابی نینك بو حالنی کورکاچ یکیدن (ابی ! سنکا برده عیب توگل حاضر بر سبب طابوب کورشیگه کروب چیغه آلمازمکمی ؟ اگر کرسنك شکسز حماد افندی خطنی سنکا بیرار .) دیدی .

قارچق — قزم صلطاوون کوب نرسه بارمی ؟ هیچده بولماسه یکی کورشیلر ایله کورشرکه کردم دیرمن .

قز — زینهار ابی نیچك ایتسکده ایت شول خطنی آلوب چیغا کور .

قارچق — قایغرمه قزم حاضر کروب آلوب چیغارمن) دیب ایشکدن چیغوب کیتر .

فردانه خانم یکیدن یوقاریغه چیغوب پرده آرتنده بتون تنی دتره‌لب کورشیلرینك اوی طرفنه قاراماقده و قارشوده‌غی اونك پرده‌لریده قوزغالغانلقدن اوینده کیم یورکانی و نیشلاکانی بارمی کورنوب طورا ایدی . اما بو وقتده فردانه‌نك انکاسی هم خانم یوقارغی قانده‌غی بولمه‌لرکه کیچکی قویاش توشکانلكدن آنده اولطرمایچه توبنده‌کی بولمه‌لرنك برنده ایش تکوب اولطرغان کونچه (فردانه !) دیب چقرار .

قز آنكسزدن بوطاوشنى ايشتكاچ نيشلركه بيلمانچه بر آرى بربيرى كيلر . انكاسى يانـنه توشمكچى بولوب ايشككه تابا بارساده آياغى تارتمانچه يكىدن ترزه‌كه يوكروب باروب قارار . ليكن فائده‌لى برشى كورمز . بو آراده انكاسينك ايكنچى دفعه قاتيراق طاوش ايله چقرغانون ايشتكاچ تيزراك توبن توشوب آنه‌سى يانـنه بارار .
انكاسيده (يه قزم قايده يورسك ؟ اتكايكننك كوتم چقللى آدم ايكانى بلميسكمى ؟ اويـلرنى آزواق جيوشتروب سبرمه‌ك بولميمى ؟ طاغيده آتاكننك آچولانونى كوته‌سكمى ؟) ديب بر آز سوزلر سويلر . بوندن صوڭ قزده اختيارسز يوغاريغه بنونى اونوتوب انكاسينك امرلرنى توتارغه كيتر . فردانه خانم نى قدر قولى ايله اشنى اشله‌سه‌ده كونكلى برده اشده توكل ايدى .
اشننك آخرين اويلاب (اكر بواشنى اتكايم انكايم بيزسه‌لر بن نى جواب بيرامن ؟) ديب بيك قايغرا ايدى .
ودخى (آه ! بختسز فردانه ! بريكتننك صالح قلبننك چن محبت ايله سويله‌كان سوزلرى بر كونلرده يورا ككده عشق يالقنلرى ياغوب سنى اولومدن قوتقارسه‌ده ليكن بو يالقنلرنى نيندای دڭكز صولرى سوندرار ايكان ؟ نيندای تدبيرلر ايله مقصودڭه ايرشرسز ايكان ؟ ايسكى عرفانكنى ايسكه توشروب اوزنكنى تلف ايته‌كانكه اوكونماس ايكانسك ؟) ديب اويلانوب يوركان وقتده ايشكنى قاقديلر . معين تكى قارچق قايتقاندر ديب يوكروب باروب ايشكنى آچسه‌ده ايشكدن برده كوتمه‌كان انكاسى كيلوب كردى . ليكن باشقه وقتده‌كى كبى يوزنده آچو علامتى كورنمايوب بالعكس آغزيننك براىكى قارشيداى جرلوندن برقوانچغه اوچراغانلغى آكلاشلماقده ايدى . فردانه آناسينك حالنه بيك حيران قالوب اوز اوزينه (الهى ! الهى ! انكايم بو كون نيچك قيافتن اوزكارتدى ؟ هرقاراوده كشينك قوطنى آلاطرغان بوزى بو كون آدمنى شادلاندراچق برفورمانغه كركان .) ديرايدى . انكاسينك بو حالنه شادلنب ايله هراشنى اشلكان وقتده قارچقنك صوڭكنه قالونى اويلاب خسرتلنه ايدى . الحاصل قارچق شول قدر اوزاق طوردىكه آنك قايتونه آشلر حاضرلنوب هركيم آش ياولق يانـنه اولطروب آشنى صبرسزلق ايله كوتمكده ايدى . سياهب آغا آشننك صوڭغه قالونى بهانه ايدوب (مريم) ابى قايده ديب صوراسه‌ده (بلميمز) دن باشقه جواب ايشتمه ديكندن آچوطاسندن (حواجه خانون ؟

صوراماینچه کیتکان یرنده بوقدرلی اوزاق طرونه آچولانوب آغزینه کیلکاننی سویلمکده‌ایدی وفردانه‌ده اوزی‌ایچون قارچقنك اورشله‌جغنی ودخی سوزنی کشینکه سیزدرمس ایچون بوحیله طابا آلمی قالور ایندی دیب بیك قورقوب طرغان وقتده (عمری اوزون بولسون !) مریم ابی قایتوب کروب کشی. صووار صوراماسده (سنکلم‌نك اوغلی سودادن قایتغان ایکان آنك ایله کورشارکه باردم) دیب بلالردن قورتلدی . فردانه خانم بوطوغریده آساتقنه قوتولسه‌ده مریم قارچقنی آولاقده کورب سویله‌شه آلمادیغنه اوچی پوشوب آشی نیچك کنه اوتکارارمن ایکان دیب قایغرا ایدی . چونکه اتکاسینك یوقبار اشنی سلطاو ایتوب داوچیغاروعادا تندن بولغانلقدن بوکونده طاوش چیغونه احتمال بارایدی . بیچاره قز جانی اوچ تونه کنه توتوب اختیارلی‌اختیارسز طابا قلقغه اولطروب حالینی انکاسنه سیزدرمس ایچون آزمشقت چکمه‌دی . اکر بر طاوشده چیقمانیچه آناسی آشیاولق یانندن طوروب کیتسه بتون دنیاغه مالك بولغاندای بولور ایدی . لیکن نی فائده ؟ کرچه ساهب آغا طاوش‌سز طنسز طوروب کیتکاچ مریم قارچق تلینکه قاشقنی جیوشترا باشلادیغی کبی فردانه . فرصت کوتوب آنك ایلانه یندیر یورسه‌ده انکاسی (هما) خانم باراشنی بوکون بترارداي بولوب یانلارندن آیرلمانیچه فردانه‌نك صبرنی بترمکده ایدی . حاصلی (هما) خانم‌نی ساهب آغا چاقرغانلقدن آشخانه‌دن چیغوب کیتدی . مریم قارچق ایله قز یالغز قالغاچ ، بوساعتکه ایرشولرینه جداغه بیك شکرلر ایتدیلر . صکره فردانه صبرسزلقنی آکلاتورداي بر فورمه ایله

(ابکایم ! ژنهار سویله نی خبرلر کتوردك بر یوراکم طنچلاسون) دیدی .

قارچق — نی خبر بولسون حماد افندینك سکا یازغان خطنی آلوب چیقدم . راحت بول قایغرمه شول قارشوداغی اویکه حماد افندیلر فاتوکه کرکانلر ایکان . آناسی ، آناسی وهم اوزندن کچوك ایکی قرداشی ودخی بر سینکلیسی بار ایمش . آتاسندن باشقه باریسی ایلمده کورشدم هرقایوسی کونکلکه اوجشارلق آدملر ایکان بوقدر صوکغه قالومنك سببی (الله) بیتورتملی سوزلرندن وکولر یوزلرندن آیرلوب کیته آلمایچه ساهب آغانك اورشونی ایشتبه‌ده کتورمه‌دم . الیده (الله)غه شکر ایشکدن کروکه بر بالغان نیده ایویشدوردم . نی بولسه‌ده قزم کوردکمی ؟ حماد افندیدن بر خبر کیلمی دیب قایغرا ایدك ایندی نی ایتر ایکانسك ؟ حاضرده باش اوچکده‌در ،

ایرته کیچ تله کانچه قاراومنك . بو سوزلرنی سویلب بترار بترمز قویندن مکتوبنی چیغاروب بیردی . اول دخی آچوب اوقیم دیب طرغان حالنده غنه طاغی آنکاسی کیلوب چیقغانلقدن آیون توپون حطنی کیسه سنه صالوب قویدی . هما خانم بو چیغونده اوزاق طورمانچه (اشکزنی تیزراك بترکزده یاتکز ایرته برلن ایرته رك طوروسز .) دیب بولمه سنه کروب کیتدی . بوندنصکره فردانه ده اوزاقلامانچه حطنی اوقور ایچون اوزبولمه سنه کردی .

۹

فردانه خانم بولمه سنه کروب ایشکنی بیکله دکدنصکره ایشك یارغندن برو برو قاراب طوزماسون دیب شمنی ده کول آرتنه قویوب بر اورندقغه او اتردیده حطنی اوقورغه توتندی . مکتوب بولای ایدی !

عفتلو خانمم !.

برمحبوبه که عاشق اولمقلك نی قدرلی قیون اشن ایکاننی یکا آکلادم . نور جمالکزدن آیرلغاندن بیرلی اوزمنك نی اشله کانمنی اوزم بلمیم . نی باشلاغان اشلرمنی تماملای آلمیم . نی که کنه توتونسام قولوم آیاغم بارمی . چونکه بار فکر واویم سنك عشقك ومحبتك ایله طولوب باشقه نرسه لرکه اورن قالماغاندر . زینهار جانانم ! بار محبتکنی بکا اولطرتده بنی سوه چککه امین اوله یم . یر یوزنده شوکلو زوجه م سن اولدیغکه اوشانوب باشقه بوقبار فکرلردن قورتلایم . منه جانکایم قلبمنی شادلاندرا طرغان جمالکزنی هرداتم کوروب طرمق ایچون اویکزکه یقین کلدم . نم ثبات واخلاصمنی صناب بیلمه کلکز ایچون یاننزغه کیلونی معقول کوردم . بونك ایله بار مشکللر آصاتلمقغه ایلانوب نره زه دن نره که طوغلان کوز تلغراملری دائما یورا کمزنك عشقلرنی بر برمزکه بیلك آصتات آکلاتوز .

بوندن صوك بر ده سندن آیرلماونی وسنی چن کونکلدن سویه چکمی اثبات ایچون ایتدیکم تدبیرلرکه اوشان . قوزقمه راحت اول قلبم صافدر . ومحبتم پاك همان سنك کبك عفتلی بر قزنی زوجه ایتمك حدادن برنچی تله کیدر . بوندنصوك بارسرکنی تارتلماینچه بکا سویله حالکنی بیله یم . قولمدن کیلکانچه سنی هربر طارچیلقلردن قوتقارارغه طرشایم . حاصلی سنك شادلغك ایله شادلانوب حسرتك ایله حسرتلنه یم وبو سایه ده سنك التفاتکه نائل اوله یم .

امضا حماد

فردانه خانم بوخطنی برنیچه قاط اوقودقدنصکره ترزه توبنه کیلوب اولطروب پرده‌لرنی بیك ایبلبکنه کوتردی .

قارشوسندغی ترزه یاننده حماد افندی‌ده قولنه بزغزنه توتوب اولطرمش ایسه‌ده اوقومایینچه تورلی اویلرغه توشوب اولطرمقده ایدی . فردانه بونی . اوزینك الی بولسه سویکانلکنی بیلدرمکانی ایچوندر دیب چن کوکلدن آنی سویکه طرشه ایدی . وسویکانی خیال دریاسندن نیجك قوتقاراورمن دیب طرغانده حماد افندی‌ده کیسکدن کنه برطرفقه قاراب فردانه‌نی ترزه توبنده کورکاچ شادلغندن نیشلرکه بیلمادی . شادلغنی تل برله آکلاتورغه آرالری یراق بولغانلقدن باری اشارتلر ایله بیلدرارکه طرشه ایدی . ودخی بوکونلرکه ایرشدیکی ایچون الله تعالی حضرتلرینه بیك تشکرلر ایتدی . فردانه دخی سوکلی سنك بوقوانچنی کوروب جناب حق غه تشکراً (یاربی ! بن بیچاره جاریه‌کنی لایق اولمادیغم بوساعتلرکه ایرشدردك سنك کرم واحسانکنك نهایتی (جیکی) (یوقدر .) دیدی .

بو آراده اتکاسینك خلقسزلق وجولرلكلرینده ایسنه توشروب (سبحان الله اوزکنك عنایتك سایه‌سنده بن مسکین فردانه‌نی تورلی بلالردن قوتقاردك . شونك کبی ظالم اتکامنك قلبنه‌ده مرحمت ویروب آنك ظلمندن‌ده قوتقارسك ایدی . الهی ! سکا هرنرسه معلوم اولدیغی کبی بزم کوکللرمزده بیلمکلی‌در . بزکه مرحمت ایدوب حماد افندی ایله قاوشوب محبت ایله عمر کیچرارکه ودخی بونعمتلرکه قارشو کیچه کوندز سکا حمد وثنا ایتمه‌که نصیب ایت ! سنك رضالغنك اولماغان براشکه کرشمسلکدن ودائما طوغریلقده اولمقدن باشقه برنیتم یوقدر . بوکبی بر نیچه دعالر ایتدکدنصکره کوب وقت اوتکانی صیزوب تیزراك یوقلاماغه‌یاتدی .

ایرته‌کی‌سن اتکاسی ایرتوك طوروب همان یوقیده بولغان قزنی اویاتدی .

فردانه کینوب جوندقدنصکره ایکیسی برکه اولطرغاچ اتکاسی قزینه قاراب — (قزم ! کیچه اتکاکنك باشقه وقتده‌غیسنه اوخشامایینچه آچق یوزلو قایتونده بر یاشرین سر بار ایمش . کیچ سن یوقاویغه چیققاچ آکلادم . اکر سویله‌کانی شکللی بولسه بنده راضی بولورم سنده کونکه تیوش . سنی ایوب (استانبولده بریر) طرفندن بروصوری ایکان . کیچه ایرته برله برتالا کتورکان زاییسکده اتکاکنی شونك ایچون چاقرغانلر . یکتده شونده ایکان اتکاك اوزکوزی ایله کورکان

آتاسی آناسی یوق طنج بر بویناق کشی ایمش . قزم ! حاضرده بوندن آرتق بر نرسهده اویلارغه تیوش دکل خداعه توکل ایترکه کیرك . بیت اوزك بیلهسك عرفان بكده اولدی بتدی کیتدی . آنك معلوماتلیلکی عقللیلغی وماتورلغی نیکه یارادی ؟ بیك اول قدروك هریانی یتشکان آدم بولمهده یارار . بوکون بنده باروب تیکشرامن اگر اول ایتکانچه بواسه وعده ایتوب اشنی بتترارمز) بو سوزلرنی دیکلاماقده اولان فرد انهنك یوزی آقپاق اولوب اولك توسلری کردی . وسرنی آناسینه سویلی آلمادیغنهده بر آز اوچی پوشوب قایغولی برفورمه ایله !

— انکسای ! یوقبار سوزلر ایله بنم جانمنی قینامه . زنهار بو تکلیفلرکی تاشلا . ودخی قزکی کیوکه باراسی کیله دیبده اویلامه چونکه سوکلوم عرفان بك دنیانی ترك ایتدکدنصکره کیوکه بارودن امیدمنی بتونلای کیسدم . بوندن آری هیچ کمکه کونکل صالمایچه دنیادن کیتهجکم .

هماخانم — منه آغای اش اولنی دیکان سوز ؟ اگرسن همان بواویده بولسك اتکاکنك قولندن نیچك قوتلارسك ؟ ظلم ایترکه آنك برسلطساوغنه ازلب طرغانی بلمیسکمی ؟ فرصت تاپدیسه یوراکمزنك آستنی اوستنه کیترهجكدر .

قز — تله کانچه آستنی اوستنه کیترسون بن بیك قایغرمیم . نیك حسرتلنیم کوب بواسه بنی آتام اوزقولی ایله تلف ایتر بنم خدادن صوراغانمده شولدر . آنی اوزینبه ایت بن بوخصوص ایچون اولونی آرتق کورهمن نیشلتسهده بو ساعتده حاضرم اللهدن قورقاسه بلمکانیقدر عذابلر ایتسون ! هیچ برسی کوزمه کورنماس . بو جبر وجفانی برطامچیده نیتمدن قایتارا آلماس . بنم ایچون تلف بولونیتمنی طاشلاودن بیك اولوش آرتقدر [illegible]

هما — الهی ! کوردکمی ؟ باشمه کیلکان بلالرنی . ایندی کمکه باروب سوز سویلهیم ؟ بوایکی سوز آکلاماز کشی آراسنده نیندای تدبیرلر استعمال ایدهیم ؟

سوکلو قزم ! سنك مرادك بیچاره انکاکنی حراب ایتمك میدر ؟ بولارسنك کبی عفت ونزاکت ایالرینه کیلشهمی ؟ قزم ! آزراق اویلاب قاراه سنی بو حالکه کترکانچی انکاکب بیك آزمشقت چکمادی . یکاپکاعنه راحتلنوب سونکه باشلادی .

ایندی بنی یکادن حسرتلرگه توشروشك اوخشاغان اشمی ؟ بر آنانك قارنایغان کوننده قزی آرقهسیده بر آزراحت وطنچلقده طورابی کیلمیمی ؟ فرداه اوزکده ایسبلب

قارا

قارا آناحق بيك ضوردر . شونك ايچون آنك راحتنه قاراما نچه سوزلرينه قارشو بيك اولی عيب صايله‌در .

قز ـ اي انكای ! بنم شريعتكه ، عقلمه موافق بولغان بر يرده‌ده سكا قارشو كيلمكانمنی بيله طروب بو سوزلرنی سويلوكه بيك ايتراعده . يه‌صوك اتی‌نك صايلاب يراتوب قايتقان كشی‌سی نيندای نرسه جونلی آدم‌می ؟ يه‌بولماسه بر قبااق تاستمالبمی ؟ بونسنيده اويلارغه كيرك . صوكسندن قزم ! كونمسه سككده ياراسی ايكان ديب طراولق بولماسون .

انكاسی ـ قزم سن اول ياغندن خوف ايتمه صراشمی تيكشرمانچه باراشنی اتكاكه كنه طاپشروب قويما بزالی . فردانه‌نك بوندای اشلركه كونوی بسان بولسه‌ده لكن انكاسی ياراتقان كشينی انكاسی ياراتماسنی آنق بيلكان‌اكدن انكاسيسنك بو صوككنی سوزلرينه قارشونی آنی مسخره ايتو ديب بيلوب (يارى آلای بولغاچ بيك ياحشی سن ياراتقان كشيكه بنده رضا بولارمن . اما اويلاماكه عرفان كبی معرفتلو ، مدنيتلو بر افندی‌دن آيرلغان كشی يوقبار نادانلرغه كونكل اولترتار ديب) ديدی هما خانم ـ سن قايغورمه بار اشنی بكا طاپشر سنی . آيامق بنم بورجمدر . ديب چيغوب طوغری ساهب آغانك يانته ياروب (بوكون بنده فردانه‌نی صوراغان كشينی صوراشدروب قايته‌يم ديب رخصت صورار . ساهب آغاده كرامت قبيلندن اوله‌رق (بار صوراشدر لكن بنم كونكلمه اوشاغان يرلرنی كيلشدومی طورسك اويكه‌لبه قيامت قوبارارمن) دير . هما خانم‌ده بوكا جواب‌ده (اول نی ديكان سوز ؟ اون قز سكا بالا بولغان شكلی بكاده بالا بيت . دنياده بر آدم كوزينك صوقر بولونی تلرمی ؟ اكر ياراتورلق كشی بولسه كم ياراتماز ؟) دير . ساهب آغا بوكا قارشی بر آز تيك طردقدنصكره (بازارغه چيغسار وقت يتدی) ديب طرارده هما خانم‌غه قاراب (بوكون آپايلرغه باروب صوراشوب بيلوب قايت بن اوزمده تيكشرارمن ايشت لم خانونلرملك ايمش يتمش خبرلرينه هوشلك كيدوب اولطرما . كوب طاقلداب اولطرما تيز قايت !) ديرده چيغوب كيتر . هما خانم يالغز قالغاچ اوز اوزينه : (آنق بو قارت بر طاوش چيغاره‌چق الله اوزيكنه صاقليكورسون !) ديمش ايدی . صكره خدمتچی (مريم) ابی‌نی يانته آلوب قزينه (فردانه ! سن ايوده اولطر اكر يالغز اولطرارغه ايرنسك كورشيلرنك برسينه كر ، يا بولمسه اوزلرنی چاقر) ديب ايوی طرفينه

یوقلانوزلر . فردانه بو یالغزلقنی فرصت بیلوب اوز بولمه‌سنه کره‌رك تورلی اویلارغه توشوب حسرتندن توككان كوز یاشلرینه چدای آلمااینچه (آی ظالم فلك ! سنك بوعذابلرکه فردانه‌نك ضعیف تنی نیچك چدار ؟ یكی‌غنه حسرتدن قورتلغان جراحتلی قلبنه طاغیده طوز صالا باشلادك بنی طاشلاسانك ایدی . هیچ بولمسه بر آزراق (عرفان) بلك‌نك اورنینه توتدیغم حماد افندی ایله قاوشو امیدیله یاشایه‌ایدم . یوراكمنی یاندورغان عشق اوطنی حماد افندیكه صونوب آنی جان تن ایله سوه ایدم . یاربی ! اكر بوخبرنی سوكلو حمادم ایشتسه نی حال ایتر ؟ انكایم‌نك ظالملغنی وایتكان سوزندن كیری قایتمای طورغاننی سكا بیلدورمش ایدم بو خصوصده‌ده آنك قارشیلغندن مقصودمزغه ایرشه آلماز میكان اوف ؟ ! . . . بلالر بولای بر طوقتاوسز بكا هجوم ایتودن مقصودكز بنی تلف ایتو بولسه بن اول سویكلو عرفانم ایچون هلاك بولماغه تله‌گن وقتمده نیچون قالدردڭ بن اول وقتده جانمنی سویكانم ایچون باشمه قربان ایتركه حاضر ایدم . حماد ! های بختسز حماد ! بنی براجلدن قوتقاروب آلوب قالودن سكا نی فائده بولدی ؟ باری بنم باشمه كیلكان قایغولر ایچون كوینمكمی ؟

آه ! . . آه ! . . . بر آز سكوتدن صكره ای حماد بن سكا بو آتام آرقه‌سنده دنیاده راحت كوره آلمام دیكان ایدم توكلمی ؟ منه ایتكانم كیلدی بوعذاب ومحنت ایچنده عمر كیچرومكنه توكل حتی انكایم بكا اقبال یوللرنی بیكلاب بختسزلك ایشكلرنی آچورغه طرشقان وقتده بنم حماد افندیكه قاوشو امیدنده بولوم بیك ضور آحمقلق دكلمی ؟ ظالمسز فردانه ! سنی اجلك قولندن خلاص ایسكان یاش یكتده قولدن ایچقندی . . . كیتدی فلكك چارغنه بیلنوب منكی‌لك‌كه كیدیور .) دیب چقرا چقرا قانلی یاشلر توكوب جلی ایدی . بو وجهله قایغو وخسرتنی آرتقده وانی توقتاتورغه طرشقان یاننده بركشیده بولماغانلقدن شول قدر حسرتكه دوچاراولدیكه هیچده تل برله ایتوب بتراولك دكل ایدی . هر نیچك بولسه‌ده بر آزدن صوك اوزینك عقللی لغندن ایسنی جیوب اوزحالنی معشوقنه خط بلن آكلاتورغه اویلاسه‌ده توقتالی ایكمز بربولی قایغیده بولمایق هیچ بولماسه برمز راحت وشاد طورسون دیب یازماسقه تلی ایدی . لكن حماد افندینك حطنده بولغان برده تارتلمااینچه حالكنی بیان ایت حسرتك ایله حسرتلنه یم شادلغنك ایله شادلانه یم) سوزی ایسنه توشكاج آخری مكتوب یازارغه قرار ویروب شول صورتده یازدی .

محبتلو افندم !

کیجه مریم ابی ایله کوندرمش خطك بنی نه قدر شادلاندردیغنی تعریفدن قلم عاجز اولدیغی کبی بو کون دوچار اولدیغم حسرتی بیان ایتمکده بنم قولمدن کلور بر حال دکلدر . افندم ! سنك شادلق مکتوبکه قارشو بوندای قایغولی جوابلر یازوغه الله بیله) قولوم بارمی . قلمنی تاشلاب قلبیم کل حسرت ایله ماتاشور بر حالکه کرفتار اولمشدر . آه ! سوکلوم . ظالم اتکایم سنك بکا نصیب بولوکه مانع بوله‌جقدور زیارتده سویله‌دیکم اشلر بارسیده باشمه کیله‌جك دیب نیچك تلم باروب ایته‌یم . جاناشم ! بن سکا . بو آتا صابه‌سنده هیچ بر طنچلق کوره آلمام دیکان . ایدم دکلمی ؟ وسنده بوکا قارشو بنی نیندای سوزلر ایله جواتقان ایدك ؟ منه سنك اول سوزلرکنك بارسی بوشقه چیقوب بن بیچاره عقوبت دریالرنده هلاك اوله‌جغم : چونکه بو کونلرده بنی اتکایم ایکنجی کشیکه بیراوکه تلیدر . قبرستانداکی اوتکونلککه ایله بوجولیده بنی بوبلالردن قوتقاروب آلوب قالوردیب امیدایتمه‌یمن . فلك ایرك بیرمه‌دیکه بنی عرفان یلك برینه قویوب آنك ایچون ایچمده صاقلاغاز عشق ومحبتمنی سکا صونه ایدم . بوندنصوك بریوزنده باری سنی کنه تانوب ایکمز برلکده مسعود یاشاب جناب حقغه دعالر ایده ایدك . لکن فاترکه بزنك یاتمزغه کوجوکه بیلك سوندم . بیلکلی بونی سن بکا یاردم ایتمك ایچون اشله‌کانسنك . شولای بواسه‌ده بوتدبیرك بزکه بیك کوب مصیبت کتوره‌جك زیرا برمزنی کورکان صابون دردلرمز یانغاروب یوراك یاندروچی قاراولر ایله قارایه‌چغز بووقتده حالمزیامان اولوب کاشکی براقده اولا ایدك بولایوق حسرتلنمز ایدك‌دی باشلارمز . سبحان الله ! بنی قوتقار بزنی بوبلالردن . افندم ! کاشکی سنك ایچکده صاقلانغان عشق اشارتلری کوزکده کورنمسه‌ایدی یوزکه‌قاراغان صابن قلبم‌نك آستی اوستنه کلمز ایدی . بنم تلف اولومغه اولکی قایغیلرم کافی اولوب حسرتمنك بتونه شادلقدن صکره کلکان بویکی بلالرنك آجیسنی الله طارتمازایدم . افندم اولاب قارا حقکده بنده حاصل اولان یکی محبتلر بنی بی قدرراحتسز ایته‌در . اوف ! سوکلوم بو اشلرکه بن نی جاقلی اورلوب برلسمده حقم باراماسن . بونك ایچون برده قایغرمه . یالغز بنی بر اجلدن قوتقاروکنك بوشقه کیتونه ایجك بوش سه بوشر . چونکه بن اوزمنی تلف ایتونی دنیاده طرودن آرتق کورمش ایدم . کیله‌جکده اوزیمه دنیانی حرام قیلوب بااو مشقتلردن خلاص اولورم . وسنده بنی بتونلای ایسکدن چیغارمه .

امضا فردانه

بو سوزلرنی یازوب بترکاچ تمام آرغانلقدن برکه یقلوب قاینو ایله قانوش بر یوقیغه کیتدی .

١٠

هما خانم (ایوبکه) باروب یتوب ساهب آغانک آباسینک اوینه کیلر . آنداغی خاتون قز بونی کورار کورمز بارسی قارشو چیغوب آلوب کرارلر . ساهب آغانک توته‌سی (مهوش) خانم (هما) خانم انک کیلونه شادلاندیغنی آکلاندقدنصکره (بیك یاخشی نیچك کیله‌سی ایتدک ؟) دیدکندن هما خانم دخی تیوشلی جوابنی ویرار . حاصلی برساعت مقداری چای ایچوب وخاتونلرغه مخصوص عادت اوزره لقلداشوب اولطردقدنصکره هما خانم مهوش خانمکه قاراب — (بو یولی کرچه سزنک ایله کورشو ایچون کیلسمده ایکنچی یومشمده بار ایدی . اگر سز شونیده سویله‌سه‌کز آندان آری صوك کونکلم طنچلاب راحتلنوب سویله‌شوب اولطرار ایدك) دیو

مهوش — ایتوب قارا بیلکانمز چاقلی سویلرمز

هما — الله نینداى یاط خبر توکل باری بزنک فردانه‌که ایوبدن بر مشتری (صاتوب آلوچی) چقدی . فرهاد آغا آرتندن برایکی مرتبه صورادی ایندی . ساهب آغاده کیچه صوراشدرغان ایکان اول بیك یاراطا شولای بولسه‌ده سزدنده صورارغه قوشوب بنی بونده یبردی

مهوش — اول کم ایکان ؟

هما قسطمونیلی محمود اسمنده بریکت .

مهوش — آلای قسطمونیلی محمود ایمیه ؟

یانده غیلرکه خطاباً قزلر اسز بیله‌سزمی ؟

آلارنکده قایسی‌سی اوشاتوب قایسی‌سی بلمیز دیب جواب ویردکلرندن هما خانم طاغیده سوزکه کرشوب (هنری یوزغانچی ایکان ایلك عموجه‌سی یانده طورا ایمش صوکندن عموجه‌سنی مال بیروب ایکنچی لافکه‌گه اولترتقان ودخی بوندن برایکی یل مقدم عموجه‌سیده وفات ایتکانلکدن باشقه آغای انیسی بولماغاچ آنک اوینده طورا ایمش (دیب اشنی تفصیل ایدر . هما خانمنک بو سوزلرنی بیك اخلاص برله دیکلاب اولطرغان اوزون یانغاقلی ، طار نمانغایلی ، کچکنه گنه قاره کوزلی برقادیق کوزلرنی آلارتوب (اول سزنی قایدن تابقسان ؟) دیب عجبلنبراك صورار . هما خانم بلهکی کوزلینک طانغانلغنی آکلاب (آبصطای : سز بیله طرغانسزدر آخری نیندای آدم ؟)

دیه

دیه سؤال ایدو . اولده جوابده (کاشکی تانیمه‌سام ایدی تانورلق برکشی می ؟سزنی قایدن باروب تابقان بو ایوب لاسکوتی ؟ اون یلدن بیرلی قاسم باشانی، ایوبنی • اسکدارنی آستون اوستینه کیتروب قز تابا آلماغاج ایندی بك اوغلنه نفس صوزغان ایکان . خانم ! اول نی دیکان اش ؟ قزکنی اورامدن تابدکمانی ؟

هما — (صبرسزلقله) زنهار تیزراك سویله‌کز بنده بیله‌یم کم ایمش ؟

لچکنه کوزلی قارجق — نرسه‌سنی بیلمسکه هرکمکه معلوم عبدی آغانك قاینیسی‌در . شول قدر یمسز درکه آنك قای یریته قزغوب فردانه‌نی بیره‌سز ؟ ناچارلقنی اوچ کون سویله‌سکده بتمز هرکون کیچ بولدیسه پیؤنایدن تون اورطه‌سی سز قایتمی قایتدیسه بیلمنوب بتون اوی اچلرینك مازاسنی آلا ایمش . زنهار هماخانم آکا بیره کورماکز دنیاده جونلی راك آدملر بتکانمی؟ بنم‌ده اوچ‌دورت قزم بار ایدی آنداى ایسرکلرکه بیرمه‌سمده کیوجیقمی قالمادی الی بارسیده کیتنوب بتدیلر دیب بارسنی اورتاغه توکر .

بو آراده قزلرنکده برسی بیك جرأتلنوب — انکای ! عموجه‌سیده بوندن ایلك بر ایکی مرتبه قوب جیغارغاننی اونوتدکزمی ؟ برکونلرده (الله صاقلاسون !) ایسروب اوبکه قایتوب ساعت آلتی‌لرکه قدر اشله‌مکدان یاوزلق قالدرمغان آخرنده تبکالاب طشقه چیغاروب تاشلاغانلر . آنده‌ده دنیا صاصتوب باقرا باشلاغاج کوروشیلرنك بارسی بو طاوشقه جیبولب آلارده جینکا آلماغاج بالیتسنه چاقرتوب کوجکه قوتلغانلر . اوچ کون آنده قوناق بولغناچ عموجه‌سینك اوغلی باروب چیغارتقسان . بوسوزلرنی دیکلاماقده اولان هماخانم‌نی ایترکه‌ده بلماینچه آبتزاب قایتور وقت یتکانکه چاقلی بوخصوصده برسوزده سویله‌مسدی . قایتور آلدندن مهوش خانم طاعیده سوز جیغاروب ساهبقه سلام ایت آیاغی اوبه‌یم زنهار بواویدن قایتسون چونکه اول‌یکت اتلرنك اشك اولوسیدر :: اکربزکه کینکاش ایتسه بزدن طوغری سوز شوشی . دیب نغتوب ایتدکدنصکره هماخانم ایله مریم ابی (الله‌غه طابشردق) دیب آیرلشوب جیغوب کیتدیلر . بولراویکه یتوب ایشك قاقغان چاقده فردانه هنوز ایسی کیتوب یاتمقده ایدی ایشك طاوشنی ایشتر ایشتمز سیکروب طروب یازغان خطنی وقلم قاره صاوتنی جیبوشترغاچ ایشکنی آجدی . هما خانم ایچکه کرکاچ قزینك نورجمالی صولمش بیك غملی برصورتده

کورکان ایکدن کامل شفقت ایله — قزم بوشقه قایغیرمه بن سکا نیچوک سویله‌دم . شولای بولاچق . زیرا سننک شکللی عزیز بالاڭنی آنداي قانسزلارنڭ قولینه بیرمم . میریم ابی — (بوسوزلردن باطرلانوب) الله صاقلاسون !! آنداي قاباق تاسمانه نور کبك قزمزنی بیرمایز دیدی . . . .

بوسوزلرنی ایشتکاچ قوانچدن فردانه‌نڭ کوزلری نورلنه باشلاسه‌ده اتکاسینڭ سوز دیکلامز براوجد اولدیغنی فکرلب بترنلایوك شادلانوب بترمی ایدی . شوشیلای قاینی ایله قوانچ آراسنده طرعان وقتنده برقوناق ایله اتکاسی قایتوب کروب طوغری اوز بولمه‌سنه کردیلر . بر آزدن صوڭ هما خانم‌نی چاقروب (نی حال ؟ آپاڭنی کوروب صوراشدڭمی ؟) دیدی .

هما — صوراشدردم صوراشدرونده لیکن بزکه اوحشاملق کشی دکل ایکان . دیر دیمز ساهب اغا آچولانوب (قای یری بزکه قول توکل ایکان ؟ توبی یمسزمیکان ؟ الله بیله بارنکزنی قرارمن) دیب قچقرا باشلاغاچ هما خانم کیلکان قوناقدن اویالوب (زنهار طاوش چیغارمه بوحاضرده سویلشه طرعان سوز توکل) دیب داونی توقتاتوب طشقه چیغار . ساهب آغاده قوناق اولطرعان بولمه‌که کیدرده قوناغنه قاراب — (قوش عقللی خاتون طائفه‌سنڭ قارشی لغنه قارا قزی ایله براشکیانلرده طاغیده عرفان کبی برونی تابارغه تملیلر) دیدی . ساهب آغا اول کشی‌دن برجوابده ایشتمکاچ تکرار سوز باشلاب : طوغان ! آلارنڭ فکری‌نی اولدیغی سن بلمیسك . زمانه چاهللرندن برونی کیتو دیب بنم قباشومه قویه‌چقلر . اول دخی کوبه پیلکان بولوب بنم براشمنی‌ده یاراتمایونچه هربر سوزمدینه کوله‌چك . چاهلی خاتونلر ایله برلشوب بنی تیمارخانه (صوماشیدشی‌دوم) تیلسی‌برینه قویاچقلر . کویاڭ بولارنڭ اوپلارنی آکلامایمیه آلارنڭ سوزینه ایارام . طوقتاکز الی نیشلمتورکو یلرمن . اوزمنڭ ازلکانم تابلدی ایندی . فرهاد آغا هیچ بروقتده بکا یمانلق ایتمه‌دی . بنم کم ایله کیلیشه چکمی اول بیك یخشی بیله . آنڭ دیملکان آدمیدن بنده هرزمان رضا بولورمن . قصقه‌سی قزمنی آکا بیرارمن . افندی !! بوکاسن‌نی ایته‌سك ؟ اکر کیوله صایلاونی زمانمزنڭ خاتونلرینه تابشرساك بر آلافرانغه کیونکان کشینی تابالرده بزنڭ ایسکی چپان‌لی چاپانلی کشیلرنڭ هربرسینه برجالایاغوب برقزده بیرمازلر . . .

بن ایتکان یکتنی یاراتماولرینک سببی یمسزلکی ، تروچوك تاقغان کیوملر کیسوی یعنی زمانه یاشلرینه برده اوخشاماوی وقاتن آناسینه اطاعتلی بولوی ایمش . نی تلهکانلرنی بیلدکمی ؟ یوقاریده سویلکانم چه کوز آلدمه بن عقللی من ، بن مدنیت اصحابندنمن دیب هر سوزمنی یاراطمای طرعان ، اولی کچی باریده مساوی دوسن بنی بولسك بن نیم دیهجك برونی قویهچقلر . بوندن صوك نی قارتلقمزنك قدری بونیده سوزمزنك تأثیری قالهچقدر .

منه شوشلای بزنك بویاشمز ایله آق باق ساچ صاقالمزنك برتین لکده فائدهسی یوق ایمش ! بوزمان یاشلری مدرسهدن چیغار چیقمازده هر قایوسی برر افندی اولوب بزنك باشمزغه آطلانغاچ بزنك نی قدرمز قالسون ؟ والله بواشلر خاطرمه کلدیسه قانم باشمه ساچراب نی اشلرکه بلمایمن . اکر قولمدن کیلسه ایدی دنیاده بوندای نی جاقلی یاشلر بولسهده بارسینك بویننه طاش بیلاب صوغه آتار ایدم . ایلانه تیرمهده کل اوزم کبك ساچی صقالی آغارغان قارتلرغنه کووه ایدم .

های ! قایده کیتدی بو اوزدیکاننی اشلی طرعان قارتلر ؟ بز اینه شوندای ناچار بر زمانغه طوغری کیلدك که سویلب بترارلك دکل . بوندن ایلکده بلماینچه براد بیزکه اوچراغان ایدك الیده اللهغه شکر قوتلدق دیدی .

بو سوزلرنی باشدن ایاغه دیکلاب اولطرغان قوناق شوز باشلاب — ای آغاورده یسوقده شول خاتون قز سوزنی سویلب باشکنی آورتدراسك . زمهمنه آلاردن رخصت ، رضالق صوراب طرارغه .

کر کونهسهلر اوزبزنك قارط بابایلرنك عادتنچه بیك یشی طال چبق آلوب کروب ایکیسنکده آرقهلرینه اوطیاقساك برتوکل بش مرتبه رضا بولورلر . بن آلارنك عادتنی بیلهمن اکرده هر اشنی آلار دیکانچه اشلی باشلاسك بیك تیز باشکه آطلانورلر .

ساهب آغای ! اوزکه اوخشاغان بریکت تابدکمی ؟

س — ای تابدم

قوناق — ایندی طاعی نی کوتهسك کوچلاب شول کشیکه توندهبیر .

اکر خاتونك رضا بولماینچه اشنی بوزاچق بولسه آنی کوسلك بیك تیز کوندرار . اکر قزك بارمیم دیسه انیده شول داروایله دوالارسك رضا بولغاننی سیزمیسده

قالورسك . هی ! طوغان اکر خاتون قز عقلی ایله یورسك دنیاده براشده اشلی آلمازسك اکر سنك اورنکده بن اوله ایدم بوکا چاقلی ایلی اش بترار ایدم .
خاتونـنی آدم رتبه کرتوب اکا کینکاش ایته یمسی ؟ اشمنی آلاردن صورایمسی ؟ آلار رضالرمی ، یوقمی آنی ازلایمی ؟
آلارنك عذر وسلطاولرنی بتره آلمازسك .

س — توقتالی بونی شولای ایته یم .

قوناق — کوبدن شول کیرك ایدی .

س — آلای بولسه انشاءالله ایرتکه فرهاد آغاغه باروب وعده سنی بیروب اشنی بترارمن دیدکدنصکره اینسدی اوزمزکه کیوکنی سویلشه یك دیب ایکنجی سوزکه کرشارلو .

هما خانم بوسوزلرنی طشقی یاقدن باشدن آیاق دیکلاب طورغانلقدن قوناقنك کیلکانه بیك لعنت وبددعا اوقی ایدی . اول کیتکاچده ساهب آغاغه برسوزده آکلاته آلماونی فکرلاب وبونك ایچون کیچ طاغی برضور طاوش چیغه چقنی انق بیله ایدی . بوحالنی فردانه که ده سویلرکه قیا آلمادغی ایسلاب بوندن صوك بوقارتنك بلالریدن قوتولارغه نی چاره تابارم ایکان دیب بیك قایغرا ایدی . کلهام فردانه که . انکاسی یوغاریده توروب فکرلرده اولطرغانده اولده آشخانه غه مریم قارچق یانه کروب مهوش خانم اوینده سویلنکان سوزلرنك بارسنی سویلدکدنصکره برياقدن (بریولی بنی بوندای اوق جونسزکه لایق کورمزلر) دیب سویندیکی کبی ایکنجی طرفدن انکاسینك اوزدیکانی اشلی طرغان کشی اولدیغی اویلاب (بر مرتبه بوسوزنی آغزینه آلدی دنیا آستی اوستکا کیلکانچه سوزندن قایتماس) دیب حسرتلنه ایدی . ودخی سوکلیسنه یازغان خطنی ده بوکونچه یبرمسی کیلمایچه انکاسینك آلوب قایتقاچ سوینچ خبرلرنیده آخرینه یازوب مریم ابی که ویروب (طاغیده برسبب طابوب حماد افندی نك اوینه کروب خطنی اوزقولنه طاپشرده اوزاقلامایچه چق) دیدی .

بو آراده قوناقده طروب کیترکه تله دی . ساهب آغاهرنه قدر یبرمسکه تله سه ده آکا قارامایچه چیغوب بارغان وقتنده مریم ابی ده اشنی بتروب اویوکه قایتدی . قوناق کیدوب یالغز قالغاچ ساهب آغا هما خانمنی چاقروب (بایه نی ایته دور ایدك) دیب

سؤال

سؤال ایدر . هما خانمده جوابده (نی بولسون جانم سن حرصلی بر آدمنك سوزنك
آخرنی کوتمانیچه دلاری کبك قابنوب کیته‌سك . آپاینکه کینکاش ایستره اوزك
قوشمادکمی ؟ باری آلارنك ایتکانی سویلیمن الله صاقلاسون ! آنك حقنده
سویلنمکان سوز قالمادی . برقزمزغه کیو تابلمی قالماز الی آنداي ادبسزلرکه
بیرکانچی . . .) دیر دیمز ساهب آغا ـ (سوزنك آخرن کوتمانیچه) ادبسزمی ؟
منه طاغی بکا اوحشاغان ادبسز دیب آچولانور ، قوترور ، آغزندن توکرکلر
صاچار ، تلی توتولار . قولی قالترار . حاصلی تل ایله ایتوب بترا آلماسلق قیافتلرکه
کرارده (بوفاحشه قارچقنك قولندن کورمکان خورلقلرم قالمادی) دیب چقرا
باشلارکه بوتاوشقه بتون کورشیلر حتی اورامدان اوزوب باروچیلرده جییولورلر .
بیچاره قز بوطاوشلرنی ایشتکاچده توسی بیتی اوزکاروب انکاسی یانینه کره‌رك
آیاغینه یغلوب (زنهار انکای ! طاوش ایتمه کشی‌دن اویاط بار کورشیلر جییولدی) دی
باشلاغاچده ساهب آغا (کیت دونغز بنده کشینك نی اشی بار) دیب چقروب
قوطرغان ات شیکللی نی‌اشلکانی بیلمایچه قولنه آلکان اورندقلرنی یاصدقلرنی
صو صاوتلرنی آطوب برار . ایکی بیچاره‌لر نیشلرکه بیلمایچه یوکرشوب آشخانه‌غه
مریم ابی یانینه چیغارلر . مریم ابی‌ده ساهب آغا یانینه چیغوب (امان آغا قاراتلغم
خرمتنه بواشلرنی قویدیب) یالنه باشلاسه‌ده برفائده ایتمیوب بلکه اوزینك جیلکه
تامرینه برایکینی آلغاچده تیزراك اچقندی . ساهب آغا بونك ایله‌ده قناعتلنمایوب
اویده کوزکی ، لامپه ، کل صاوتلری ، باسوده کبی نی‌قدر یاخشی نرسه‌لر بار ایسه
بارسنی باصقیچ‌دن ارغته باشلادی . شوشیلای اون اونبش منوت ایچنده اویننی
بوطاشلی باصو قورماسنه کتردکدنصکره آغزنی طولدروب ـ آخ ! آتاکزنی . . . .
خاتونلر مکا اطاعت ایتمیوب اوز دیکانلرنچه اشلرکه ایته‌لر بیت . دیب طاماغن
برتقانچی چقرا ایدی . الله بیله زلزله بولسه‌ده بونداي حاللر بولماز ایدی . آخرده
کورشیلرندن دورت کشی براشوب (ایده شونك جونسزگه سوز آکلانایسق کوبه
کوندز شوشنداي ضسور بورطده اوشاماغان نینداي طاوش ؟) دینی بکلورلرده
ایشکنی قاقا باشلادلر . برده آچقیان کشی بولماغاچ آرالرنده برسی یاطرلانوب
ایشککه کیلوب تیبر شوندوق ایشك آچلوب اچکه کرارلر وکورارلرکه ایشك توبلری
محشر کونی کبی اولغان اونك بار جهازلری اویلمکانده جویلکان . بوکا بیك
ابطراب بوخارغی بتاژغه چیغارلر . نی کوزك ایله کوره‌سك ساهب آغانك باشندن

فس کیدکان برياقغه کولمك کیتکان قرق یردن یرتلوب . یوزندن برطوقتاوسز
یغمور کبی تیرلر آغا . قولی آیاغی بیاله کیتوکلرینه کیسلوب چیچی قان بولغان .
جولر کشی کبی آریده بیری کیلوب نرسه لرنك برسنی آنده برسنی بونده ارغتوب
یوری . کرکان کشی لرنك آراسنده برسی نیچك ایتسه ده ساهب آغانك یانینه باروب
بیك یاللنچلر ایله سوزنی دیکلاتوب اوتلطرتاو صکره بیت قولنده بولغان قانلرنی
جوب جراحتلرنی بیلاب ایکنچی یاقغه آلوب چیغارلر ودخی کورشی خاتونلریده
آشخانه غه کروب ایسدن آوب یاتقان هما خانم ایله قزنی طشقه چیغاروب صالقون
صو سیب . نشادر ایسنتوب کوچکه عقللری باشنه کلدکدنصکره بر آز حال جیماق
ایچون ایکنچی بولمه که کرتوب یاتغزدیلر . مریم ابی نکده عقلی باشندن کیتمش
اولدیغندن ایکنچی خاتونلر آنیده بر آزدنکه کرتوب بولار یانینه کیتروب صالدیلر .
قصقه سی بو جیبولغان حلقنك بعضیسی اوینی جیوشتروب قایوسی ایسی کیتکانلرنی
عقلنه کتروب وکونکل جواته طرغان سوزلر سویلاب بیك مشقت ایله بوبلالردن
قوتقاردیلر . بو چقرش طاوش آراسنده حماد افندی نك اوندندن بر آز خاتونلر
کروب بیك ضور یاردملر ایتمشلر ایدی . لکن بارسندن کوبراك حماد افندی
اوزی خدمت ایتکان ایدی . چونکه اول خبرنی ایشتر ایشتمز بولارنك اوینه
کرار وفردانه نی ایس سز کوردکندن تیزوك باروب آپتیکدن بر دارو
آلوب قایته رق فردانه نك یانینه باروب ایبلبکنه (سوکلوم فردانه ! آغزکنی بر آز
آچ) دیب بر ایکی طامچی یوطدرقدنصکره قزنك کیفی بر آز توزالمش ایدی .
بو آواده کورشیلرنك بارسیده کیدوب بتکان . اما کورشی خاتونلرنك کوبسی
کیچکه جاقلی شونده قالوب هماخانم ایله فردانه نی تورلی سوزلر ایله تسلی ایته لر ایدی
لکن ساهب آغانی کم آلوب کیتیدی قایده قویغاندر ایسه ایکنچی کونکه
جاقلی نیچقمادی . (الله چیغارماسون لر)

کون یاقترغاچ هماخانم ایله فردانه گه حال کرکانلکدن ساهب آغا طاغیده طنباوش
چیغاروب بتو للالی خراب بولوزحز دیب قورقوب هماخانم فردانه نی بکلربکی
نده کی قز قرداشنه ایلتوب قویماچی بولوب جیغوب کیتدیلر . باروب بتکاچده
قزی ایله برلکده ماجرانی کوزلردن قانلی یاشلر توکوب سویله دکدنصکره
قزینك سلامتلکی ایچون کترکانلکنی بیان ایتدی . ودخی حمایه وشفقتلرندن

تاشلاماولرنی اوتتوب اول کوننی آنده قونوب ایرته کیسون ایرتولک قایتوب کیتدی . اویکه قایتوب کرکاچده مریم ابی‌دن ساهب آغانی صورشور اولدیغی (کیچ قایتوب برایکی ساعت اوطردقدنصکره چیقوب کیتان ایدی الی قایتقان یوق) جوابنی ویردکندن هماخانم بر آز حیرتده قالور .

بو آراده فردانه خانم ایله حماد افندینک حاللرنی‌ده سویلب اوتکازیک . چونکه حماد افندی سوکلیسی‌نک بوناچار حالنه خلقسز آتاسی سببچی بولغاندر دیب اویلاب ساعت صاین اوقوماغه مجبور اولغان جاناشنک حطنه قاراغانده فردانه خانم‌نی آلورنه برده کوزی یتمی ایدی . وبونلک ایچون راحت واویقوسنی غائب ایدوب کیچدن طاشک آطغانغه چاقلی برکوزنی یومادیغی کبی نی‌اشلاب نی‌قویدیغنی‌ده بلمی ایدی کوبراك اوزنی شادلاندرارغه طرشسه‌ده آنکسزین فردانه خانم‌نک کوزللك وماتورلغی ، عقللی‌لق ومعلوماتلی لکی ایسنه توشوب یوراکی اوطدای یانه ایدی . بیکراکده سرنی سویلردای برایداشیده بولماغانلقغه اچی پوشوب حسرتندن نیشلرکه بلمی ایدی . ودخی آراده عقلنی جییوب (اوف امید ! هردر دلینک درمانی وهر قایغولی‌نک تسلی‌سی اولان امید . . . . سن قایده‌سك ؟ بنده اثرنکنی بترماینچه بنم هلاك بولومنی استیسك . آه ! فلك . . . ظالم فلك . . بزنك بوبلالرکه دوچار اولومز باری سنك اوصاللغکدن‌در . ای ظالم ! بزنی بر آزغنه آیاساڭ بولمی‌می ؟ قایده‌سنك یاقنی یوزلرك ؟ ابی سنك صارانلغکنی بیله من . سنك عادتك (یغلغانی توبله) قبیلندن بزنك کبی بیچاره‌لرنی بتونلای حالسزلك‌که توشرمکدر . سنك قارانغی‌لقده اشیك یوق بربرده یاتوب یالطرب طرغان برشم کورسك آنیده سوندرمك سنك برنجی مقصودکدر . برآزغنه بزنك حالمزکه التفات ایدوب قاراسنه . . . کوزکنی آچوب قاراکه سوکلو فردانه‌م‌نك کوزلرندن توککان یاشلرینك کوبلکی . کل جمالینك صارغایوب صولمه‌سی . واول حوری کبی یوزلرینك یمیزلنمه‌سی . وقایغولی قلبیدن عرشی اعلایه چیقمقده‌اولان آه وزارینك شدتی باری سنك مرحمتکنی دعوت ایچوندر . اوشانداق بنم سفیل حالمنك آچی کوز یاشلری ایله سویله‌کان بوسوزلریده سنك شفقتکنی چلسیر (تارتمق) ایچوندر . آیا ! . . . ورحیم‌ایله ! . . . هنوز بوطوغریده بولغان عرفان بك‌نك محبتی یوراکمزدن چیقمادی . آننك اسمینك

ذکری تلمزدن چیقمادی ، عقللی اقی ، عالملکی ، نز آلتلیلکی خاطرمزدن کیتمه‌دی . آه ! عرفان ساهب آغانك ظالملقندن بن قربان بولدم دیب قایغرمه . چونکه سننك آرتکدن اوزاقلامایچه طاغیده ایکی قربان باروب تیشوب وسنکه آخرنده برلشور . دردلرمزنی بربرمزکه آنده آکلاتوب بیچاره فردانه‌نی ایکمز جواتربز . بوندنصوڭ اوزنی تسلی ایتمك ایچون شول بیتلرنی سویلر .

ای کرمکان تکری متعال * سن ایله رحیم بوله‌یم مجال
ییقدی خراب ایتدی کونکلم وقلبم * بوحزن وکدر وغم وملال
نجلم دکل اصلا بکا یار * ایلدی قلبم حیف تارمار
بواسف قلب وبو آه وزار * بتون وجودم ایدیور اخلال
ای غدر فلك ظالم عقوبت * کوستور سکزنیچه برشهرت
لکن چیغکه وزمز لیاقت * هرکنجلر جقبن ایدر سکز ابطال
اوف دلی قانلی اولان برقرار * اوقوسون لعنت ایتسون در دوزار
چونکه قلبکده یوق اصلا مدار * نه وار سعادت نه اصلا اقبال
بواسف بوغم بوکدر الم * نه اولور تعبیر نه یازار قلم
یاقدر تنکان خالق عالم * رفع ایت بونلری احسان ایت جلال

حماد افندی بوبیتلرنی سویلب قایغوسنی اظهار ایتدیکی کبی فردانه‌نك قایده‌ونی حالده اولدیغنی ده دوشنمکده ایدی . اما فردانه ایسه طرغان برنده بیك حسرتلنوب سوکلوسی حماد افندی‌نی اویلاب بیك قایغرا ایدی .

بو وقوعاتدن ایکی کوندنصکره کیجه‌نك برنده دنیانی شوندای برسکوت (طاوش سزلق) قابلامش ایدیکه دکزده یورکان کمی‌لرنك چارقلری طاوشندن باشقه برطاوشده یوق ایدی . بووقتده کوك یوزنده بریارطی آی شوله‌سی بعض یولدزلرنك یاقتیلغنه مانع اولمش ایدی . وقایسی یولدزلر یالطراب دنیا عجائب برصورتکه کرکان ایدی . هم حالده شبهه‌لی قلبلرکه کوك یوزنه قارارغه قورقارلق ایدی . آی دنکزده یوزکان شکللی کورنه ایدی . الحاصل دنکز اوسنی تعریف ایدلمزلك برحالکه کرکان ایدی . فردانه خانم ایلکی عادتنجه دنکزکه قاراقان بولمه‌نك تره‌زه‌سی توبنه اولتروب یانکاغنه تایاندیغی حالده تیرن فکرلرکه چوموب بیك حسرتده اولترمقده ایدی . قارا صاچلری طوزغوب قاینی حسرتدن صالنوب توشکان کوب یغلاودن توسی

بوزلمش . کوزلرندن تکراب توشکان آچی یاشلر آلما کوك قزل یوزلرینه ازلر صالغان ایدی . کوز قباقلریده کوب یغلاو ویوقی‌سزلقدن بیك آور ایغان ایدی . قایغولی وحسرتلی اولدیغی حالده اوتکانده اتکاسینك جونسزلکندن باشنه کیلکان حاللردن قاچوب آشخانه‌ده هوش‌سز بولوب یاتقان وقتنده بر ونك (خانم! سوکلی خانم بر آزراق ایسنکنی جی) دیب بیرکان طوز خاطرینه کلسوب بوکشی‌نك حماد افندی اولدیغنه شوندوق حکم ایدوب: آه! حماد افندی! بواقسکاینك قولندن تلف بولماینچه قورتلو بولمازیغنی سکا خطمده یازمادم‌می؟ بو قایغولی عمرنی اوزاتوده نی فائده؟ بنی شول هوش‌سز کوینچه تاشلاب کیته ایدك بنده بوبلالردن قوتلغان بولور ایدم، بن بیلم افندم! بوندن صوك بکا هیچ راحتلك اثری یوق واصلا استراحت اثری کورمه‌یه‌جکم کون کبی اشکاردر . بودنیاده مشقتلنوب یاشامقدن منکی‌لك که یولجی بولمق آرتق دکلمی! سوکلوم حماد افندی! بنم اولوم خبرم سکا بیك آغر حاللردن ایکانی‌ده بیلیورم . بونك ایچون اکر قولکدن کیلسه اوزعمرنکنی قوشوب بنی یاشاتمق دلرسنك . اما پدرم بنی تلف ایتمکنی آرزو ایتدنصکره سنك بوایرلك‌لرك بتونلای فائده‌سز قاله توکلمی؟ آه! فلك! نی ایته‌یم؟ ونی اشله‌یم؟ بن اوزمنی تلف ایترکه مجبوره ایسکان بنی بیچاره سوکلوم اختیار بیرمادیکه شول دنیا ومشقتلرندن خلاص بوله ایدم . ایندی اولمنی نی قدر آرزو ایتسمده اولکی کبی کونکلم طنچ دکل چونکه حاضرده (بن اولکاچ سوکلو افندم نی حال ایتر) دیب خاطرمه کیله، منه بوجیتن حاللر بنم اختیارمنی آلوب طرالر . حماد افندی! بن فردانه‌نی یاشاتدم دیب ماقتانمه بنم یاشاوم اولومدن قیوندر . چونکه بورنجولرکه توزارلك تنم‌نك قوتی قالماغاندر .

کونکلمنی قایغولر بیوقدردی . بوکبی حسرتلرکه اسیر بولوب آخرنده برکون هلاك بوله‌جغم کورنوب طرا[illegible]

بوسوزلرندن آکلاشلدیغنه کوره فردانه خانم اولودن هیچ قورقمی ایدی . چونکه اول وقت سوکلیسی عرفان بك‌نی غائب ایتوب امیدسز قالدقدنصکره دائما اولومنی یاشامقدن نیچه درجه آرتق کوره ایدی . اما حماد افندی‌که اولغان عشق ومحبتی عمرنك لذتنی ویاشه‌مقلق‌نك آرتقلغنی کوزی آلدنه کیلتروب امیدنه قوت ویردکندن اولمنی خاطرنه کترمك کونکلنه بیك آچی طویله ایدی . فردانه خانم هرنه قدر اوزنی تلف ایتونی تلسه‌ده اوزندن صوك حماد افندی‌نك دوچار اوله‌جغی ناچار

حاللرنی اویلامسنی بتونلای نیتنی بوزا ایدی . کله‌ام ساهب آغامزغه . بو ایکی اوچ کون آراسنده فرهاد آغانی کوروب قزنی بیروکه وعده ایتوب بر نیچه کوندن صوك قداغه کیلوکه قوشارز . بوسرنی هیچ کمکه ایتمایینچه اچنده صاقلاب نیچه تورلی سوزلر ایله قورقتوب قز ایله خاتوننڭ رضالغنی آلونی اویلاب فرصتنی کوته ایدی . لکن قزاویده بولماغانلقدن خاتوننه یومشاقلق کورستوب قزنی اویکه قایتاوونك چاره‌سنی دوشنمکده ایدی . بونك اچون بر کیچ توشه کنده بر شیطانلق اویلاب ایرتوك طرغاچده هماخانم‌نی چاقروب ـ (خاتون! بیکارغه اول قزنی خیرچی شکللی آنده موندہ یورتمه . بر کونکی اشلکانلرمه الی بولسه او کنوب بته آلمیم . بو سببدن نیتمنی بوزدم . سزنك آیله بر اولدم قزنی قسطمونی لی محمودکه بیرمایمز . نرسه‌سی بر قزمز بار نیچکده کیوسز قالماس الی . صکره هرکم یاراطقان واوزمزکه‌ده اوحشاغان بریکت طوغری کیلسه بیرارمز . تیزرك باروب آلوب قایت . بوخصوصلرنی اویلارم ایسه الله بیله انچم پوشقاندن تیشلرکه بلمایمز . بو برده کیلشکان اش توکل خلق طاغی الله نیلر سویلب بتر . بتونلای یمان آطقه قالورمز شولای دکلمی قارچق ؟) دیدی .

هما خانم بو عقللی سوزلرنی ایشتکاچ سوینچدن اوزنی توته آلماینچه کونکلندن (یا ربی! بو کیچه بوکا نرعنایتمی بولدی ؟ آغزی بتونلای باشقه لنغان) دیو حیرتده قاله‌رق ودخی بو کبی برنیچه امیدلر ایله شادلانوب قزنی آلوب قایتارغه راضی اولدی . تیزوك کیوملرنی کینوب مریم ابی ایله برکه ایشکدن چیغوب کیتدیلر . ساهب آغا قولنه توشکان بو اوزون وقتنی اوز اوزینه سویلنور اچون بر فرصت بیلوب ـ (یوکر خاتون ! یوکر قزنکنی محمودکه بیرمیم دیکاچ البته یوکرارسنك . قارا سن بو خاتونلرنك عقلنه ! ای دونغزلر ! اکر بن اوز دیکانمچه اشله‌مه‌سم بواسم بکا حرام بولسون ! نیتمنی آلشدردم دیب حیله له‌مسم عجبا قزنی آلوب قایتورغه شوشلای یوکروب کیترمی ایدی ؟

بیك درلو حیله یوز درلو سلطاو تاماسمی ایدی ؟

منه آغای اش ، آلارنك احمقلقلرنی کورده طاوش چیغارماینچه زماننك موده‌سی شوشلای ایکان دیب طب طن طوز . باق وحشی دیب ایتمه‌سونلر دیب قورقوب اوزبیلدککنی اشلامه آغزکنی آچوب قال . . . الهی! . . . بوکا نیچك توزارکه کیرك . اکر خاتونلر سوزنه قاراسام بیلدکی آلار زماننك مدنیتلی لرندن برونی

کیودیب

کیو دیب چیغاره‌چقلر . اول ایسه سننك بواشك عقلغه وحکمتکه مخالف دیب بکا هرخصوصده قارشی کیله‌چك . الله ضاقلاسون ! اوز اختیارم ایله یاشلرکه قنول بولوب طرودن . تکیلای برکون کیچ کیلکان قوناقنك (خاتونلر سوزنی دیکلی کیتسه‌ك آلارننك طاقلتاولرنی بتترا آلمازسنك) دیکانی بیك واست بیت . آی سننك (تل ایله دیکلاماسالر طایاق ایسن بولسون) دیکان مبارك سوزلرنك الی بولسه قولاغمدن کیتمی . طاغی بوکبی اچ بوشترا طرعان سوزلرنی سویله‌دکدن صکره قلم قاراصاوت آلوب یازیشماغه اولتردی .

١٢

فردانه خانم برکیچه اوتکانده سویله‌دکمز تزه توبنده یوقی کورماینچه اولترمقده ایکان براقدن بر قایق کورار . دنکزده آندن باشقه قایق (کمی) کورلمدکی فورتنه‌نك قاتیلغنی آکلادوب کونکلنه طاغی بر آزقورقنچ ویره‌ایدی . (یدی قرداش) دیکان یرکه کیلکانده قایقنك طولقونلر آراسنه کرونه قاراغان کشی های ! باتدی بیت دیمسلك توکل ایدی . حاصلی فردانه ! بوندای خطرلی فورطنه وقتنده کیلکان قایقنك اچنده‌کی آدمدن جان قالدی میکان ؟

دیب یوراکی قاغوب طرعان وقتده کمی یاقنلاشوب اچنده ایکی خاتون اولدیغی آنق بیلندی . بوحالدن قزبیك شبهه‌که قالوب (بوقورقنچ آراسنده کیلکان بیلکلی انکایم‌در) دیب بیك قورقوب طرا ایدی . بو آراده یوقارغی بولمه‌ده دوزبین (باتزوونی تروبا) اولدیغی ایسنه توشوب کم ایکاننی تیزراك بیلورایچون یوکروب دوربین‌نی آلوب توشوب قایقغه قاراوده ایچنده آنق انکاسی ایله مریم ابی اولدیغنی آکلار . بیچاره‌لر شول قدر قورقغانلرکه انکاسی ایکی قولی ایله قایقنك چیتلرینه یابشقان دکز صولری‌نك صاچراوندن اوستلرنده برقوری یر قالماغان . قز بولارنی بوحالده کورو برلن (آی عزیز انکایم ! نیم ایچون بی زحمتلر چکه‌سلك) دیب تحقرارده حالی بتوب ایدنکه‌لاب ایتوب یغلار . اوینده‌کی کشیلر بوطاوشنی ایشتکاچده یوکرشوب یوغاری منارلر . قزنی حال سز کوردکلرندن ایسکی حالنی اوبلاب بولای بولغاندر دیب آنك خقنده‌تورلی‌سوزلر سویلب جواترغه طرش‌سه‌لرده فردانه — یوق آوروینی بلمیسز بو آفت بارسندنده اوزدی انکایم قایق ایله بونده کیله ایدی فورطنه بیك قاطی معین یاطقاندردی باشلاغاچ هرقایوسی آپتراشوب

(نیچك كوردی ایكان ؟) دیب ترزه‌كه یوگرشورلر . لكن قایـق قورقنچلی یرلردن اوتوب یارغه یاقنلاشقان ایدی .

بولار فردانه خانمنك باش اوچنه جیولب (طور فردانه قورقه بر نرسه‌ده بولمادی كمی كیلوب یتدی) دیسه‌لرده ایشانماینچه (بنی آلدیسنكز) دن باشقه بر سوزده سویـلامز . آخری قولندان طوتب آلوب باروب قایق ننك كیلكانینی ترازه‌دن اوز كوزینه كورستكاچ عقلی باشنه جیوب اورندقغه اولتردی .

قز بوحالده وقتده قایق یاقنلاشدقدن اونده‌گی كشلر یوگروشوب چقوب اچنـده بولغان آدملرنی اولوم درجه‌سنده بولغانی خاللرنده چغارب تورلی دوالار ایسناتوب كوچكه حال كروترلر .

عقللری باشنه كیلوب قایقده كوركانلرونی برقبات سویلادكدنصنكره برآز طب طن تورغاچ هماخانم سوزكه كروشب :

— قزم ! گرچه بوكون چیككان زحمت ومشقتم چكمز بـولسه‌ده كتردكم شادلق خبرلرگه قاراغانده چوب كبك‌ده دكلدر . چونكه بوكونلرده اتكایـونك آدم صفاتنه كروب كشی شكللی سویلاشماكه باشلادی . ایلك كی ایتكان جوللكلرنه اوكنوب كونكلمكزنی طابارغه طروشه‌در « اپی منوم بنك قزم یـوق بر قزمزنی اوزمزگه اوحشاغان بركشیكه بیرارمز » دیدی فردانه خانم بوخـبری ایشتكاچ‌ده كامل شادلق ایله « الهی خیرلی حبر » . . . راستمی ؟ اتكای خلقنی آلشدردیمی ؟ » دیمكده ایدی برآز وقت بوندای سویلاشدكدنصكره هماخانم طوروب « قزم ! بن خاضرده سنی آلورغه كیلدم آتكانك راتسكه كره باشلادی بوكون بنوم موندا كیلومه اوزی قوشدی ایده تیزرك قایتوب كونكلونی طابارغه طروشایسوق بلكه خدای نصیب ایتسه اوزمز دیگانچه اشلرمز » دیدی بوجـوابلردن فردانه خانم برآز جسارتلانب — اتكای ! كوبدن بـیرلی اچمده صاقلاغان برصرم بار . برقزنك بوندای اشلارنی اتكاسی آنكاسندن یاشرب یورو بیك كیلشكان اش بولماسه‌ده بووقتقه چاقلی اوزمننك‌ده برقرارم بولماغانلقدن دخی بوكونكه قدرلی باشمزغه كیلكان بـلالر شوندای اشلر اوچون بـولغانلغی اوچون بوكونكه چاقلی اویومنی سویلامدم ایندی حاضرده من قوانچمدن سویلایم‌كه اول سننك برنصیبنی طوغری كیترا الی دیگانكه الله تعالی كوبدن بنی ایرشدرمشدر .

كم

کم اولدوغنی ونیچوك طوغری کیلدوکنی سویلاسم بلکه سنده ممنون اولورسنك»
دیب مریم ابی نیده شاهد ایدب ماجرانی باشدان آیاق سویلاب حماد افندی نینك
ایکی مرتبه اوزونی اوطدن قوتقاردغی ده اوشنداق معلومات ونزاکتی ده بیان
ایدوب آخرنده قاتیرلریده آوزلرینینك یاننده بولغانلقدن قالاگن وقتنده کوره آله
تورغاننی ده علاوه ایتدی فردانه ، هما خانم نینك بوسوزلرکه شاق قاطب تورغاننی
کورکاچده همان انکاسی نینك قولنه کروب « زنهار انکاجی بونینك اوچون بنی
عیبلی ایتمه سببی اوّل سویلدکم کبی بواشنی سندن نه اوچون گیزلی توتدم ، بنسوم بو
حرکاتمنی اطاعتسزللکگه حمل ایتمه . کرم بیور انکایم رنجومه کیمچلکلرمنی
نادانلغمه حمل ایدوب عفوایت » دیدی هماخانم « یوق قزم بوندای طنچ سزجاقلرده
بونك کبی اشلرنی سویلمه مه کنك اوچون آچولانو توکل بالعکس رحمت ایتامق ؟
بن بوشنلای باشقه نرسه اویلایمن بن حاضرده سنی آلوب قایتور اوچون کیلکان
ایدم لکن سنك بوسوزلرنکا قاراب طاغیده برنچه کونکه قالدرب طورماقچی بولام
آتانکاده آورو ایکان شونك اوچون آلوب قایتمادم دیرمن اوزنك ایتکان یکتنی
هم صوراشتروب انکانکدن رضالغنی آلورغه طروشرمن صونکدن اش پشوب
یتکاچکنه سنی آلوب قایتسام یاخشی بولماسمی ایکان ؟ دیب اویلایمن .
فردانه خانم بو سوزگه قارشی جواب سز طورسه ده یانندهگیلرنینك بارچه سی بو
تدبیرنی یاراطب شوشلای ایتارکه قوشارلر آلای بولای ایتب هماخانم کچکه چاقلی کوننی
اوتکازدکدن صونکره قایطورغه حاضرلنه باشلادی هرنه قدر سنکلسی سلیمه خانم
یبرماسکه تلاسه ده مریم ابیده موندهبولغاچ قارة یانده برده کشی یوق دیب سوزلرینه
قاراماینچه قایطارغه چقارلر ایشکدن چققان وقتده قزینه تاغی بنچه تورلی امیدلی سوزلر
سویلاب آیرولب کیترلر . ساهب آغا یوقاریده سویلادکم مکتوبنی محلهٔ امامنه یازوب
ایکنچی کون فرهاد آغانینك ایونه کیلماسنی اوتنمش اولدغندن اورامغه چقوب بربالا
آرتندن یبردکدنصنکره اوزی اول کوننی شهر آراسنده چقمایینچه کوننی بیلك قیونلق
ایله اوتکازوب هماخانم کیچکدکینه میغی جوالاب طرغان وقتنده مریم ابی ایله قایتوب
قزینینك یوقلغنی کورکاچده « آچوایله » (قز قایده) دیر .
هما خانم ده براز کیفسز اولدغندن طاغیده آزراق استراحت ایتسون دیب قالدروب
قایتدم نرسه سنی برایکی کوندن آلوب قایتارمز ؛

ساهب آغا « صالقنجه » آوروی نی ایکان ؟

هما خانم — « نی بولسون بر آز قورقغان .

ساهب — « قورقغانمی ؟ عجائب قورقارلق نی بولدی ایکان ؟

هما خانم — آلای بولسه بیلوم سنکا بر سوزمده یوق آخری اوزنك نی اشلاکانلرنکی ده بلمای سن .

ساهب — سزکه کوبدن شول کیراك .

هما — جانم اله ساعت صاین براویغه کراسن مو ؟

اله ایرته بلان اشلاکن کا او کونه ایدوك

ساهب — آنی مونی بلمیوم باری قزنی آلوب قایط

هما — (یانکیدن حسر تلانب) ای جانم تاغی نی کیراك ؟

قز جیرلی دیم بیت آنکلامیسنکمی ؟ اولوب کیتسه آوروبولغانه اوشانور ایدك ایندی .

بوجوابقه قارشی ساهب آغا بر آز بومشا براق یاری آلای بولسه طاغیده بر ایکی کون صبر ایدیوم یه ، آندن آریده قایتمه صه کیر ککزنی بیرورمن بیت ... دیدی

هما خانم — بار تلاکانکجه سویله ایندی الله بیرمکان طنچلقنی من ویره آلمام ایندی دیب ایشکدن چقار . ودنجی اچندن کنه « بونده بر یاشرین اش بار » الده بخشی قاره نك تملی تل لرینه آلدانوب قزنی آلوب قایتماغن من دیب شادلانه ایدی .

۱۳

ایکنجی کون ایرتوك ساهب آغا فرهاد آغانك خانه سنه وارد قده انی یانکی یوقسندن طرغان وقتده کوروب یانقه باروب اولتوردی . بوندان صونك اوزاقلامایینچه ملاده کلدی . اول کیلگاچدن ایکسی بردن آیاق اوزره طوروب آنی یوغاری اولتورتدیلر . بر چیرك ساعت مقداری آندن موندن سویلشدکدن صنکره حضرت ساهب آغاغه قاراب « نیکه چاقردنکز ؟ » دیدی

اول دخی « کرچه سزکه زحمت ومشقت بولسه ده بر خدمتمز وار ایدی رحیم ایتب شونی اشلاسه لکز » دیب جواب بیرار . امام — خدمتکز نی ایمش ؟

س — جاریه نکز فردانه خانم نی فرهاد آغانك دیملاوی بوینچه قسطونی لی محمود اسملیده بر یکتکه بیروو که اینه ایدك . حالبوکه بواشکه خاتنوم وقزم بر سیده راضی توکل لر بوزمان خاتونلرننك خلقی اوزنکزکه معلوم بیت یکتکه برده یوق جالالر یابوب اشنی

بوزارغه

بوزارغه ایته‌لر . بنوم حلقمنی اوزنك بلاسوك الله‌غه شكر . نیچه یلدان بیرلی محله‌مزده ملا بولوب طراسنك بریاراماغان یرمنی ایشتماكنسمك‌دو . آلارنك مقصودی قزنی زمانه (معلوماتلی) لرندن بروكه بیرودر . بن . ایسه آلارنی بزده سویمیوم . چونكه بیك كوبنی بله‌لر بزنك كبی قارتلارنی ایسكی فكرلی دیب برده یاراتمایلر . باری اوزلرینه اوشاغان كشیلرنی كنه سویه‌لر . شونك اوچون منده شیطاننی آلاردن آرتغراق كوزه‌من لكن حكمتی نه‌در ایسه بوزمان خانونلری آلارنی بیكراك یاراطه‌لر . الله صاقلاسون اكر بوقورماده اش دوام ایده‌چك بولسه بزنك برتبن‌للكده قدرمز قالماینچه حقمزده آلارنك « یوطی برتین » دیب كنه قویارلر .

امام ـ بوقنی سویلایسنك یخشی آدمنك هر یرده هر آدم قاشنده قدری بولاچاغی بیلكی لیدر .

ساهب ـ الای بولغاچ بن ناچار كشی ایكانمن چونكه اوزایوم اچنده قدرم یوق توكل چیتده .

امام ـ الله صاقلاسون ! سنكا كیم یمان كشی دیدی .

بلكه فاملیاك ایلان بوزلوشغانسنكدر ؟

ساهب ـ آلارغه قارشو كیلوم باری اوزدیكانمچه اشلرگه طرشقانمدر .

امام ـ بعض اشلارنی آلار دیكانچه اشلاسنكده دنیا یمرلماس بیت .

ساهب ـ خدای صلقلاسون !

فرهاد ـ آغابولارنك سوزندن برنرسه‌ده آكلامادیغندن ملانك تیل توبی‌ده تب تولق‌غه بارابانلاغاچ یانغش آنچه‌دین قوری قالورمن دیب قورقب آلارنك سوزینی كیسوب « جانم بوسوزلردن نی معنی چقدی بڭره‌سی اشنكز بولسه تیزراك بتورونكز ایندی . شوندن باشمزنی قوتقارایوم » دیدی .

امام ـ یاساهب آغاطاغی نی ایته‌سنك ؟

ساهب ـ نی ایتایم خاتونقز سوزینه قاراما نیچه‌هه‌تنكز ایله بواشنی بترسكز ایكان .

امام ـ بیك یخشی امابواش بنوم بلومچه برده بولوزكبك طویامی یخشیلق ایتامز دیب برفتنه چقارمایق .

ساهب ـ نی ضرر بولور ایكان افندم ؟

امام ـ بوندای اشلرده ضرر بتكانمی ؟ بوزمانی بلمی‌سنكمی ؟ ننده نیچكه خوفلی

زمان ایلکی شکلی حاضرده کوجلاب زوولاب بیرویوق . اشنی آقرین آقرین عقل
ایله اشلارگه کراك . یوق ایسه قاش یصایمز دیب کوز چقارب آلورمز .
ساهب ــ عجائب ! هیچ آندی اش بولارمی ؟ بن اوز قزیمه اوزم باش توکلمنی ؟
امام ــ نیك آلای بولسون سوزمنی آنکلامیسنك یانغش برناچارلق بولماسون دیمن .
هیچ بولماسه هماخانم نی ازراق کوندرورکه کراك اول قزنی رضا ایتار .
ساهب ــ کوردنکمی ؟ بن خاتونلرنی آدم زاتینه کرتمایچه آلار دیکایچه یورماسکه
ایتسهم حاضرده خاتونلرغه قول بولورغه ملامز کوچلی . امام افندی ! هماخانمغه
یارب ه اکر ایرلرگه قارشی کیلسانك پیغمبرنك شفاعتندن محروم قالورسنك) دیب
قورقتسانك بلکه بزدیکانگه کونر .
امام ــ سویلرگه سوزده طابارم . حدای نصیب ایتسه رضاده ایترمن .
فرهاد آغا ــ خاتون قز جاتننك آصاتلق ایله کشی ایتکانگه کونمه دکلارونی آنق
بلگانلکدن اشنده آخری ناچارلانب کتاردیب قورقب (امام افندی ! قز قوناقده
ایکن بولماسه طاغی برایکی کونکه صبر ایدوب طوراتق دیر
امام ــ بوده مقبول
ساهب ــ آغا قزننك بواشکه آصاتلق ایله کوتماسنی آنق بلکانلکدان فرهاد
آغاننك بونکلفینه رضا بولماسقه طرشماده فرهاد آغا کوزلرین قصوب تورلی تورلی
اشارتلر ایتب ساهب آغانی توقتاتدی . بوسوز ایله ملاده تورب چیغوب کیتدکدنصکره
فرهاد آغا ــ آه ساهب آغا برده بوقغه مشقتلنه سنك .
ملاننك سزکه باروی نی‌که کرك منه بن اونغای یولنی اویرتهیم دیر .
ساهب آغا ــ نچوك صونك ؟
فرهاد ــ نی بولسون نکاح اوقتو . مراد برده‌ه توکل منی ؟ بونکا سزننك
محلهٔ ملاسینك نی حاجتی بار؟ یوبدن کیو محلهٔ سنك ملاسی امامی کیلرده اشنی بترروالسلم .
س ــ جانم بزننك ملا حاضرده پرعقللی آدم بولغانلقدن ایلپ خاتونلرننك رضالغنی
آلورمن دیب اویلاغان ایدم . یوغیسه بوخصوصده بزننك امامنك بیك اولقدر
کیراك بولمادغنه بنده شبهه ایتمیورم .
ف ــ درست نکاح آنچه‌سی کیتکانده آچوایتب حضرت الهندای فسادلرچقارماسه
یاراراِیدی . .

س ـ صونك نیشلایوك افندی ؟
ف ـ نیشله‌سون ایته‌یوم‌من ؟ خانون‌نك رضالغنی آلوبرده تیوش توکل . لـکن بجوك بولساده تملی تل ایله قزنی ایوکه قایتاروغه تروش . قزقایتقان کوننی بکاخبر بیراسـبك بن کچ برملا تاوب آلوب باروورمن شونده نکاح اوقتار بزده اش بتار کتار . ترسه‌سنه صونی اورکه طاباآغزب مشقتلنه سنك ساهب آغا ایله فرهاد آغا بووجهله برایکی ساعت مقداری سویله‌شب اولتردقدنصکره ایکسی بردن طووب چنوب کیتدیلر .
فرهاد آغا بازارده برآز یورکاچ بار حالنی سویله‌مك اوچون یاش کیـو قسطمونی محمودنی اوینه آلوب قایتوب « ای محمود بو اشنی بتروکه سنکا وعده ایتدکم اوچون اوکنوب بته آلمایوم . طوغب اوسب بوقدر قیون اش کورکانم یوق ایدی . سن لافکده طب طنچ اولتراسنك . بن ایسه سنك اوچون بیك کوب زحمتلر چیکدم . سنك آزماز آقچه‌نکا قاراب نی قدرلی سودامدن قالدم » دیدی . بوننك بوسوزلرینه قارشو محمود برترسه‌ده ایتمانچه آلدینه قاراب تینك توره ایدی .
فرهاد آغا ـ یانکی‌دن سوزکه کروشب : یخشی بیلکه نیشله‌سه‌ده اشله‌رم اشنی یولغه قویدم . برار کوندن اش تماملنوز آقچه‌نی نیشلربز ؟ ایندیده کوتر دیه اویلامه تیزدن آننك اشینی بترا کرطاغیده ضوزا باشلاسنك بندن یاردم کوتمه براشنکه‌ده قاتشمام » دیدی .
محمود ـ نی سویلاسنك فرهاد آغا ؟ الله صاقله‌سون بنی آلدارجیب اویله یسنکمی ؟
ف ـ دوست ـ آلداماز سنك لکن بوخصوصده کوب اغزم پشدی . شونلك اوچون خاطرنکا فلانونکا قارامایوم .
محمود ـ بجوکده بیرلمی قالماز .
ف ـ قچان اشنی ؟ بتکاچمی ؟ یوق افندم بن اش بتوینه قارامیوم
محمود آغا ـ وحیم ایت حاضرده بانمده آقچه‌م یوقدر اینکاچ بیرلمی قالماز
ف ـ حاضر آقچه یوقمی ؟ آلای بولغاچ قولنغه آقچه کرکانچی بقده‌ده غیرت یوق
م ـ شفقت ایت آبزی ! برایکی کونکه مهلت ویرشول کونار آسنده بجوك بولساده طابوب کیتروز من
ف ـ منه آلای بولغاچ سنکا اوچ کون صروک ایله ویکسل یازامن شونکا قول قویارسون
م ـ ای افندم کوبدن شونی ایتورکه کیرك ایدی بونکا چاقلی بن سنك اینکانکا قارشقانم بارمی ؟ بزدی کشیکا اوچ بنك غروش آقچه منی ؟

فرهاد آغا — « کیترگز قلم قاره صاوت » دیوبلان بالالر چقاروب بیرهلر . فرهاد آغا محمود لقندیدنك آلدینه قوینکزدیر محمودنك عمرنده قولنه قلم کاغذ توتقانی بولماغانلیقدن شاشوب آپطراب بالمیوم دیب ایترگهده قیمایذچه (بن یانکش الله‌نرسه یازارمن سز اوزنکزنی تله‌شکز شونی یازنکز بن یازنی قولغنه قویارمن) دیدی .

ف — یوق منوم آلای اوز قولوم بوتوزغه یارامی آل کاغذ منه‌من ایتایوم سن یاز . محمود آغا اوطزبش یاشینه یتوب توشنده بیله قلم توتمادیقی حالده خاضرده فرهاد آغا قاشنده املاء درسی اوکرنمه‌گه باشلاسه‌ده نیشلاسون بزده یابوشمی شول . بر ایکی طاباق کاغزنی‌ده بلجراتب تاشلادی قاره یالی . یالی بالچق اشاغان بالالر کبك اغزی قاپقاره بولوب بتدی . نجلك گنه ایتسه‌ده اشی پشمی . آخرنده اوّلی آخرینه اوشاماغان بر زاییسکه یازوب قول قویوب فارهاد آغاغه بیردی . بواش بتکاچ باشقه سوزلرگه کرشه‌لرده لکن محمودنك کل قز طرفندن سویلته‌سی کیلوب : (بوطوغریده اونطولمازلق بر یخشیلق ایتدك عمرم بویچه دعاچی بولورمن) دیر بوسوزلردن فرهاد آغانك طاغی کیفی کیلوب بنه‌دن برایکی ساعت اغر داشوب اولتوردلر . محمود ساعتنه قاراب جوقلار وقت یاقنلاشقانلغنی آکلاغاجده فرهاد آغادن قایطورغه رخصت صوراب چقوب کیتدی . فرهاد آغا اوز آلدینه قالغاچ (ها ! کوردنکمی) منه‌شوشلای کیراك آلقان‌نك آناسون صاتقان‌نك آتاسنی تاتمق تیوش اوگوز بولماغایی جورط بولسون بالالرغه سوت بولسون » دیکیان شیکللی قز یخشی ایکان یکت یمان ایکان بزلنك آنده نی‌اشمز بار باری بزکه اوچ بنك بولسون بواوچ مینك بر آزجونسزلرنی دانکه کرتار » دیب معردانب اولتردقدنصنکره یوقلرغه یاطدی ایرته‌گونسوق محمود ایدن‌اوك طورب بازارغه یوکرور . هماخانم صاحب آغانك اوینده بریوزقلق بولمیقنی آکلادیقندن اول نچه‌ه نی‌قدر سویلاندرب قاراسه‌ده آغزندن ایلمکی قانی سوزلر ایشتمایچه بالعکس تملی جوابلر آلوو . بوسیبدن آنی طاغیده صناب قارامق اوچون (قارت) برنجه کوندر یانمزغه یانکی کورشیلر کیلدی هرکم کروب حاللرن بیلوب ایسانلاشب چقدی . بز هیچ آیاق باصمادق اگر معقول بولسه بوکون بزده کروب چقساق نجوك بولور ایکان ؟) دیر .

صاحب — صونك آلار کیم ایمش ؟

هما — كيم اولدقلرونى آنق بيلميوم لكن كشينك سويلاوينه كوره بيك يخشى كشيلر بولورغه تيوش كركان آدملر بارسيده ماقطاب بتره آلمايلر)

صاحب — آغانك بونداى تربيه‌لى سوزلردن عمرنده حظ الورلق بولماسانده فرهاد اغانك اورتوى بسوينچه خاتوننى تمسلى تل ايله آلداشترب قزنى قايطاروتو نيتنده بولغانلقدن تلرتسلامز بيك قيونلق بله دنكلاب تورب هما خانم‌نك كونكلونى طابو اوچون مريم ابى ايله كروب نچقارغه رخصت بيردى . هما خانم اوچون ايرننك خلقنى هيچ كمدن صورارغه حاجت يوق ايدى . بو رخصتنى‌ده كورشيكه كرمسى كيلكاندن سوأل ايتميوب بيگرا گده قارنيى صنامق اوچون اولديغندن بو مرتبه‌ده ايرينك آچق يوز ايله جواب بيروينه عجبلانب (بونده طاغى بربوزوق فكر بولورغه كيراك) ديب صاحب آغانى يالغز قالدرب مريم ابى ايله حماد افنديكه كروب كيتكاچ اوينده يالغز قالغان صاحب آغا اوزاوزينه (آه بچونمز قارچق ! بواشلاكانلرنك برده چدارلق حال توكل اماني جاره قوزغان توزاق وحيله‌لرم بار . اگر قزنى برمرتبه اويكه كرتسام سزنك رضا لغكزغه فلانكزگه ايلانسويده قاراماز ايدم . اى ناشقان قادن ! ازم اويونى آلمدردى ديسنكمى ؟ بوندن بولاى سزنك عقلنكز ايلان يورور ديسنكمى ؟ الله بولارغه ايرك بيرماسون ! بولار بخشلق ايله بنوم سوزمنى توتوب صرف وعادتكه ايرور كيشلر توكل . بولارنى جيكساك بارى جبر وطاياق ايلان جنكارسنك آزغنه ايركنچيلك بيردنكمى ؟ ايكى اوچ كون طاغى زحمت لنورگه كيرك) ديب تلكانچه سويلنسه ايدى كه اگر آننك سوزلرين برم برم يازسانك يكيدن بر كتاب بولورلق ايدى شو نسيده بترلك كه خاتون قزنى برده آدم چوطيته طيقماسچه آلارنك آدم شكلى انسانيتدن وباشقه دنيا اشلارينه كروشوب سوزسويلاولرنى اوزشريعتنه مخالف كوره ايدى (نچونكه اول اوزينك بارعادتنى شريعت ديب بله ايدى طوغريسى ، دين وشريعتنك نى ايكانن لايقيله بلمى ايدى) صاحب آغاى تلاگانچه اوترب اولترسون الى بز كيلايوك آبصطايلرنك حالنه . هماخانم حماد افنديلرنك ايشك آلدينه كركاچده بولارنى باصقچده قارشى الجوب آلوب بوقارغى قاتده بيك زمتلى بربولمالگه آلوب كرودلر ! بووقتده حماد افندى ايكنچى بربولمادة باشقه برقوناق ايله سويلاشوب اولترا ايدى . هماخانم‌نك كركانن كوركاچده بوخصوصده تورلى اويلادغه توشمش ايدى . اوى ايالرى ايله بينمك كيلوشوب

خلفره

کینکاشلکدن ، هما خانم ایکی اوچ ساعت مقداری اولتروب بیك ضور قدو خرمت کوردکدنصنکره قایتوب . بولاردن صونکره حماد افندینك قوناقلرینه اوزیقلامابنجه کنکاشلکدن ایکنچی بولمه که چقوب هما جانم بوکیلونّدن قزی ایله برکنکاشده اولغانلقنی سیزوب شادلاندیغندن کیمونه صیمیای ایدی .

هماخانمنك کروندن قزنی قولغه آشرو خصوصنده بیك ضور فائده‌لر کورارم دیب اویلی ایدی . چونکه خاضرده زیارة‌که قارشی زیارة سلطاوی ایله قزننك آتاسی یاننه‌ده کروب اولتورورغه بولاایدی . هماخانم ایسوکه قایتقان وقتده صاحب آغاده همان ایلکی اورننده اولترماقده ایدی . هماخانم ایشوکدن کرر کرماس صاحب آغا تمکی یانجیغننك یوقلوغنی بهانه ایدوب طاوش چغارورغه ایسته‌سه‌ده تیزولك بواوبندن قایتوب یومشاقلق ایلان کنه (جانم ! نیکه بوقدرلی اوزاق طوردنك آخری یانکی کورشیلر کوب قزقلی خبرلر سویله‌کانلر درده شونینك اوچون ایرلوب کیته‌آلماغان سنکدر .) دیه یاشقه براوصال سوزده ایتمادی .

ایکنچی کون ایرتوك هما خانم‌نی چاقروب یانکی‌دن دیدیکه « بوکجه نچوك بولسه‌ده قزم‌نی آلوب قایت بیك کوراسوم کیلدی ، ازراقغنه آورو بولسه‌ده قارامسه ، قارتنمك بوسوزلرندن هماخانم جسارت آلوب (کیچه کچ یانکی کورشیگه سزده کره‌سکز قالغان چونکه حماد افندی اسمنده براوغلنری بارکه ماقتاب بترلك توگل . هر یاقدن یاراطرلق بریاش یکت‌در . بن باری برگنه کوردم الی‌ا گرسزده کورسانکز ایدی برسوز ایتماینجه فردانه‌که لایق کورور ایدونکز . قارچقنّنك بوسوزینه صاحب‌نلك یسوراکی آستی اوستنه کیلسه‌ده آچولانو فائده بیرمازلك بولغانلقدن ایپلیکنه « شولایوق هیبت‌مئ ؟ دیر طوغریسن بوصورة ادام‌لرکه بونداي صبرلیلق بردم کیشلماسه‌ده لکن آنده صانده تحمل وانسانیت اثری کوبونیده یالغز برار فائده اوچون اوله‌چنی هر کمکه معلوم بر حالدر ؛ بوسوآلنه جواباً دیدیکی : ای تحسین ومدح ایدولوراك برحالده درکه سینده برکوروده‌اوك یاراطرمنك ، لکن برعیبی وارکه بسنك ازلیکانك کبی ایسکی فکرلی چیلن قالي اولمایوب تربیه کورمش معلوماتلی بریکت‌در . بولغانلغی بوزینه‌اوك چقوب طوره .

صاحب - آلایمئ ؟ یاراد صوراشب بلور بز خاضره انی سویلاشیب عمرنی اوتکازار وقت توکل بار آیزوك قزنی آلوب قایت بیك کوراسم کیلدی .

هماخانم

هماخانم بوسوزلرنی ایشتکاچ شادلغندن کولما کینه صیمایچه شوندوق قزنی آلوب قایطوورغه کیتدی .

ساحب آغا یالغز قالغاچ — « کوردنکمی بولارنی ؟ اویومنی باشمه یغاچقلربه ایندی بولار بلان نچوك کیلوشرکه کیرك . باشمه طاغی بر عرفان چغارورغه ایته‌لر بیت . بولارغه برایکی کون یاقتی یوزویردمده بوقدرلی بلالی سوزلر ایشتیدم هی !

بولارغه هروقتده ایرکنچیلك ویرسنك آلارنك سوزی‌نك اوچی قویرعی یتماز ، یکیتلرنی تربیه‌لی ، معلوماتلی خلقلی دیب ماقتایلر بلکلی بوده عرفان کبی زمانه جاهل لرینك برسیدر . بن‌اعلیه فرهاداغا کبی دوستومنك سوزینه قناعت ایتمایوب سکز اون کوندن بیرلی اوزم تیکشروب طبیعتی طبیعتمه . عقلی عقلمه طوغری کیلکان هراشده اوزمه اطاعت ایتوی بیلکلی بولغان بریکت نی خاتونلر سوزینه قاراب طاشلاب الله‌قایده‌برده کورمکان‌اشتمکان‌بلمکان کشیکه بیرایم‌منی ؟ یوق‌بواش بولماس . ماقتاولرینه قاراغانده دورت بش یلدان بیرلی صناغان‌لرایکان دیب‌بلورسنك . باشن کوککه‌گنه تیکرمای‌لر و آی انصافسزلر ! منه‌سن بولارغـــه رعایت وحرمت ایت ایندی یاقتی یوزکورساتوب تملی سوزسویله نرسه‌لرینه ؟ اتلك‌لرینه‌می ؟ ایرلرینك سوزین طوطماینچه اوزبلدکلارونی اشلاب یوروولارینه‌می ؟ سبحان‌الله !

الهی ! ایرلرنی خاتونلر قولینه توشرمه ! ساحب آغا خاتونلرغه‌ایلکلکی عادتی‌اوزره دوشمانلغندن اغزینـــه نی کیلکان شونی سویلنـــوب اوطرسون . اما هماخانم (سنکلی‌سنه) باروب یتکان ایدی . فردانه خانم انکاسنك کیلکانینی کورکاچده ، عجبا طاغی نندای خبر کینورور ایکان یخشی‌می ؟ یمان‌می ؟ دیب اویلاوندن یوزی آپباق اولوب آناسنی ایشکدن کرکاچده یاننه یوکروب باروب (انکای ! زنهـــار تیزرك سویله جانوم طلمچلانوب توردون سوینچ خبرمی ؟ یاخود کوینچ خبرمی کیتردنك ؟ دیدی انکاسی — قایغورمه قزم سن تلکان یخشی خبرنی کیتردم سنك الك ضور وسوسه‌نك انکایك حقنده اولدیغنی بلـه‌من ایندی بوندان بولای انکانك

خلقسزلغنی اونوطوب تام برانسان فرض ایت . اوزمده بلمایوم خدادن وقت بندی؟
انکایك حاضرده بوتنلای فکرنی اوزکارتدی ایلککی قزولق واوصالقلری بتوب
برینه ملایم وحلملك کیلدی . حاضر کورشانك اوزنکده ایترارسنك نی کبه
سویلاسنکده کشی شکلی قولاق صالوب دنکلاب قنه طرا بونتك بوحالنه بیك تعجب
ایتدم . بواراده هما خانم نك قز قرداشی طاوشسز طنسز طوروغان فردانه غه قراب
(یاقزی) نیکه بیك ایسنّ کتدی بلکه الله تعالی طرفندن بر عنایت ابزشکاندر .
چونکه بوندای اشلرده ایتی درست بولغان کشیلرگه مقصودلرینه ایرشوگه سببلر
توغری کیله تورغان . سزده نیکز پاککدر بسماه علیه . جناب حق رحمتن
صالمشدرده . بوندای براش بولغاندر بونتك ترسه سنه شاشه سکز ؟) دیدی

فردانه خانم ــ الله بیرسه ایدیده شولای بولسه ایدی لکن آناسندن طوغان بیرلی
طوطقان بوعادتنی اضاقنه برایکی کون اچنده آلشدروی محالدر .

هما ــ قزم بوندای سوزلرنی سویله مه الله تعالی نك ترسه که کوچی یتمی ؟ اگر الله تعالی
ساهب اغاغه مرحمت ویروب بزنی حمایه ایتدرونی تلاسه دکل طوغاندن
بیرلی توتقان خلقنی بلکه یتی باباسندن میراث قالغان چونسزلکلرنی بولسه ده
طاشلانه بیلورم .

فردانه ــ درست منده بولارغه ایتمیوم لکن اوزمزنك بو وقتقه قدر بولغان
بختسز وکیمچلکلرمزنی واتکایم نك خلقسزلقلرنی اویلاب اوزمزنی بوندای
انعاملرغه لایق کورمیوم .

هما خانم بوجوابنه بر آز قزاز بر آق فردانه ! دنیاده بر گناهنك عفوی حقنده امیدسز
بولمق آنی اشلاودنده یمانراقدر . سن آنی بیلکه جمله مخلوقاتنی یاراتقان الله بر ساعت
اچنده بیننه هنك بار گناهلرنی عفو ایدب دولو رحمتلرینه مستحق ایدر .

فردانه همان شبهه سی کونکلندن کتماکان (ژ) تهاو سوزیله انکایم بیك اوشانامم کیلمی
اتکایم نك بو درجه ده آدم چیلمك گه ماك اولدیغی درسمی ؟

هما — ای قزم الله یالغزان سوزیلر دیب اویلیسنکمی؟

شول آراده هما سوزنی ایکنجی که بوزوب باروندن، بیکراك بچه کیچ یانسکی کورشمز جماد افندیلرنك ایوینه کردم. سنی بو درجه ده قدر حرمت ایتدیلر اویلرسنك بر برمینه حاجت ایکان دیب حاصلی هر ممنون ایلدکلارنی وجماد افندی نك نزاکت ولطافتنی ساهب آغاغه سویله دم. بو یکت بزنك فردانه گه لایق ایکان دیبده قویدم. اتکا یکده بو سویلاکان لرنك درست بولسنه آغزده آجلیمچه قزنی آلکا بیرور مو دیدی سوزیمدن نیشلادکه بلمینچه و بو شادلغمه بسی ده اوزطاق ایتمك اوچون تیزوك موندە کیلدم.

منه قزم اوزن سوزنمك قسقه سی بو.

فردانه — آه! انکایم قربانك اوله یم بونه قدر خیرلی خبر؟ بونی درجه ده شادلق. الهی! سنمی احسان ایتدك بو مساعده نی؟ هما خانم — بو وجهیله نابجانی سویلاب فردانه دیه سوینب کیجه که چاقلی کوئی اونکا زدیلر. کیچ بلك اوغلنه یاراخوط کیتر وقت یتکاچ ایکسی بردن علیعه خانم گه ده رحمت الله غه طابشرقه ده دیب چغوب کیتدیلر.

١٠

حماد افندی اول کون استانبولدن ایرته رك قایتوب یوغاری قانده اوز بولماسی نك تیرازه سی توبنده باشی آجق تیك اولتوراقنی سوماد کیدن فرانسزچه (آندباندانس بلژ) غزته سنی اوقوب اولتورماقده ایکان. آنکسزین اوزامنك ایکنجی یاغندن کیلگان ایکی خاتوننه کوزی توشدی. دقتلب قارادقده نصکره هما خانم نك فردانه نی آلوب قایتقانینی آکلادی. حماد افندی فردانه خانمنی کوردکده نصکره شادلقدن غزته اوقونی اونطوب کوزونی توباندن آلماز بولدی. فردانه خانم ده حماد افندیلر نك اویلری طوغروسنه یتکاچ؛ بنوکلیسی نك بولماسنه کوز قرینی صالوب آتی قرزه توبنده کورگاچ عشق یالقنلری نولارینك طاقتنی بتروب کوچ حال ایله اوینه قایتوب یتدی.

فردانه خانم اویلرینك توباتکی قانده براز خالی جیدوقدن صونکره یوغاری قاطقه چغوب حماد افندی بولماسنه قارشی بولغان تیرازه نی آچوب یوراك یاندروچی نظرلر.

ایله سوکلی سنه قاراماغه باشلادی . بو باقشلر حماد افندیگه نی درجه‌ده تأثیر ایتدوکی تعریف ایتمك ممکن دکلدر . بوندای محبتلی برمحبوبه قزنك نی درجهٔ تاثیر ایتدیکنی آنجق اول حاله دوچار اولانلر بلور . ایمدی محبوب ایله محبوبه ترزه‌دن ترزه‌گه کور تلیغرافلری ایله بربرسنه قلبلرینی آکلاتماقده‌لر ایکان . حماد افندی تیزوك اورندن قوزغاله‌رق کوزیله اشارت ایدب تیراژه یانندن کیتدی . بیچاره قز بونك نیدگه بولای ایتکانین بلمایمنچه آپتراب طرغانده ایشکلرونی کیلوب قاقدیلر ترزه‌دن قاراغاچده انکاسی ایکانینی بیلوب حماد آفندیمکده شوشنك ایچون کیتکانلکنه حکم ایدوب آناسنی قارشو آلورغه چقدی . انکاسیده قزنی کورگاچ « ای خانم ! صفا کیلدنك ، منه قزم رحمت شوشلای بولارغه‌تیوش بریرگه کنکاچ بیولوق آناکنی‌اونطماسقه کیرك .) دیب ریالنغان بولدی .

فردانه‌خانم بوکون توغاندن بیرلی ایشتمکان سوزلرنی ایشتکاچ شادلغندن طونینه صیمایوب ایلك انکاسنك آناسی حقنده سویله‌کن سوزلرینه‌ده ایشانماغه باشلاغان ایدی . کیچ ساعت طوقزغه چاقلی آناسی آناسی ایله‌تورلی طاتلی‌سوزلر سویلاشب اولتوردقدنصکره هرقایوسی اوزلرینك یوقی بولملرینه یوقلرغه یاتدیلر .

ایرته‌کوسون انکاسی ایرتوك طورب بازارغه چقوب کتکاچ عادتی‌اوزره یوقارغی قاتلوغی بولمه‌گه منوب ترزه‌دن قاراسه ، حماد افندینك ایلکنکی فورماده برخط کوستردکنی کورب آنك اوزینه یازلغانلغنی آکلادی .

حماد افندی‌ده خطنی حاضر آلدرماسه کیچ که چاقلی قالاچغنی تورلی اشارتلر ایله فردانه‌گه آکلاتدی . چونکه حماد افندینك استانبولغا چقار وقتی بیك یتکان ایدی . فردانه خانم سیزکاچ بوندای اشلرده فوق‌العاده مهارتنه مالك اولان مریم ابی نی خطنی آلوب چیقارغه کرتوب بیردی .

هماخانم مریم ابی اویده‌یوقلغندن آزراق شبهکه توشب قزندن قایده کیتدکینی سوأل بدار . قزیده (طیشقه چیقغان ایدی بوغای خاضر کیرار جوابنی ویرور لکن

هما خانم اوزینك وسوسه‌سون قزینه بیلدرمس اوچون سوزنی ایکنچیکه بوروب (قزم ! الحمدلله اتکاینك حالونی اوزکوزنك ایله کوردك بونکاده بوسوزنك وارمی ؟) دیر

فردانه خانم ـ آه ! اتکایم درست بولکا بردیه‌چکم یوق لکن اتکایم همان شوشی فورمه‌ده قالسه یارار ایدی آی بلمیوم نیشلر ایکان ؟

هماخانم ـ انشاالله شوشلای قالور خداغه دعاده تورایق ؛

بوآراده مریم ابی قوللنده بر آز صاوتلر طوطه‌رق اویکه کردی هماخانم (قایده ایدنك) دیب صوردقده کیچ آشقوب یورکاده اوی آلدنده قالغان ایکان شولارنی آلوب کردم دیدی ! بر آزدن صوك فردانه خانم مریم ابی نی آولاقده طوغری کیتروب ـ نشلادنك ؟ خطنی آلوب چقه آلدنکمی ؟ دیدی قارچق ـ ای خانم سنك خاطرك ایچون جانم نی فدا ایترکه حاضر ایدکنی یانکا بلاسنکمی ؟ منه سنکا تلاکاننك شوشی بولسه » دیب خطنی قویندن چغاروب توتدوردی . فردانه خانم بوننك اوچون قارچقغه بیك تشکرلر ایتدکدن صونکره خطنی اوقور ایچون اوز بولمه‌سنه کروب کیتدی ؛ خطنی چیتلری تورلی تورلی چچکه‌لر ایله زینتلنکان برکاغزکه یازولغان ایدی .

صورت مکتوب :

عفتلم !

کونکلوم نور جمالنکردن آیرلماغه بر درلو راضی اولمیه‌چه‌غندن بو آراده سزنك کورنمه‌دیکنکز اوچون بیك آز حسرت چکمه‌دم . اگرده کیچه کچ انکانکز التفات ایدوب اویمزکه کرمگان بولسه ایدی سندن بوتلای امیدمنی کیسه ایدم . چونکه چن محبت ایالری هیچ بروقتده سوکلی‌سنی کورمی طورارغه چدای آلمایوب‌بوننك اوچون درلو تهلکه‌نی کوزه آلدرملار . آه ! جانکایم بوندن ایلك اتکاینك بزنك بربرمزکه قاوشمزغه مانع اولمق آرزوسنده بولندغنی بیان ایدوب یازغان خطونك بنی نی قدر حسرتلاندردکنی بلسانك ؟ خطنك‌دن باشقه بنوم کونکلمنی جواته تورغان

برشی ° یوق ایکان اودە بنم تلفمە سبب اولە یازدی . جانانیم اوزمنی شادلاندرمق اوچون نیلر ایشلاب وندای بیتلر سویلادکنی تفصیلا یازوق قولمدن کیلمی . بازی بر ایکی مصراعنی گنە یازایوم :

بو اسف بو غم بوکدر الم * نە اولور تصویرنە یازار قلم

یە قدرة خانی خالق عالم * دفع ایت بونلاری احسان ایت جلال

نیتلە قولمزدن کیلمکان وکوچمز یتمکان برحالنی طبیبی خالقمز اولان براللهغە طاپشرب کونکلمنی جواتە بیلیورم . آە ! جانم بو حاللر هر ایکمزنک بربرمزنی چن وحقیقی محبت ایلە سودکمزە دلالت ایتدکیلە افتخار ایدرم . نصیب بولسە بلکە بر کون بزدە قاوشب راحت وشادلق ایلە عمر کچوررمز . حماد .

بو خطنک تأثیریلە فردانەنک کوزلری یاش ایلە طولوب اوز اوزینە (بلمازسنک بو سوزلرنی جانکسایمنک قلبنە الله صالغندر . اگر انکسایم آزراق آنکا کرسە قاوشورمزدە امید ایتامن .) دیدی .

فردانە خانم تورلی امیدلردە اوطرغان وقتدە ایکنچی یاقدن انکاسی آنی حراب ایتارگە یوری ایدی . چونکە ساهب آغا فرهاد آغا ایلە ایلتکی ایتدکلاری وعدە بوینچە آنکا بارب قزنک قایتقانن خبر بیردکدنصنکرە اشنی شول کیچ بترماکچی بولوب شکرانەلر آلوب ودخی فرهاد آغانک اویدە خدمت ایتراوچون حاضرلگان ایکی یکت ایلە برلکدە اوینە قایتدی هما خانم قارتینک بر اویلاماغان وقتدە بوندای نرسەلر آلوب قایتوینە شبهە ایتب (بولار نرسە) دیبسوزار ساهب آغادە قصقە چنە (کیچ کیلاسی قوناقلر بار بن بولارنی یخشیلاب حاضرلە) دیدی هما خانم ب قارتنک بو سوزلرینە بیک اشانب یتمکانلکدن اوز اوزینە :

الله خیرلو قیلسون نی بولسەدە بو آدمدە برحیلە بار » دیدی شولای بولسەدە اوزینک شبهەسنی قزی ایلە مریم قارچقغە سیزدرماز اوچون ساهب آغانک قوشقان اشلرنی اشلاب یوری ایدی ، ساهب آغا آلوب قایتقان یکتلری ایلە توبانگی قاتدە آشاب

اچدکدنصکره اویلرونی جیشدرورغه باشلاب قوناقلر . کره تورغان بولمه‌نی زینتلگاچ اورامغه چیغه طرغان ایشلک یاننه بر لامپه یوغاریغه چغه تورغان باصقیچ باشنه‌طاغی ایکنچی لامپه آسدوروب اوینی بردرجه‌گه قدر تزیین ایتدره‌رك براورندقعه اولتروب قوناقلرنك کیلوینه منتظر قالدی .

هرنرسه یوقاریده سویلدکمزچه ایشلنوب اویك اچی منور . اولارق یارلامقده اولدغی حالده ایشلك شالطر اتلدی . خذمتچیلر یوکرشوب ایشکنی آچدیلر . صنکره فرهاد آغا الده اوله‌رق ایرلی . واقلی آلتی یدی کشی اچکه کردیلر .

ساهب آغاقوناقلرونی کورگاچده جیشدرلغان بولمانك ایشکی یاننه کیلوب (بیورنکز !» دیدی . بولمه‌گه کروب بر آزوقتنی (سن آنده اوطرایده من مونده اولطرم) دیب اوزدرودقدنصنکره هر کم اورنینی طنابوب اولتردی . بازسیده ساهب آغا ایله ایسانلشدکدنصکره . آندن بوندن سویلاشب (قهو) « کوفی » اچدیلر . بو آراده فرهاد آغا سوز باشلاب ـ حاضرده زمانمزنك موده‌سی بولغان غزته‌لر باربیت آندانده برایکی سوز سویله‌یك یوق ایسه مجلسمز بتون مجاس گه حساب ایدلمایوب بر بوچاغی کیتك عدایدلور . بوکون غزته اوقغانکز بارمی ؟ قوناقلر آراسندن اوزون بویلی بیك صنوق یوزلی برکشی یمسز قالون طاوش ایله « ایی بن اوقودوم »

فرهاد آغا ـ صونك نیلر بار ؟ دیه صوردقده « خیر افندم الله‌نیندی یاط خبرلر یوق » دیدی بوسوزلردن صونك فرهاد آغا سوزنی مقصودقه کیتروب ساهب آغاغه قزی فردانه‌نی قسطمونی لی محمود صوردقنی بیان ایتدی . ساهب آغا هرنه قدر بوآشدن ایللك‌دن اوك خبردار ایسه‌ده نازلنعان بولوب (بلمام نیدن درایسه قزیمز ضور کیاوگه بارونی تله‌می نیچه مرتبه ایتوب قاوساقده بردرلو رضا ایته آلمادق) کبی برکتو معناسز سوزلر سویله‌دکدنصکره قزنی بیرماکچی بولوب خذمتچیلرگه‌ده براشارت ایتدی آلارده تیزلك ایله ایکنچی یاقده حاضرلنکان شکرلمه‌لرینی چغاروب اوستالگه اولتردیلر . قوناقلر کیترگان نعمتلردن آش آشی شادلقلرندن بیك قچقروشب سویلشه باشلادیلر .

بو وقتلر بیچاره فردانه ایله هما خانم قایده؟ ونی خالده؟ ونی خالده ایدکنی بلسه‌نکز ایدی؟
هما خانم مذکور قوناقلرنک کیله‌جکنی صاحب آغادن ایشتکاچ تورلی وسوسه‌لرگه توشدیکن یوغاریده سویلاگن ایدی. واقعاً صاحب آغانک اول کوڭلگی اشلرندن بیك آپطراب وقوناقلرنک نی اوچون کلدکلاری‌نه عقلی یتمای ایدی. بو خصوصنی طیشده‌غی خذمتچی‌لردن صورابده برفائده‌لی جواب آله آلمادی.
همان کوڭلی تشویشدن قورتلمادغندن قوناقلار اولطرغان بولمه‌نك ایشکی توبنده نی سویلاشکانلرونی دیکلاماغه باشلادی. بو آراده سوزنك قزی حقنده اولدیغنی آکلار آکلاماز عقلی باشندان کیتوب کوچ حال ایله بر بولمه‌گه کروب هوشسز بولوب یقلدی برنیچه مینوتدن صونك بر آزایسنی جیسه‌ده تی‌نك در در قالتراوی ایله یوراکی‌نك بیله‌نوق قاغوندن قیملدارغه حالی اولمادغی آکلاغاچ قانلی یاشلر توکب اوزاوزینه (ای الله! بونه چیتون حاللر؟ بیچاره قزم‌نی نی ایله جواتیم؟ ایلکی سوزلرم یالغسان ایکان دیب نی بیتم ایله‌سویله‌یم؟ خاضرده اول قایده‌ونی خالده؟ ونچوك یانته بارایوم؟ دیب خسرتلنه ایدی اینك بیوك قایغوسی اوزینك بوقدر ناچار حالگه‌دوچار اولمه‌سی ایدی نچونکه آزرق‌حالی بولسه قزی یانته باروب آنکا تورلی تسلی‌لر بیرور ایدی حاضرده بوکیفسزلکی ایله قزی یانته بارسه‌ده باری آنك خسرتنی آرتدرودن باشقه براشلی آلماوینی آنق بیله ایدی. زیرا فردانه خانم قوناقلردن وایشدن خبرلردن برنچه خبردار اولغاچ قصقه‌چه اوزینی آناسی آلداغان ظن ایدب آندن بیك نفرتلنوب بر بوچاقغه کروب آه وزار چیکمه‌که باشلادی. ودخی بو آه وزار آراسنده قوناقلرنك انکاسنه خطاباً (طوی خیرلو بولسون!» دیکانلرونی ایشدوب بتونلای امیدسز بولاراق وبوندن صونك هیچ برشادلق کورمایه‌چکنی بیلدکندن صاچلارین جولقوب بیتلرن طرماب قانلی یاشلر توکب آغلر ایدی. بوقایغو وخسرتلی لك‌لری آراسنده سوکلی حمادی، وانك بلان سویلاشکان سوزلری خاطرینه کیلوب «اوف! بی‌وفا دنیا» سندن برفائده اولمیه‌جغنی بیك بیله ایدم دیر حمادافندینك انکاسی حقنده سویلکان هر بر سوزلرینه برمعنی وبروب اوزینی تلف بولودن قورتاردیغنه بیك ریخی

ایدی

ایدی .یانکادن سوزگه کروشب (خطمده‌ده‌اوقودک‌الی‌همان‌شول اعتقادده‌من بخشی بلکه فردانه‌نی‌براجلدان‌قوتقاروب عمرونی‌اوز آندردم دیب اویلامه . اصلده‌بختسز قز ایچون بریکت‌نك غیرتندن نی‌ثمره چقار ؟ درست سنك غیرتك بنی دنیاده برنچه‌کون یاشاتدی .لکن راحتده‌توگل عذابده . طوغری سنك سایه‌نکده یانکی‌دن دنیاغه کلدم عمرم یکاردی لکن درد بلادن باشقه برنرسه کورمکلك نصیب بولمادی . حماد ! بوندنصونك اول محبتلی وطاتلی سوزلرونکنی کیم‌که سویلر ایکانسنك ؟ وکیم دیکلار ایکان ؟ حاضرده فردانه قولکدن اچقندی . فردانه بودفعه قورتلوی ممکن بولماغان بربلاگه ایلاکدی . قورتلسه‌ده بوندانصونك راحت کوروی بیك شبهه‌لیدر . اوف ؟ سوکلوم بنوم بوحالده اولونه ماقطانمالیسنك بنوم تلف اولومی حقنکده خیرلی دیب بیل چونکه حاضرده سنکا بنی آلودنده قبرم اوستنده آغلاب اولترماقلق بیگراك آوتقدر . هرنه قدرسنی حسرتلندراسم کیلمامه‌ده سنك بنی یاطلر قولنده کوروب یوراکنك یانه‌جقنی بیلدیکمدن اوزمنی اجلگه تسلیم ایده‌جکم اوف ! بونندای چیتن حاللر . آه ! ظالمه انکایم کاشکی بوجانی آپابلرده ایتکان بولساچی کوبدن دنگز یوبنده بولوب بوحاللردن قورتلغان بولور ایدم . آه ! ساع بول جانکایم حماد ! فردانه‌نك حرفان بلك یانینه کینه بیت) دیب کوزندن اوط اوچقندای‌اننسی یاشلر توکب اغلر ایدی . بچاره قزنك بوحالنه نندای طاش یورکلی کشیلر بولسه‌ده قزغانب یلر ایدی بوآراده انکاسینك ظالملکنی ایسینه توشروب آه ! مرحمتسز آدم . قزك تلف بولوب حاضر جانی تسلیم ایده‌جك بوکناه‌سز قزکنك تلفنه سبب اولدیغنك اوچون خدا قاشنده نی جواب ویرورسنك ؟ دیر ایدی . فردانه خانم بوقایغولرنك بولای . آه و آه‌ایتوبلان گنه بتمیه‌جکنی بیلدکندن آقرنفینه اشخانه‌غه کروب آشخانه‌ده ایلکدن آلوب قویغان زهرنی آلهرق یترلك قدری صولی صاوطقه صالدقدنصنکره ایلکی اولترغان بولمه‌سنه قایتدی .

مریم ابی گرچه فردانه‌نك آشخانه‌غه کرگانی کورسه‌ده بوندای اش بولور دیب برده کونکلینه کیلمگان لکدن آنك نشلاب یورگانی التفاتنه‌ده

آلمغان ایدی . بختسز فردانه بولمه سنك بوچباغنه کروب آغولی کاسه‌نی
قالطرغان قوللری ایله طوتوب اوز اوزینه (اوف ! فانی دنیا) آه وفاسزلق سزنی
قدر مرحمتسز وظالمسنکزکه بزنك کبی یاشلرنیده آزراق آیامیسنکز سزنك شفقتسز
لکنکزنه چدآی آلماینچه منه بن اوزمنی هلاك ایدرکه قرار ویردم) دیه‌رك زهرنی
اچوب اجلنك کیلوینی کوته باشلادی زهرلی سومعده سنیك آمتنی اوستینه کیتره
باشلاغاچ طاغی سویلنه باشلاب — ای اجل ! اللهبن اوزنکنی تلامیوب اصینکنی
ایشتکاچده دتروب طرغان کشیلرکه کلمه کیلاسنمکی ؟ منه بن اوزم رضالغم
ایله سنکا طاپشرلماق ایچون سنی کوتوبه تورام . اوف ! سنك کیلوینکی بشوم
کبی امیدی کیسلکانلردن باشقه برودهله‌مزوهیچ کمنی شادلاندرماز بلکه یورالرنی
سیزلاتور اما بنده سنکا قارشی چقاروب سنی ردایته طرغان برزمه‌ده یوق
شونك اوچون سنکا بویتمنی ایکوب تورامن . ودخی سوزنی کیسماینچه
دیدیکه — ای ظالم اتکای ! سننك ناداملغنکدان بن نیلر کورمادم سننك
جونه‌زلکلرنکا طاقت طوطه آلمای دنیاده طرودان اولونی اختیار ایتدم .
ای ظالم اتکای ! بن سنك یالغز قزنك تنم تنکدن قانم قانکدن ایدی . بونی قدر
خورلق ؟ برقزنکنی هلاك ایتوب آچونکنی باصمایقچی بولاسنك . سننك برنجی
مقصودنك بزنك کبی ترقی فکرنده بولغانلرغه کون کورستمایوب بتون ملتمزنك
کوزنی قابلاغان جهالت پردهسنی کوترماوده‌در . مدنیته بوقدر دشمانلغنکدن
عرفان بکنی تلف ایتدك . وبنی ده خراب ایتمك اوزره سنك احتمالکه جماد
افلدینی ده هلاك ایترسنك آه نادانلقنی لر ایشلاتمی ؟ اکر بار نادان کشیلرده ظالم
اتکایم فکرنده بولسه‌لر ملتمزکه الله نندای ضررلر یصارلر آه شریق مدنیت !
اکر سننك دوشمانلرنك بارسیده شوشلای یاوزنیتلی بولسه‌لر طاغی نی قدر
افندیلر سننك یولنکده قربان بولورلر ایکان ؟ متعصبلر سنی نی چاقلی بترکه طرشسالرده
برکون حقیقت وطوغریلق میدانغه چیغوب بزدن صونکغیلر برکوننی متعصبلرنك
موینلرینه آصلنوب یوررلر . عرفان بك بیلك یاشدانوك مدنیت اوچون قربان
بولدی

بولدی بنده اوزاقلامینچه آننك آوتندن کیده‌چکم الهی ! ایندی باری حادثه‌نی صاقلاب بزنڭ حالمزکه توشرمه . الٰهی ! سڭا معلوم در که عمادم دولو دولو فداکارلقلر ایدوب خلاص ایلدی . تسلی ایتدی . چن محبتله اوزینی سومکه تشویق ایتدی بز بزمزنی امرك اولان اتکه‌سز (طابسز) محبتله سومککده ایدك . بر برمزده اوزلمز عشق حبی ایله باغلانمش ایدك . لکن نه‌چاره‌که ظالم اتکایم بوکاده لعنت اوقودی مڭه منده شونڭ اوچون هرکم تسلامی طورغان صفوق اولومنی بوطنچسز دنیاده طرودن ارتق کوردم .

ای ! اولوم ! تیزرك کیلده اتکایم ظلمندن ایزلمکده اولغان ضعیف قزمنی طوبراقلر آستنه ایلتوب راحت یاتوینه سببچی اول . بونی بستردکدن صوڭکی صارغیوب صولماغه باشلاغان یوزی وطرناق اوچلری کوکارمکه ومعده‌سنه (آش قازانی) غه کرکان زهرلی صو یوزا کلارونی تالاماغه باشلادی تلف بولونی هر نه قدر اوزی تلاسه‌ده ده بوار آده دنیا آرزوسی ایسنه توشب (اوف) ! فانی دنیاسنده هیچ بر مرادیمه ایریشه آلماینچه بیکارغه ! وبوشقه کیده‌من) بیك قیونلق ایلان قیملداغان قوللرنی برله کوکرا کلارونی طرمالاب جان آچیسنه چدای آلمای اوزین آری بیری ارغته ایدی . آخرنده بارقوتی ایله اوف ! دیب قچقردی . فردانه‌نڭ بوطاوشنی آشحنا نه‌ده حیران قالب اولطرغان مریم ابی ایشیدب تیزوك فردانه‌نڭ بولمه‌سنه کردی . فردانه‌نی بو حالده کورکاچده . وکروب یوقاریغه هماخانم‌نڭ یاننه‌مندی . هماخانم‌نی‌ده قایغولی حالده کورکاچ بتونلای شاشب (آی هماخانم !) ایاقلرنکنی اوبایوم طور فردانه بیك نچار حالده در دیدی . هماخانم بوقورقونچلی سوزلرینی ایشتدکده قانی باشینه صچرایوب « های قزیمه فردانه‌مه نی بولغان ؟ » دیب یوکروب توبان توشب قزینی کوگرچین شکللی سلکنوب یاتقده کورب « آه قزم : یالغزغنه قزیم نی بولدوڭ ؟ نیشلسنڭ ؟ دیه‌رك یوزلرینه کوزلرینه صارلماغه باشلادی قزی هیچ برسوز سویله‌مدکندن جان ویرمکده اولدیغنی آنکلاب اولا بچه قوتی ایلان قچقرب اغلامغه باشلادیکه بوطاوشقه بار قوناقلر جیولشب هماخانم‌نڭ قزی یاننده‌صاچلرینی یولقوب

یغلاوینه شاشوب قالدیلر . جونسز واحق ساهب آغا اورطه‌غه یغلمش کوزلری اچکه باطوب قابلانورغه یاقنلاشمش . بارتی کوکارمکه باشلامش قزینك یاننه‌کلوب « قزم ! ادبسزلنمه نی بولدی ؟ اویالمسنکمی ؟ » لغرداب توره ایدی .
حالبوکه قوناقلرنك کوبوسی اشنی تمامیله آکلادقلرندن ساهب اغانك بوجولرلکلرینه چدای آلماینچه یاننه باروب « ساهب آغا ! نی سویلسنك ؟ قزنك حالی نچاربیت تیزرك دوقتور کیترورگه کیرك » دیدیلر بوندنصنکره قوناقلرنك بعضیسی دوقتورغه کیتدی وقایسی‌سی قزیاننده‌طورمقده وبجه‌لریده‌هاخانم ننك طاوشیله‌فردانه‌خانم ننك قزغانچلی حالن کوروب چدای الماینچه چقوب کیتمکده ایدیلر . اوزاقلامینچه دوقتورده کیلوب قزننك طامرلرینی طوتب قارادقدنصنکره (بونده امید یوق . اوزینی تلف ایتواوچون قصدا زهر ایچکان ایمش)
دیب چتکه کیتکاچ اوینك اچی موندای برطاوشو ایله طولدیکه طنکلاغانلرننك حسرتلانمی قالوی ممکن دگل‌ایدی . بووقتده بیچاره هاخانم‌نك حالی بلسه‌نکسز ایدی . مسکین هیچ برتسلی وجواتو قبول ایتماینچه اوزینی تورلی تورلی مشقتلرگه صالا ایدی . ودخی صریم ایده بوقلای اوزین اوزی بلماینچه « آه سوکلوم سنك یرگه بن اوله ایدم » دیب فردانه‌نك جانسز تننه صاغز شکلی یابوشب یاطه ایدی . بوهیبتلی طاوشقه کورشیده‌گی ایر وخاتونلر بارچه‌سی جیولوب بعضی‌سی بولارننك حالنه خیران بولوب طرمقده وقایسیسی بچاره لرینی آیاب کوزلری یاش ایله طولمقده ایدی . بوقورقنچلی حاللرني وسوگانی ننك دنیادن آیرلدیغنی کورمکه حماد افندی نائل اوله‌مدی . چونکه حماد اول کچنی ایکنچی محله‌گه یومش ایله کیدوب اوینه قایطه آلماغان ایدی . شولای بولسه‌ده آننك یرینه اوی اچنده بولغان قز اوعلان قرداشلری ودخی انکاسی وباشقه کورشیلر ایله برگه فریاد فغان‌نی ایشتکاچدین ساهب آغانك اوینه کروب هاخانم ایله قزی فردانه‌نك آیانچلی خاللرینی کوروب بیك قایغو رشمقده ایدیلر . مونه بووجهیله فردانه خانم ننك اولوم آلدندن بولغان بوندای قورقنچلی حاللری بار قراب تورغان کشلرنی

قایغرتماقده انکاسی ایله مریم قارچـق ایلکچه قچقرب اورلوب برولوب جـواتو قبول ایتماینچه طرمقده‌لر ایکان طاوش طاغیده آرتا باشلادیغندن شونده بولغان خاتونلر بارسیده فردانه‌نڭ باش اوچینـه جیولدیلر . بوندنصکره اوزغله‌ماینچه ظریف ایاکلارنی قاغـوب فردانه جان تسلیم ایتدی . بووقتده بولغـان حسرتلی حالرنی یازارغه نه قلم‌نڭ کوچی یتر ونه‌ده تیل بیان ایته آلور . بو آراده قزنڭ آناسی بولغان هماخانم‌نڭ نی‌حالکه دوچاراولاچغنی بوحکایه‌نی اوقغانلر اوزلری حساب ایتسونلر بیچاره‌نڭ اوزاکی اوزلار یوراکی یانار ایدی آخرنده کوب قایغی وحسرتدن بولغـان یغلاوغه توزه آلماینچـه حالی بتوب قزی یانینه یغـلدی . بووقتـه چاقلی بولغـان اشلرگه هیچ کونکلی یومشامایچه ایمن شکلی قاطوب طرغان ساحب آغا هماخانم‌نڭ یانغـه باروب یاقه‌سندن توتب بلـکرك « خاتون ! طوردیمن یوقغه جنلانوب یاطمـه اولا کسه‌سی یرده یاتقان قزنڭ کبی قادالوب کیتسانکده من اعتقادم‌نی بوزمام . « بارمعنی ایـلدن باشنی کورستـاب » هنوز شول‌ایلکی فکرمده‌من » دیدی

بوجوابغه اول یرده بولغان کشیلر بارسیده آپتراب قالدیلر شولایده بولسه‌اچلارندن قایسی‌لری صوق صوسیبوب هماخانم‌نی بر آز حالکه کرتسه‌لرده مریم ابی ایله ایکونی اول بچـه یغـلاودن توقطانه آلمـانلقلرندن کوزشیدن کیلکان خاتون قز اول تونی چقمادیلر . قز صورارغه کیلکان کشیلرده بوقورقنچلی حالکه اوزاق جدآماینچه قایتوب کیتدیلر .

فرهاد آغا ایسه مشقتلرینڭ بوشقه کیدوب اوچ بنڭ غروشلق ۋیکسلنی قایطاروب بیرمك تیوشلی بولاچغنی اویلاب اچی یانه ایدی . بووجهله شـادلق برله کرکان اویلرندن برونلرینه صوقغان شیکلی بولوب چقوب کیتدیلر .

۱۶ نچی باب

ایکنچی کون فردانه خانم وفاتنی ایشتکان آغای انی‌لری جیولماغه باشلادیغندن هرکیلکان‌نڭ آه وآهی ایله ایو اچنده بولغـان طاوش طاغنی برقات آرتدی . بوندنصوڭ شهرنڭ عاداتی اوزره دوقتورلر کیلوب فردانه‌نی قاراب کومارکه

رخصت بیرکاچ طاغی دعوای چقوب شول قدر نزاع لشدیلرکه بو سببدن جنازه‌نی چغارونه برایکی ساعت صونکغه قالدی .

بو دعوای اوزین اوزی هلاك ایتکان کشیکه جنازه اوقو درست بولوب بولماوی خصوصنده بولغانلقدن بویرلرینه برتل اوزاتمای بز .

باری شونیسی غنه سویلیمومکه ساحب آغانتک ایسیزلکی یورطوغ بده‌ده اشنك ضورایونه سبب بولا یازدی . الله شکر خداغه قزنی کورمکاچ برطاوش چیقارمیه چاغینه یمین‌لر ایتدرب توچکه بلاسندن قورتلدیلر . صنکره میتنی حاضرلب آلوب کینه باشلادیلر . بو وقتده هماخانم‌نك دوچار اولدیغنی حال‌لرنی بیلسانکز بیچاره بردن بر عزیز قزینك بولای یاشلای اولوب کیتوینه خسرتلنوب اوکروب باغروب یغلای ایدی .

ساحب آغا ایسه کوزندن برطامچی یاش چیغارمیوب غایت شفقت سزلککندن کوزی یاوط کبك و یوزی کوك کونکالك بولمش ایدی . بو حال‌لر ایله جنازه قایقه‌دن چقوب بش آلتی آدم کیتکان وقتده ، حماد افندی ایلکی کون بارغان یرندن قایتوب کیلکانلکدن جنازه‌غه قارشو بولدی . اولی اشنك حقیقتنی آکلامسه‌ده صولکدان میتنك اوزینك سوکانی اولدیغنه ایشاندورلق علامت‌لر کورونه باشلاغاچ فردانه خانم‌ننك نق اوزی اولدیغنه حکم ایدب نی‌سیبدن اولدیگنی جنازه آرتندان بارغان بردوستندن تمامیله صوراشوب بیلدکده قولی آیاغی قالترآب دیزلرینك حالی بتوب طرغان یرنده قاطب قالدی . یوراکی اوط کبی یانوب قاینماغه باشلادی . جنازه برآز یر کیتکاچ کوچ حال ایله اوینه قایطوب اوز بولمه‌سنه کروب یرگه یغلدقدن صونکره فریاد فغانغه باشلادیکی تعریف ایتمك محال‌در .

اویلاغان ساین خسرتی آرتوب حالی بچارلقغه توشمکده ایدی .

آنی بو حالده کورنلر نی‌چاقلی طاش یوراکلی بولسه‌لرده ایامیزچه قالدرمق ممکن توکل ایدی .

بیچاره حماد افندی اوینده قایغو و خسرتده ایکان انکاسی و باشقه ایوده بولغان کشیلرننك بارسی متوفیه فردانه خانم‌ننك انکاسی ایله مریم ابی‌نی جوابغه طرتاشه‌لر ایدی . اوزی اوغللری حماد افندینك آلاردن عیان حالکه دوچار اولمقنی خاطرگه بیله کیترمیلر ایدی .

حالبوکه بیکراك تسلیگه محتاج کشی حماد افندی ایدی .

فردانه خانم‌نی کومارکه کیتکان کشیلر برنیچه ساعتدن صنکره قایتوب طارالا باشلاغاچ حماد افندینك آناسیده اوینه قایتوب اوغلونی ناچار حالده کورکاچ آلارننك خانه‌سیده براولك چقغان اوی حالنه کردی . حماد افندینك آتا آناسی دوقتورلر کیترتب نی‌قدرلی دآرولار ایتدرسه‌لرده برفائده ایتمیوب بلکه کوندن کون صرخاوی آرته ایدی .

حماد افندی : برکون اوز اوزینه : آه! . . . . . سوکلو فردانم! سن اولکاچ حماد بچاره نچوك یاشاسون ؟

ندای عاشق محبوبه سنك اوزی ایچون تلف اولدیغنی بیلوب آندن صونك فانی دنیاده قالمقی اسقی ؟

اجلنك خاضرلادیغی چوقرنی کوزلریم کورمایوب آیاقلرم شول طرفقه طابا بارمقده‌در .

اوف! . . . بختسزلك . منه‌سنك ایچون عزیز یاش عمرم فدا

اولمقده‌در بونه‌چیتن احوال ؟ منه‌بنده آه‌وزاره دوچار اولدم ..

دنیاده بولغان آرزونی اختیارسز اخرته قالدردم . بوده

سوکلومنك آرتندن کیتمك اوچون‌در دیدکدنصنکره

« آچی طاوش » ایله آه ! فردانم منه بنده

آرتنکدن بارامن دیب روح

پاکینی تسلیم ایتدی .

تمام .